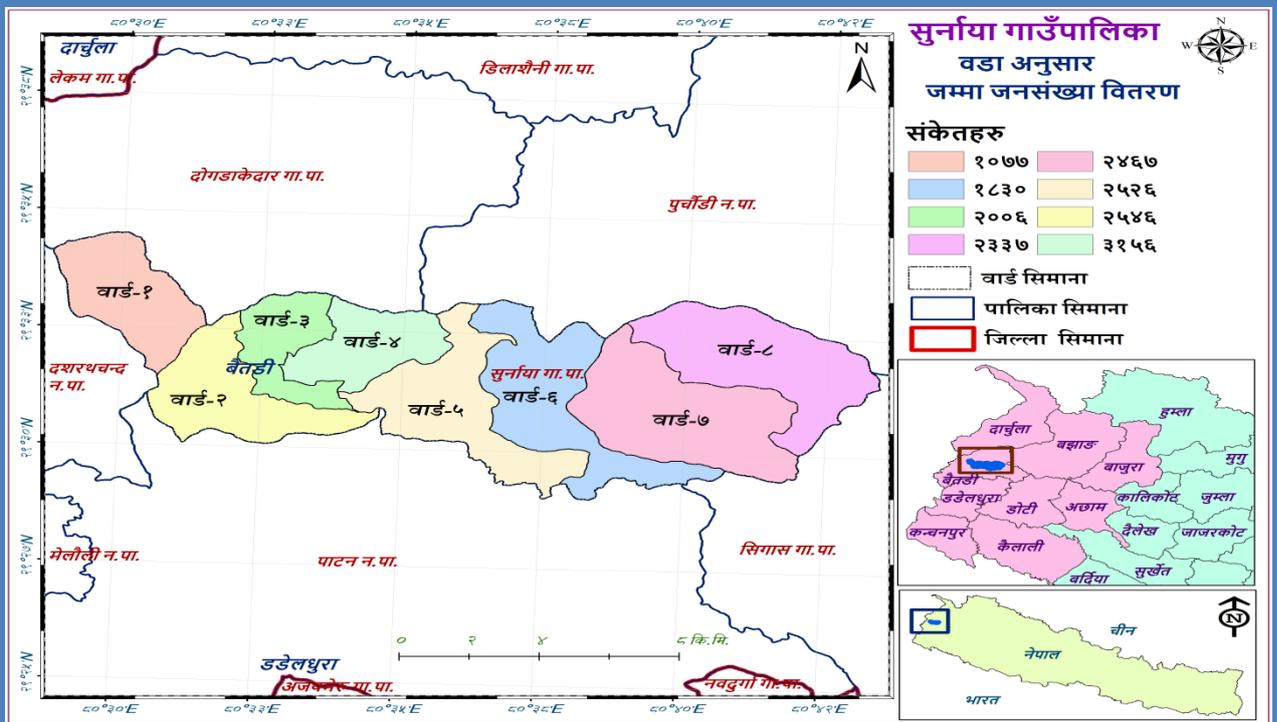

सुर्नया गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण (Village profile) २०८१/०८२

सुदूरपश्चिम प्रदेश
सुर्नया गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
रौलेश्वर बैतडी

सुर्नया गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण २०८२

प्रकाशक	: सुर्नया गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, रौलेश्वर, बैतडी
सर्वाधिकार	: प्रकाशक
प्रकाशन मिति	: २०८२
प्राविधिक सहयोग	: हुनैनथ कन्सल्टिङ्ग प्रा.लि. का.म.न.पा-२९, काठमाडौं
सम्पर्कका लागि	: गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, रौलेश्वर, बैतडी, सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

सुर्नया गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
रौलेश्वर, बैतडी,
सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

web: www.sunaryamun.gov.np
email: info@sunaryamun.gov.np
फोन नं. ९८४२२४७८६४

गाउँपालिका अध्यक्षको मन्तव्य

समृद्ध र आत्मनिर्भर स्थानीय सरकार निर्माण गर्ने हाम्रो साझा अभियानमा तथ्यमा आधारित योजना र कार्यक्रमहरू अत्यन्तै महत्वपूर्ण छन्। स्थानीय तहमा योजना निर्माण, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको प्रक्रिया सुदृढ पार्न तथ्याङ्कमा आधारित वस्तुस्थिति विवरण अत्यन्तै उपयोगी साधन हो। सुर्नया गाउँपालिकाको सामाजिक, आर्थिक, भौगोलिक, सांस्कृतिक, शैक्षिक, स्वास्थ्य, पूर्वाधार, वातावरणीय अवस्था लगायतका विविध पक्षहरूको समग्र तथ्यात्मक विश्लेषण प्रस्तुत गर्ने उद्देश्यले यो वस्तुस्थिति विवरण प्रतिवेदन तयार गरिएको हो। यस प्रतिवेदनले नीतिगत योजना निर्माण, स्रोत परिचालन तथा सेवा प्रवाहमा पारदर्शिता, जवाफदेहिता र प्रभावकारिता सुनिश्चित गर्न मद्दत पुऱ्याउने विश्वास लिएको छु।

यो प्रतिवेदन तयार पार्ने क्रममा गाउँपालिका कार्यालय अन्तर्गतका सबै वडाहरू, शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पशुपालन, योजना तथा प्राविधिक शाखा, विभिन्न संघसंस्था तथा जनप्रतिनिधिहरूको सक्रिय सहकार्य उल्लेखनीय रहेको छ। उहाँहरूलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु। अन्त्यमा, यो प्रतिवेदनलाई निरन्तर अद्यावधिक गर्दै भावी योजना, कार्यक्रम तथा नीति निर्माणमा मार्गदर्शक दस्तावेजको रूपमा उपयोग गरिने छ, भन्ने विश्वास लिएको छु। सुर्नया गाउँपालिकालाई समावेशी, उत्तरदायी, र समुन्नत बनाउने हाम्रो साझा यात्रामा सबैको निरन्तर साथ र सहयोगको अपेक्षा गर्दछु।

धन्यवाद!!

अम्मर बहादुर कुंवर
गाउँपालिका अध्यक्ष

सुर्नया गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
रौलेश्वर, बैतडी,
सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

web: www.sunaryamun.gov.np

email: info@sunaryamun.gov.np

फोन नं. ९८४२२४७८६४

गाउँपालिका उपाध्यक्षको मन्तव्य

नेपालको संविधानले स्थानीय तहलाई सशक्त र उत्तरदायी शासन प्रणालीको केन्द्रबिन्दुका रूपमा परिभाषित गरेको छ। त्यसै अनुरूप हाम्रो गाउँपालिकाले सेवा प्रवाह, विकास निर्माण तथा समग्र सामाजिक रुपान्तरणका क्षेत्रहरूमा तथ्यगत योजना निर्माण गर्न “वस्तुस्थिति विवरण प्रतिवेदन” तयार पारेको छ। यस प्रतिवेदनले सुर्नया गाउँपालिकाको सामाजिक, आर्थिक, शैक्षिक, स्वास्थ्य, पूर्वाधार, प्राकृतिक स्रोत तथा जनसांख्यिक विवरण प्रस्तुत गर्दै समग्र वर्तमान अवस्था बुझ्न सघाउ पुऱ्याउने छ। विशेष गरी महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, सीमान्तकृत समुदाय लगायतका वर्गहरूको पहुँच, सहभागिता र अवस्था विश्लेषण गर्न यो दस्तावेज अत्यन्त उपयोगी हुनेछ।

स्थानीय तहको समावेशी योजना निर्माण, लैङ्गिक समानता प्रवर्द्धन, दिगो विकासका लक्ष्य (SDGs) को स्थानीयकरण, र नागरिकमाझ उत्तरदायी शासन प्रणाली निर्माणका लागि वस्तुस्थिति विवरणले आधार तयार पार्ने विश्वास लिएको छ। प्रतिवेदन तयारीमा सहयोग गर्ने सम्पूर्ण वडाध्यक्षहरू, जनप्रतिनिधि, कार्यालयका शाखा प्रमुख, कर्मचारी, संस्थागत साझेदारहरू, र स्थानीय बासिन्दाहरूलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु।

हामी सबै मिलेर सुर्नया गाउँपालिकालाई समुन्नत, समावेशी र उत्तरदायी बनाउन निरन्तर अग्रसर हुने प्रतिबद्धता दोहोर्याउँदै, यो प्रतिवेदन सबैका लागि उपयोगी होस् भन्ने शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

धन्यवाद!!

मन्जु महारा बोहरा
गाउँपालिका उपाध्यक्ष

सुर्नया गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
रौलेश्वर, बैतडी,
सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

web: www.sunaryamun.gov.np

email: info@sunaryamun.gov.np

फोन नं. ९८४२२४७८६४

प्रमुख प्रसाशकीय अधिकृतको मन्तव्य

स्थानीय सरकारको सफल योजना, कार्यक्रम र सेवा प्रवाहको आधार सुस्पष्ट तथ्यांक र प्रमाणमा आधारित निर्णय प्रणाली हो। त्यसै सन्दर्भमा, सुर्नया गाउँपालिकाले गाउँपालिकाको समग्र सामाजिक, आर्थिक, भौगोलिक, शैक्षिक, स्वास्थ्य, पूर्वाधार तथा वातावरणीय अवस्थाको विश्लेषणसहितको वस्तुस्थिति विवरण प्रतिवेदन प्रकाशन गरेको छ।

यो प्रतिवेदनले गाउँपालिकाका स्रोत, सम्भावना, आवश्यकताहरू र चुनौतीहरूको स्पष्ट चित्रण गर्दै भावी नीति निर्माण, योजना तर्जुमा, अनुगमन र मूल्याङ्कनमा सघाउ पुऱ्याउने अपेक्षा गरिएको छ। साथै, सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउँदै समावेशी, न्यायपूर्ण र उत्तरदायी प्रशासनिक प्रणाली विकास गर्न पनि यो दस्तावेज मार्गदर्शक बनेछ।

प्रतिवेदन निर्माण प्रक्रियामा समावेश वडास्तरीय तथ्यांक संकलन, फिल्ड अवलोकन, सूचनाको समन्वय तथा विश्लेषणमा संलग्न सबै जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, संघसंस्था तथा सरोकारवालाहरूलाई हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु।

गाउँपालिकाको दिगो र सर्वाङ्गीण विकासमा यस्ता दस्तावेजहरू निरन्तर अद्यावधिक गर्दै प्रयोगमा ल्याउन आवश्यक रहेको छ। हामी सबैको सहकार्य, सक्रियता र उत्तरदायित्वमार्फत समृद्ध र नागरिकमैत्री स्थानीय शासन प्रणाली निर्माण गर्न सकिन्छ भन्ने दृढ विश्वास लिएको छु।

धन्यवाद!!

लोग राज जोशी
प्रमुख प्रसाशकीय अधिकृत

विषय सुची

गाउँपालिका अध्यक्षको मन्तव्य.....	3
गाउँपालिका उपाध्यक्षको मन्तव्य.....	4
प्रमुख प्रसाशकीय अधिकृतको मन्तव्य.....	5
परिच्छेद — १ परिचय	9
१.१ पृष्ठभूमि:	9
१.२ उद्देश्य:.....	9
१.३ कानुनी तथा नीतिगत आधारहरू	10
१.४ तयारी विधी तथा प्रक्रिया:	10
१.५ वस्तुस्थिति विवरणको सीमा:.....	11
परिच्छेद — २ गाउँपालिकाको चिनारी	12
२.१ भौगोलिक अवस्थिती तथा हावापानी:.....	12
२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण:.....	12
२.३ राजनीतिक अवस्थिती:	12
२.४ धरातलीय तथा हावापानीको अवस्था:.....	13
२.५ नदी तथा तालतलैयाको विवरण:.....	14
२.६ सांस्कृतिक उत्कृष्टता:	14
२.६.१ स्थानीय चाडपर्व,जात्रा तथा मेलाहरूको विवरण:	14
२.६.२ पर्यटकीय तथा धार्मिक स्थलहरूको विवरण:.....	15
२.६.३ गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका होटल, व्यवसायिक पसल तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धि विवरण:	16
२.७ खेलकुद तथा मनोरन्जन:.....	20
२.८ सार्वजनिक भवन, पाटी पौवा र चौतारा:	21
२.९ विकासका सम्भावनाहरू:	22
परिच्छेद — तीन जनसंख्याको विवरण	23
३.१ जनसंख्या वितरणको अवस्था:.....	23
३.२ उमेर तथा लिङ्गका आधारमा जनसंख्या:	24

३.३ भाषाका आधारमा जनसंख्याको विवरण:.....	27
३.४ धर्म अनुसार जनसंख्याको विवरण:.....	27
३.५ जातिगत आधारमा जनसंख्याको विवरण:.....	27
३.६ अपाङ्गतका आधारमा जनसंख्याको विवरण:.....	28
३.७. गाउँपालिका भित्र रहेको घरघी सम्बन्धि विवरण:.....	28
परिच्छेद — चार आर्थिक विकास.....	29
४.१ प्रमुख आर्थिक विवरण:.....	29
४.१.१ पेशागत आधारमा जनसंख्या.....	29
४.१.२ समय अन्तराल अनुसार काम गर्ने जनसंख्या.....	30
४.१.३ छानाको प्रकारको आधारमा घरपरीवार विवरण:.....	30
४.२ कृषि तथा पशु विकास.....	31
४.२.१ मुख्य पेशा कृषि भएको जनसंख्याको विवरण.....	31
४.२.२ सिचाईको स्रोत.....	31
४.२.३ कृषि उत्पादन.....	32
४.३.४ कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्महरु सम्बन्धि विवरण.....	33
४.४ उद्योग व्यापार तथा बैकीङ्ग:.....	37
४.४.१ व्यापार तथा व्यवसाय (किराना, थोक, उद्योग, होटल, मासु, तरकारी र फलफुल आदी) सम्बन्धी विवरण.....	37
४.४.२ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको विवरण.....	39
परिच्छेद — पाचौँ सामाजिक अवस्था.....	40
५.१ शैक्षिक तथा मानव संशोधन विकास:.....	40
विद्यालय विवरण.....	40
५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण:.....	42
५.२.१ सुर्नया गाउँपालिका भित्ररहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण.....	42
५.३ खानेपानी तथा सरसफाई:.....	43
परिच्छेद — छ.....	45
वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापनको अवस्था.....	45

६.१ वन क्षेत्रको अवस्था:	45
६.१.१ सामुदायिक वन सम्बन्धि विवरण.....	45
६.२ विपद् जोखिम व्यवस्थापन:	46
६.३ सुर्नया गाउँपालिकाको विपद् सम्बन्धि विगत देखि वर्तमान सम्मको अवस्था	47
परिच्छेद — सात पुर्वाधार विकासको अवस्था.....	50
७.१ यातायात पुर्वाधार:.....	50
७.१.१ सडक संजालको विद्यमान अवस्था.....	50
७.१.२ सवारी सुविधा र रुट.....	52
७.१.३ बसपार्क तथा बस विसौनी सम्बन्धि विवरण.....	52
७.२ विद्युत् तथा वैकल्पिक उर्जा:.....	53
७.२.१ बत्ति बाल्ने ईन्धनको आधारमा घरपरिवार.....	53
७.२.२ खाना पकाउने ईन्धनको आधारमा घरपरिवार	53
७.३ सञ्चार तथा प्रविधी:.....	54
७.३.१ हुलाक तथा पत्रपत्रिका सम्बन्धि विवरण.....	54
७.३.२ संचार सम्बन्धि विवरण.....	54
परिच्छेद — आठ संस्थागत विकास तथा सुशासन	55
८.१ संगठनात्मक तथा मानव संसाधनको अवस्था:	55
८.२ सुर्नया गाउँपालिकाका गाउँ सभा सदस्यहरूको विवरण	56
८.३ गाउँ कार्यपालिका सदस्यहरूको विवरण.....	57
८.४ कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण.....	58
८.५ विषयगत समितिहरूको विवरण	59
८.६ गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका शाखाहरू	59
८.७ ऐन, नीति, नियम र कार्यप्रणाली:	60
परिच्छेद - ९	62
गाउँपालिकाका विभिन्न क्षेत्रका GIS नक्साहरू:	62

परिच्छेद — १ परिचय

१.१ पृष्ठभूमि:

नेपालको संविधान अनुसार नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदन, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ र स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ ले स्थानीय तहलाई आ-आफ्नो क्षेत्रको वार्षिक, आवधिक तथा रणनीतिक विषय क्षेत्रगत मध्यकालिन र दीर्घकालीन योजनाहरू तयार गर्ने, कार्यान्वयन गर्ने र अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ। सो अनुसार स्थानीय तहको आवधिक, रणनीतिक विषय क्षेत्रगत एवं वार्षिक योजना तर्जुमा र नतिजा अनुगमनको लागि क्षेत्रगत स्थिति सहित स्थानीय तहको वस्तुस्थिति विवरण तयारी आवश्यक रहेको छ। उक्त विवरणमा आर्थिक, सामाजिक, भौतिक पूर्वाधार, वन तथा वातावरण र संस्थागत विकासका क्षेत्रमा स्थानीय तह भित्र रहेका भौतिक, प्राकृतिक, धार्मिक, साँस्कृतिक, सामाजिक, मानवीय स्रोत साधनहरूको तथ्याङ्कको विश्लेषण र प्रस्तुति संलग्न हुन आवश्यक छ ।

स्थानीय योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा अनुगमनलाई सूचनामा आधारित, व्यवस्थित, एकीकृत, नतिजामूलक, सहभागितामूलक र प्रभावकारी बनाउन वस्तुस्थिति विवरणले गाउँपालिका, नगरपालिका तथा अन्य विकास प्रदायक संस्थालाई महत्वपूर्ण आधार प्रदान गर्दछ। तसर्थ वस्तुस्थिति विवरणमा योजना तर्जुमा, नतिजा अनुगमन तथा सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक आधारभूत विवरण संकलन गर्ने र निश्चित अवधिमा त्यसलाई अद्यावधिक गर्दै उपलब्ध स्रोत साधनको समुचित उपयोग गरी दिगोविकास तथा सुशासन सुनिश्चित गर्नुपर्ने हुन्छ। गाउँपालिकाले समय समयमा अद्यावधिक गरी योजना तथा बजेटलाई प्रभावकारी र नतिजामुखी बनाई स्थानीय तहको आर्थिक, सामाजिक रूपमा दिगो विकास गरी नागरिकलाई सुशासनको प्रत्याभुति गराउने लक्ष्यका साथ सुर्नया गाउँपालिकाको आर्थिक सहयोगमा हुनेनाथ कन्सल्टिङ्ग प्रा.लि. संस्थाले यो वस्तुस्थिति विवरण तयार पारिएको छ ।

१.२ उद्देश्य:

गाउँपालिकाको यथार्थ अवस्था दर्शाउने सूचनाको एकीकृत दस्तावेज तथा विद्युतीय सूचना व्यवस्थापन प्रणाली तयार गर्नु वस्तुस्थिति विवरण तयारीको प्रमुख उद्देश्य हो। यस दस्तावेज तयारीका विशिष्ट उद्देश्य देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

- गाउँपालिकाको प्राकृतिक तथा भौगोलिक, जनसाङ्ख्यिक, आर्थिक, सामाजिक, भौतिक विकास, वातावरण तथा विपद् र संस्थागत विकास तथा सुशासन क्षेत्रको क्षेत्रगत तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने,
- योजना तर्जुमा, राजस्वको दर निर्धारण, दैनिक कार्य सम्पादन तथा सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक सूचना वडागत तथा लैंगिकताका आधारमा खडिकृत रूपमा तयार गर्ने,
- विकासका सम्भावना, अवसर, समस्या तथा चुनौति पहिचान गर्न आवश्यक सूचना उपलब्ध गराउने,
- आवश्यकता अनुसार सच्चाउन सकिने तथा स्वतः अद्यावधिक हुने तालिका सहितको प्रतिवेदन तयार पारी तथ्याङ्क व्यवस्थापन प्रणालीको विकास गर्ने ।

१.३ कानुनी तथा नीतिगत आधारहरू

यस वस्तुस्थिति विवरण तयारीका कानूनी तथा नीतिगत आधारहरूलाई देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

क नेपालको संविधान .संविधानको अनुसूची ८ अन्तर्गत क्रमसंख्या ६ मा स्थानीय तथ्याङ्क तथा अभिलेख सङ्कलन सम्बन्धी अधिकार र क्रमसंख्या १७ मा वेरोजगारको तथ्याङ्क सङ्कलन सम्बन्धी अधिकारलाई स्थानीय तहको अधिकारको रूपमा सूचीकृत गरेको छ ।

ख नेपाल सरकार को कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदन: यस प्रतिवेदन अनुसार स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तर्जुमा सहित स्थानीय तहको आधारभूत तथ्याङ्क व्यवस्थापन, तथ्याङ्कीय अभिलेख व्यवस्थापन, सूचना तथा प्रविधियुक्त तथ्याङ्क व्यवस्थापन सम्बन्धी अधिकार स्थानीय तहमा रहेको छ ।

ग स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन ,, २०७४ :ऐनको दफा ११ मा स्थानीय तह सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड लगायत स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन, तथ्याङ्क सङ्कलन तथा व्यवस्थापन, तथ्याङ्क अद्यावधिक तथा संरक्षण र वेरोजगारको तथ्याङ्क संकलनलाई काम, कर्तव्य र अधिकारअन्तर्गत उल्लेख समावेश गरेको छ । सोही दफामा जनसांख्यिक, प्राकृतिक, आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, भौतिक पूर्वाधार, रोजगारीको अवस्था, कुल ग्राहस्थ उत्पादन, प्रतिव्यक्ति आय, मानव विकास सूचकांक, राजस्व तथा आयव्यय समेतको तथ्याङ्क संकलन र प्रशोधन गरी राष्ट्रिय तथा स्थानीय सूचना प्रणालीमा आवद्ध पार्श्वचित्र तथा श्रोत नक्साको अद्यावधिक अभिलेखनलाई समेत समेटिएको छ । यसका अतिरिक्त ऐनको दफा १२ मा वडा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारअन्तर्गत उपदफा २ को खण्ड ख मा तथ्याङ्क अद्यावधिक तथा संरक्षण अन्तर्गत खण्डीकृत तथ्याङ्क र सूचनासहितको वडाको पार्श्वचित्र तयार तथा अद्यावधिक गर्नुपर्ने उल्लेख गरिएको छ ।

घ . स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ :यस दिग्दर्शनमा स्थानीय सरकारले वार्षिक योजना र बजेट तर्जुमा गर्नुपूर्व स्थानीय तहको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक तथा पूर्वाधार लगायतका क्षेत्रको यथार्थ स्थिति देखिने गरी वस्तुस्थिति विवरण तयार वा अद्यावधिक गर्नु पर्ने र अद्यावधिक वस्तुस्थिति विवरण आफ्नो वेबसाइट मार्फत् सार्वजनिक गर्नु पर्ने उल्लेख गरिएको छ ।

ड. गाउँ / नगर वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यविधि, २०७५ : तथ्याङ्क सङ्कलनका पद्धति, औजार तथा प्रक्रिया निर्धारण गरी स्तरीय ढाँचामा वस्तुस्थिति विवरण तयारी गर्न आवश्यक व्यवस्थासहित मार्गदर्शन प्रदान गरेको छ ।

१.४ तयारी विधी तथा प्रक्रिया:

- ❖ जनसंख्या तथा घरधुरी सम्बन्धि तथ्यांक राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को अन्तिम प्रतिवेदनका आधारमा साभार गरीएको हो ।
- ❖ पहिलो चरणमा संस्थागत तथ्यांक संकलन गर्नका लागि वस्तुस्थिति विवरण संकलनमा सहयोग पुर्याउनका लागि परामर्शदाता संस्थाको तर्फबाट सम्पूर्ण वडाका वडा अध्यक्षज्यूहरूको सहयोगमा गणकहरूलाई फिल्डमा पठाइ तथ्याङ्क संकलन गरीएको थियोलागी अनुरोध गरियो र वडा अध्यक्षज्यूहरूले प्रत्येक वडाबाट दुई दुई जनाका दरले गणकहरू छनौट गरियो ।

- ❖ तथ्यांक प्रशोधन तथा विश्लेषण र श्रोतनक्सा तयारी: गाउँपालिकाको सम्पूर्ण तथ्यांकलाई प्रशोधन, विश्लेषण र श्रोतनक्सा तयार पारीएको थियो ।
- ❖ मस्यौदा प्रतिवेदन तयारी र प्रस्तुति: तथ्यांक संकलनका क्रममा कतिपय तथ्यांकहरू छुटेका पनि हुन सक्छन्, कतिपय, नमिलेका पनि हुन सक्छन् त्यसैले छुटेका कुरालाई अध्यावधिक गर्ने, संकलित तथ्यांकमा सम्बन्धित सबैको सल्लाह सुझाव संकलन गरि वस्तुस्थिती विवरणलाई अन्तिमरूप दिनकालागी मस्यौदा प्रतिवेदन तयार पारी कार्यपालिका सदस्य, गाउँपालिका र विषयगत कर्मचारीहरूविचमा एक दिन प्रतिवेदन प्रस्तुतिकरण गरिएको थियो ।
- ❖ गाउँपालिका वस्तुस्थिती विवरणको अन्तिम प्रतिवेदन तयारी: मस्यौदा प्रतिवेदन प्रस्तुतिकरणबाट आएका सल्लाह सुझावहरू अनुसार गाउँपालिका वस्तुस्थित विवरणलाई अन्तिम रूपदिईएकोछ र गाउँपालिकासंगको सम्झौता अनुसार वस्तुस्थिती विवरणको प्रिन्ट गरि गाउँपालिकामा अन्तिम प्रतिवेदन पेश भएकोछ ।

१.५ वस्तुस्थिति विवरणको सीमा:

गाउँपालिका वस्तुस्थिती विवरणमा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले उपलब्ध गराएको कार्यविधी, २०७५, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिशदर्शन २०७४ र नेपालको संविधानमा व्यवस्था भएको अनुसूची ८ बमोजिम स्थानीय सरकारका एकल अधिकारमा उल्लेख भए वमोजिम, विगतमा भईरहेका अभ्यास र वर्तमान गाउँपालिकाका आवश्यकता अनुसार यो वस्तुस्थिती विवरण संकलन गरिएको छ । यस विवरणमा पारिवारिक तथ्यांक पूर्णतया द्वितीय स्रोतबाट तथ्यांक साभार गरीएको छ भने संस्थागत विवरण प्राथमिक तथ्यांकमा आधारित छ । जसमा सरकारी, गैरसरकारी, संस्थानहरू, गाउँपालिकाका विभिन्न शाखा, उपशाखा र वडाहरूबाट तथ्यांक संकलन गरिएको छ । साथै यस वस्तुस्थिती विवरणमा विभिन्न श्रोत नक्साको प्रयोग पनि गरिएको छ । यसको प्रभावकारी प्रयोग मार्फत आफ्नो गाउँपालिकामा अल्पकालीन, दीर्घकालिन योजना, गौरवका आयोजना, लक्षित वर्गका लागी योजना बनाई लागू गर्न सक्छ ।

परिच्छेद — २ गाउँपालिकाको चिनारी

यस परिच्छेदमा गाउँपालिकाको भौगोलिक अवस्थिति, ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण, राजनीतिक अवस्थिति, धरातलिय अवस्था, प्राकृतिक श्रोत तथा सम्पदा र सांस्कृतिक सम्पदासम्बन्धी विवरणलाई उल्लेख गरिएको छ ।

२.१ भौगोलिक अवस्थिती तथा हावापानी:

बैतडी सदरमुकाम देखि ३५ कि मि पूर्वमा रहेको यो गाउँपालिका सुर्नया नदिका नामले प्रसिद्ध छ। सुर्नया गाउँपालिका २९ डीग्री २३ मिनेट ५ सेकेन्ड देखि २९ डीग्री ३१ मिनेट ५ सेकेन्ड उत्तरी अक्षांश तथा ८० डीग्री ४३ मिनेट १४ सेकेन्ड पूर्वी देशान्तरमा अवस्थित रहेको छ। समुद्र सतह देखि ३०० देखि ३००० मिटर उचाईमा रहेको यस गाउँपालिकामा शितोष्ण, समशितोष्ण हावापानी भएको पाईन्छ। यस गाउँपालिकाको उत्तर दिशामा पुर्चौडी नगरपालिका, दक्षिणमा पाटन नगरपालिका, पूर्वमा सिगास गाउँपालिका र पश्चिममा दशरथचन्द्र नगरपालिका सँग सिमाना जोडिएको छ। यहाँको भूभाग जैविक तथा प्राकृतिक विविधताले भरिपूर्ण रहेको छ। चारैतिर हरियाली वन, जङ्गल, ताल, झर्ना, डाडाकाडाहरू साथै पर्यटकीय धार्मिक स्थलहरूले अति सोभायमान बनाएको छ।,

२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण:

यो गाउँपालिका नामबाटै गौरवाम्बित छ। सुर्नया शब्द अलि अपभ्रंश भएर सुर्नया हुन पुगयो, हुनु पर्ने सुरनया हो। सुर भनेको देवता र नाया भनेको स्नान भन्ने हुन्छ। यस पवित्र भूमिमा यस क्षेत्रका देवी देवताहरूले स्नान गर्ने पवित्र गंगा जमुना सरस्वती स्वरूपकी नदीको उदगम स्थल भएका हुनाले गाउँपालिकाको नाम सुर्नया उपयुक्त छ। यहाँ धार्मिक पर्यटकीय क्षेत्र मध्ये एसियाकै ठूलो पत्तालभुमेश्वर गुफा रहेको छ। त्यस्तै गरी रौलाकेदार, गोफाकेदार, फाल्डासैनी भगवति र अनिरुद्र शक्तिशाली देवताको रूपमा रहेका छन्।

२.३ राजनीतिक अवस्थिती:

सुर्नया गाउँपालिका सुदूरपश्चिम प्रदेशको बैतडी जिल्ला संसदीय निर्वाचन क्षेत्र नं. १ मा पर्दछ। गाउँपालिकाको स्थापना वि.स. २०७३ सालमा रौलेश्वर, शङ्करपुर, शिखरपुर(१-७), वासुलिङ, भौनेली र हटैराज गाविसहरू गाभेर गरीएको थियो । सुदूर पश्चिम प्रदेश अन्तर्गत बैतडी जिल्लाको सोराङ क्षेत्र र पुर्चौडी क्षेत्रको मध्यमार्ग भई जोडिएको बैतडी जिल्लाको १० वटा स्थानीय तह मध्ये सुर्नया गाउँपालिका पनि एक हो । यस गाउँपालिकालाई कुल ८ वटा वडाहरूमा विभाजन गरीएको छ । ती वडाहरूको नामाकरण विभिन्न देवि देवताका नामले गरिएको छ। यस गाउँपालिकाको क्षेत्रफल १२४.४४ वर्ग किलोमिटर रहेको छ । गाउँपालिकाको वडागत जनसङ्ख्या र क्षेत्रफल विवरण तालिका नं. १ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र.सं.	नयाँ वडा	समावेश साविक गाविसका वडा	वडाको केन्द्र रहेको स्थान	क्षेत्रफल(वर्ग कि. मि)	क्षेत्रफल(प्रतिशत)
---------	----------	--------------------------	---------------------------	------------------------	--------------------

क्र.सं.	नयाँ वडा	समावेश साविक गाविसका वडा	वडाको केन्द्र रहेको स्थान	क्षेत्रफल(वर्ग कि. मि)	क्षेत्रफल(प्रतिशत)
१	१	हतैराज(१-९)	हतैराज	१३.०१	१०.४५
२	२	वासुलिंग(१-५,७,८)		१४.३३	११.५१
३	३	भौनेली(१-३,८,९) र वासुलिंग(६,९)	खल्लोक	८.६७	६.९७
४	४	भौनेली(४-७) र रौलेश्वर(१-३)	फाटीगाडा	१०.१९	८.१९
५	५	रौलेश्वर(४-९)		१७.२९	१३.८९
६	६	शंकरपुर(१-९)	रिघा	१८.८६	१५.१५
७	७	शिखरपुर(१,५-७)		२२.२४	१७.८७
८	८	शिखरपुर(२-४)	साफेबगर	१९.८५	१५.९५
	जम्मा			१२४.४४	१००

श्रोत :संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय

२.४ धरातलीय तथा हावापानीको अवस्था:

समुद्र सतहबाट करिब ३०० देखि ३००० मिटर उचाईमा रहेको यस गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफल १२४.४४ वर्ग किलोमिटर रहेको छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस गाउँपालिकाको जनसंख्या १७,९४५ रहेको छ । यो गाउँपालिका संघीय निर्वाचन क्षेत्र नं १ तथा प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र नं २ अन्तर्गत पर्दछ । समसितोष्ण प्रदेशीय हावापानी पाइने यस गाउँमा वैशाख देखि भदौसम्म अधिकतम तापक्रम ३३° सेल्सियस को हाराहारीसम्म पुग्दछ भने पुष माघ महिनाहरूमा भने यहाँ हिउँ पर्ने र अध्यधिक चिसो हुने गर्दछ, यि दुइ महिनामा यहाँको न्यूनतम तापक्रम ७° सेल्सियससम्म तल झर्दछ । नेपालको अन्य भूभाग जस्तै असार देखि असोजसम्म यहाँ मनसुनी वर्षा हुने गर्दछ ।

२.५ नदी तथा तालतलैयाको विवरण:

यस गाउँपालिकामा साना ठूला खोला र नदीहरू रहेका छन्। कठमडी गाड, पत्थरकोटी गाड, बरायल खोला, कुरकुट्या खोला, बंसल्ला खोला, घोगडा खोला र सुर्नया गाड यहाँका प्रमुख खोला र नदी हुन भने यहाँ रहेका स-साना ताल तलैया न्वाला आदि यस गाउँका जलसम्पदाहरूको रूपमा रहेका छन्

२.६ सांस्कृतिक उत्कृष्टता:

२.६.१ स्थानीय चाडपर्व,जात्रा तथा मेलाहरूको विवरण:

यस गाउँपालिका भित्र मनाइने प्रमुख चाडपर्वहरू बिस्पति,सक्रान्ति, अछय, हर्याली सक्रान्ति, ओल्क्याइसक्रात, एकादशी, गौरा, चैतोला, हरीतालिका तीज, रिऋपन्चमी, चतुर्दशी, नौरथा, दशैं, पुशै पन्ध्र नैन्वागी, विभिन्न रात्रिकालिन जात्राहरू मनाइने गरीन्छन । यस गाउँपालिकामा विभिन्न देवीदेवताका मठ मन्दिर, रहेका छन्। यस गाउँपालिकामा श्री रौलाकेदार, गोफाकेदार फाल्डासैनी भगवती, भूमिराज, सिगास, कैलपाल, गलीनाथ, अनिरुद्र, बासुलिङ्ग, चन्नरै, मणिलेक, हटैराज, दरामाडौ लगायतका शक्तिशाली देवताहरूका मन्दिरहरू पनि यहाँ रहेका छन्। यसैगरी पातालभूमेश्वर गुफालाई पनि धार्मिक गुफा मानिन्छ .

जसमा बडादशैं, तिहार, रामनवमी, महाशिवरात्री, हरितालिका तिज, श्रीकृष्ण जन्माष्टमी, गौरापर्व पहाडी समुदाय तथा हिन्दु धर्मालम्बीको मुख्य पर्व हुन्। विभिन्न धर्मालम्बीहरूका आ-आफ्नै चाडपर्व भएतापनि वद्लिदो समाजको स्वरूपका कारण सबै धर्मालम्बीहरूले सबैका चाडपर्वहरूमा उत्सव मनाउदै आएको पनि पाईन्छ। त्यसैले परापूर्वकाल देखि नै चल्दै आएका यी र यस्ता सांस्कृतिक धरोहरहरूले समाजमा एकता र सौहार्दताको वातावरण सिर्जना गरेको पाईन्छ। त्यसकारण यी सांस्कृतिक उत्कृष्टताहरूको जगेर्ना गर्नु जरुरी देखिन्छ। यस गाउँपालिकामा मनाईने स्थानीय चाडपर्व, जात्रा तथा मेला सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

चाडपर्वको नाम	समय (नेपाली पात्रो अनुसार)	विशेषता / जानकारी
दशैं (विजया दशमी)	आश्विन शुक्ल पक्ष (सेप्टेम्बर/अक्टोबर)	दुर्गा पूजा, टीका/जमरा, पशु बलि आदि प्रचलित
तिहार (दीपावली)	कार्तिक कृष्ण पक्ष (अक्टोबर/नोभेम्बर)	देउसी-भैलो, लक्ष्मी पूजा, भाइटीका आदि
गौरा पर्व	भाद्र महिनाको कृष्ण पक्ष (अगस्ट/सेप्टेम्बर)	महिलाहरूको व्रत, देवी गौरीको पूजा
जनैपूर्णिमा/राखी	श्रावण शुक्ल पूर्णिमा (जुलाई/अगस्ट)	दाजुभाइलाई रक्षा सूत्र, जनै फेर्ने दिन
माघी (माघे)	माघ १ गते (जनवरी)	नयाँ वर्षको सुरुवातको रूपमा थारू

चाडपर्वको नाम	समय (नेपाली पात्रो अनुसार)	विशेषता / जानकारी
सङ्क्रान्ति)		समुदायमा प्रचलित
होली	फाल्गुण पूर्णिमा (फेब्रुअरी/मार्च)	रंगको पर्व
साउने सोमवार	श्रावण महिनाभर (जुलाई/अगस्ट)	शिवको पूजा, उपवास
राम नवमी	चैत शुक्ल नवमी (मार्च/अप्रिल)	भगवान रामको जन्म उत्सव
नागपञ्चमी	श्रावण शुक्ल पञ्चमी	नाग/सर्पको पूजा
अष्टमी (कृष्ण/शक्ति पूजा)	दशैंको समयमा (आश्विन/कार्तिक)	बलिपूजा विशेष
नयाँ वर्ष (नेपाली नयाँ वर्ष)	वैशाख १ गते	केही स्थानीय ठाउँमा पर्वको रूपमा मनाइन्छ

२.६.२ पर्यटकीय तथा धार्मिक स्थलहरूको विवरण:

नेपाल सामाजिक, सांस्कृतिक, भौगोलिक र वन वनस्पतीमा विविधतापूर्ण राष्ट्र भएका कारण विश्वमा नै एउटा पर्यटकीय गन्तव्य स्थलको रूपमा परिचित छ। ८००० मि. भन्दा अग्ला हिमालका चोटी देखि समुद्री सतह देखि ७२ मिटर सम्मको समथर भूमि पनि यहाँ नै रहेको छ। त्यसैले प्राकृतिक सौन्दर्यताका साथै सामाजिक सांस्कृतिक रूपमा पनि धनि यस राष्ट्रमा पर्यटनका अनेक सम्भाव्यताहरू रहेका छन्। त्यसैले नेपाल सरकारले भिजन अनुसार २० लाख पर्यटकहरू नेपाल भित्र्याउने लक्ष्यपनि राखेको छ। साथै पर्यटन नीति २०६५ ले मुलभूतरूपमा पर्यटन मार्फत स्वरोजगार श्रृजना, गरिब निवारण, मूर्त तथा अमूर्त सम्पदाको खोज अनुसन्धान, हवाई तथा स्थलमार्गको थप विकास र विस्तार गर्ने र पर्यटन पुर्वाधारलाई दिगो विकासको अवधारणा अनुरूप अगाडि बढाउने उद्देश्य लिएको छ। यी उद्देश्य पूरा गर्नका लागि स्थानीय सरकारको पनि अहम भूमिका देखिन्छ। सुर्नया गाउँपालिकासँग पनि अनेकन धार्मिक, पर्यावरणीय पर्यटन स्थलहरू रहेका छन्। यहाँका प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक धार्मिक पर्यटकीय स्थलहरूले आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरूलाई आकर्षण गर्न सक्दछ। तर यसका लागि गाउँपालिकासँग उचित पर्यटन प्रवर्द्धन रणनीति हुन जरुरी छ। जसले नीजि लगानीकर्ताहरूलाई पनि साझेदार बनाउन सकोस्। यस गाउँपालिकामा रहेका प्रमुख धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थलहरूको विवरण निम्नानुसार रहेका छन्।

स्थलको नाम	प्रकार	स्थान/ वडा नं.	विशेषता / जानकारी
त्रिवेणीधाम	धार्मिक स्थल	वडा नं. ६ (त्रिवेणी)	महाकाली, चामलिया, र सिवनामती खोलाको संगमस्थल। माघे सङ्क्रान्तिमा ठूलो मेला लाग्दछ।
कैलपाल भैरव मन्दिर	धार्मिक/ऐतिहासिक	वडा नं. ५	भैरव देवताको पूजा। शक्तिपीठका रूपमा चिनिने। दुर्गा पूजा, अष्टमीमा

स्थलको नाम	प्रकार	स्थान/ वडा नं.	विशेषता / जानकारी
			विशेष मेला ।
बुढी चामलिया धाम	धार्मिक स्थल	वडा नं. ३ वा आसपास	चामलिया नदी किनारमा रहेको स्थानीय देवस्थल । जल-पूजा, नदी-स्नान आदिका लागि प्रसिद्ध ।
कैलपाल डाँडा	पर्यटकीय / दृश्यावलोकन	वडा नं. ५/६ को सिमाना	समुन्द्र सतहदेखि उच्च ठाउँ । हिमश्रृंखला देख्न सकिने रमणीय स्थल । ट्रेकिङ र दृश्यावलोकन उपयुक्त ।
सुनादेवी मन्दिर	धार्मिक स्थल	वडा नं. २ वा ४	स्थानिय देवी सुनादेवीको पूजा हुने मन्दिर । चाडपर्वमा पूजाआजा हुने ।
बनकोट / सामुदायिक वन	प्राकृतिक/पर्यटकीय	वडा नं. ४/५	हरियाली, जैविक विविधता । घुमघाम, पिकनिक, सामुदायिक वन व्यवस्थापनको नमूना ।
चामलिया खोलाको किनार	प्राकृतिक स्थल	वडाहरू ३-६ सम्म फैलिएको	माछा मार्ने, स्नान गर्ने, नदी अवलोकन गर्ने स्थल । जल पर्यटन सम्भावना ।
स्थानीय झरना	प्राकृतिक/अन्वेषणीय	वडाहरूमा स्थान-विशेष	वर्षायाममा आकर्षक झरना बग्ने, गाउँकै सौन्दर्यमा थप ।
रौलाकेदार धुरा	धार्मिक स्थल	वडा नं ५ र ६	यो स्थान शिव-भक्तहरूको ठूलो आस्था केन्द्र हो । विशेष गरी:श्रावण महिनामा सोमबारहरूमा भक्तजनहरूको भीड लाग्दछ । महाशिवरात्रि, तिज, अष्टमी आदि अवसरमा ठूलो मेला लाग्दछ ।

२.६.३ गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका होटल, व्यवसायिक पसल तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धि विवरण:

स्थानीय स्तरको उत्पादनलाई प्रवर्द्धन गर्दै नागरिकहरूलाई रोजगार बनाउन होटल, रिसोर्ट, रेष्टुरण्टहरूको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ । यसले गाउँपालिकाको आन्तरिक आयमा वृद्धि गर्नपनि मद्दत पुर्याउँछ । यो गाउँपालिका केही भु-भाग भीमदत्त राजमार्गमा रहेकोले आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटनको सम्भाव्यता बोकेको छ । स्थानीय व्यवसायीहरूलाई होटल, रिसोर्ट र होमस्टे संचालनको आचारसंहिता अनुसार संचालनका लागी प्रोत्साहन गरेमा पर्यटन तथा आर्थिक विकासमा टेवा पुग्ने देखिन्छ । ब्राह्मण तथा क्षेत्रीहरूको बाहुल्यता भएको यो गाउँपालिकामा धार्मिक तथा सांस्कृति, पर्यटनहरू मार्फत स्थानीय भाषा तथा संस्कृति

संरक्षण,सम्बर्द्धन र प्रवर्द्धन गर्न सकेमा पनि यहाँका वासिन्दारुको गरिवी निवारणमा टेवा पुग्ने देखिन्छ। त्यसकारण गाउँपालिकाले यस क्षेत्रको विकासका लागी क्षेत्रगत विज्ञको सहयोगमा वृहत योजना बनाउनुपर्ने देखिन्छ। सुर्नया गाउँपालिका भित्र रहेका विभिन्न पसल, होटल, रेष्टुरेन्ट तथा उद्योगहरुको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

क्र.स.	व्यवसायको नाम	ठेगाना	व्यवसायको किसिम	संचालकको नाम
१.	सन्तोष नास्ता तथा खुद्रा पसल	सुर्नया १ हटैराज	खुद्रा पसल	राजमति चन्द
२.	हिम्मत खुद्रा पसल	सुर्नया १ हटैराज	खुद्रा पसल	राजेन्द्र चन्द
३.	श्रीकेदार दिया खुद्रा पसल	सुर्नया १ हटैराज	किराना पसल	नरेश बहादुर चन्द
४.	बाबा कैलास पति खुद्रा पसल	सुर्नया १ हटैराज	किराना पसल	अर्जुन चन्द
५.	श्रीकेदार हटैराज खुद्रा पसल	सुर्नया १ हटैराज	किराना पसल	दिपेन्द्र बहादुर चन्द
६.	वि.जि. कन्ट्रक्सन	सुर्नया ७	निर्माण कम्पनी	
७.	चनैराज खुद्रा पसल	सुर्नया ५	किराना पसल	जितेन्द्र बहादुर मडै
८.	जगदीश सिलाइ कटाइ उद्योग	सुर्नया ६	सिलाइ कटाइ	जगदीश टेलर
९.	लटैनाथ आइरन उद्योग	सुर्नया ७		धर्मे चुनारा
१०.	बासुलिङ्ग अगरवती उद्योग	सुर्नया ३		यज्ञ राज भट्ट
११.	तीनभाई वेकरी तथा च्याउमीन उद्योग	सुर्नया ६		धन बहादुरचन्द
१२.	शैल्यकेदार हरीचन आटा उद्योग	सुर्नया ५		जय बहादुर मडै
१३.	न्यु डाँडाबाघ काष्ठ फर्निचर उद्योग	सुर्नया २		धनीराम महर
१४.	बाशुलिङ्ग ग्रील उद्योग	सुर्नया २		हर्क बहादुर पाण्डे
१५.	गोकर्ण धन कंडकरिट उद्योग	सुर्नया १		गोकर्ण बहादुर चन्द
१६.	शैलेश्वर वेकरी उद्योग	सुर्नया ५		कर्ण बहादुर मडै
१७.	एस.एक. मीनी करार एण्ड कन्सट्रक्सन उलोग	सुर्नया १		जय बहादुर चन्द
१८.	डेरी उद्योग	सुर्नया ८		लालीगुरास साना किसान सहकारी संस्था
१९.	रौलाकेदार सावुन उद्योग	सुर्नया ४		मञ्जु वि.क.
२०.	हरी ॐ आइरन उलोग	सुर्नया ८		हरीराम लुहार
२१.	कैलपाल ब्लक एण्ड ग्रील उद्योग	सुर्नया ६		शिव दत्त अवस्थि
२२.	दीपक निर्माण सेवा प्रा.लि.	सुर्नया २		अशोक चन्द

क्र.स.	व्यवसायको नाम	ठेगाना	व्यवसायको किसिम	संचालकको नाम
२३.	आरती कन्सट्रक्सन प्रा.लि.	सुर्नया २		
२४.	अखिल निर्माण सेवा प्रा.लि.	सुर्नया २		प्रेम प्रकाश भट्ट
२५.	पत्थरकोटी कन्सट्रक्सन	सुर्नया ७		पशुपति बिष्ट
२६.	अमलेश्वर कन्सट्रक्सन	सुर्नया ८		
२७.	भुमी राज कन्सट्रक्सन	सुर्नया ६		
२८.	वि.जि. कन्सट्रक्सन	सुर्नया ८		
२९.	सानीया कन्सट्रक्सन	सुर्नया १		उत्तम शहादुर चन्द
३०.	अपेक्षा कन्सट्रक्सन फर्म	सुर्नया १		
३१.	अनिरुद्र निर्माण सेवा	सुर्नया ६		
३२.	जय निर्माण सेवा	सुर्नया ४		शेर बहादुर चन्द
३३.	सुरज निर्माण सेवा	सुर्नया २		राजेन्द्र प्रसाद भट्ट
३४.	रुद्र कन्ट्रक्सं	सुर्नया ७		अमर बहादुर कुवर
३५.	भुमीराज उददेव निर्माण सेवा	सुर्नया १		पार्वती कुवर
३६.	दीपक निर्माण सेवा	सुर्नया २		लक्ष्मण बहादुर चन्द
३७.	आ.बी. कन्सट्रक्सन प्रा.लि.	सुर्नया १		विरेन्द्र बहादुर चन्द
३८.	अखिल निर्माण सेवा	सुर्नया ३		
३९.	दिपक विशाल निर्माण सेवा	सुर्नया २		
४०.	कमला निर्माण सेवा	सुर्नया १		माधवी कुवर सिंह चन्द
४१.	इन्द्र निर्माण सेवा	सुर्नया २		
४२.	चक्र निर्माण सेवा	सुर्नया १		
४३.	जय निर्माण सेवा	सुर्नया ४		
४४.	ललिता निर्माण सेवा	सुर्नया २		
४५.	हटैराज कन्ट्रक्सं	सुर्नया १		
४६.	मा कालिका कन्ट्रक्सन	सुर्नया ६		
४७.	सेतीराम कन्ट्रक्सन	सुर्नया २		
४८.	नन्द निर्माण सेवा	सुर्नया २		
४९.	नरदेश्वर निर्माण सेवा	सुर्नया ४		राम दत्त
५०.	दर्शन अटो एण्ड अटो पार्टस	सुर्नया २		तवरेज अहमद
५१.	आयु किराना एण्ड फेन्सी स्टोर	सुर्नया ६		राजेन्द्र बहादुर कुवर
५२.	न्यु बोहरा होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	सुर्नया ८		गीता कुमारी बोहरा
५३.	सिगास किराना पसल	सुर्नया ८		बिमला बोहरा

क्र.स.	व्यवसायको नाम	ठेगाना	व्यवसायको किसिम	संचालकको नाम
५४.	नविन चद्रा ट्रेड्स कन्सर्न	सुर्नया ८		मान बहादुर बोहरा
५५.	भुमीराज ट्रेड्स एण्ड सप्लायर्स	सुर्नया ८		जय बहादुर बोहरा
५६.	न्यु भुमीराज ट्रेड्स एण्ड सप्लायर्स	सुर्नया ८		हरी बहादुर बोहरा
५७.	गुनिमा मन्दिर खुद्रा पसल	सुर्नया ४		रगी सिंह साउँद
५८.	बासुलिङ्ग किराना तथा फेन्सी पसल	सुर्नया ३		जानकी धामी
५९.	सदाबहार होटल एण्ड खुद्रा पसल	सुर्नया ३		अनिता जोशी भट्ट
६०.	न्यु बासुलिङ्ग किराना सप्लायर्स	सुर्नया ३		देव राज भट्ट
६१.	न्यु भुमी राज जनर्ल स्टोर	सुर्नया ७		हिक्मत बहादुर कुवर
६२.	ॐ गणेश आर्ट सेन्टर	सुर्नया ८		गणेश राम लुहार
६३.	दोगडा भुमीराज जनरल स्टोर	सुर्नया ४		रगी सिंह साउँद
६४.	लालीगुरास उद्यमशील महिला सन्जाल	सुर्नया	संस्था	
६५.	हाम्रो फेन्सी स्टोर एण्ड श्रृंगार पसल	सुर्नया ८		जयन्ती धानुक
६६.	बौद्धिक अपाङ्गता संघ	सुर्नया ७		प्रेम सिंह कुवर
६७.	कमल केदार धार्मिक क्षेत्र विकास समिति	सुर्नया ५		
६८.	भुमीराज ट्रेड्स एण्ड सप्लायर्स	सुर्नया २		नेरेन्द्र बहादुर बिष्ट
६९.	चन्द फोटो एण्ड फेलेक्स	सुर्नया २		तिलक बहादुर चन्द
७०.	अवस्थी मदिरा पसल	सुर्नया ६		दुर्गा दत्त अवस्थी
७१.	श्री एस.के. इडिलस बडिड स्कुल	सुर्नया ७		हरिष बहादुर साउँद
७२.	आरब व्युटिपार्लर एण्ड कस्मेटिक जनरल सेन्टर	सुर्नया २		मनिसा पाण्डेय
७३.	पशुपति सुन चादी गहना पसल	सुर्नया ४		राम सागर शाहा
७४.	ए.वान. सिलाइ सेन्टर	सुर्नया ५		नव राज दमाइ
७५.	न्यु भुमीराज इलेक्ट्रोनिक्स एण्ड मोबाइल सेन्टर	सुर्नया ८		राम बोहरा
७६.	चन्द हेन्डसम एण्ड व्युटीपार्लस	सुर्नया २		तिलक चन्द
७७.	बैतडी स्टेन्डड टेलर्स	सुर्नया २		रमेश राम टेलर
७८.	न्यु लक्ष्मी खुद्रा एण्ड नास्ता	सुर्नया ४		लक्ष्मी महारा

क्र.स.	व्यवसायको नाम	ठेगाना	व्यवसायको किसिम	संचालकको नाम
	पसल			
७९.	सिगास भुमीराज खुद्रा एण्ड अकेल फेन्सी स्टोर	सुर्नया ८		हरीष खत्री
८०.	कैलपाल किराना पसल	सुर्नया ६		गोकर्ण अवस्थी
८१.	रूपीका सलाइ कटाइ तथा व्युटीपार्ल	सुर्नया ६		गोमती वि.क.

स्रोत: फिल्ड तथ्याङ्क संकलन २०८२

२.७ खेलकुद तथा मनोरन्जन:

खेलकुदले एउटा व्यक्तिको सर्वाङ्गीण व्यक्तित्व विकासमा मद्दत पुर्याउनुका साथसाथै राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रिय सम्बन्धलाई बलियो बनाउँछ र सामाजिक सौहार्दतालाई बढाउँछ । त्यसैले नेपालको संविधान, २०७२ को धारा ५१ बमोजिमका राज्यका नीति (ज) सामाजिक न्याय र समावेशीकरण सम्बन्धि नीति अन्तर्गत १३ नं.वूँदामा स्वास्थ्य, सक्षम र अनुशासित नागरिक तयार गर्न खेलकुद तथा खेलाडीमा योजनाबद्ध लगानी गर्ने नीति र अन्तराष्ट्रिय क्षेत्रमा राष्ट्रिय सम्मान अभिवृद्धि गर्ने माध्यमको रूपमा विकास गर्ने नीति रहेको छ। त्यसैले उक्त नीतिको परिपालन गर्नु सबै तहका सरकारको दायित्व भएका कारण वर्दगोरिया गाउँपालिकाले पनि संविधानको अनुसूची ९ मा रहेको साझा अधिकारका क्षेत्रको प्रयोग गर्दै खेलकुदको संरचनाका पूर्वाधार निर्माण, सञ्चालन तथा विकास गर्नका लागि नीति तथा कार्यक्रमहरु बनाई कार्यान्वयन गर्नुपर्ने देखिन्छ।

गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण संकलनका क्रममा जम्मा एउटा खेल मैदान देखिएको छ जसको क्षेत्रफल १०६.४८ रोपनी क्षेत्रफलमा रहेको छ। जुन खेलमैदानलाई स्तोत्रति गर्नुपर्ने देखिन्छ। त्यसको उचित व्यवस्थापन गर्नका लागि संस्थागत संरचनाको आवश्यकता पनि देखिन्छ। साथै राज्यको समावेशी विकासको नीति अनुसार खेलमैदानहरुमा पनि सबै अवस्थाका (वालवालिका, युवा अपांगहरु) व्यक्तिहरुले खेलन सक्ने गरी खेलमैदानको विकास गर्नुपर्ने देखिन्छ। अहिलेको प्रविधिले र बढ्दो शहरीकरणले गर्दा वालवालिका तथा युवा जमातहरुमा सामाजिकीकरणको अवस्था एकदमै कमजोर देखिदै आएको पाइन्छ अथवा मानिसलाई एकल्याएको छ जसले गर्दा विभिन्न विकृतिहरुको शिकार हुनुपर्ने जोखिमहरु बढ्दै गईरहेको छ। त्यसकारण खेलकुद मात्रै एउटा यस्तो क्षेत्र हो जसले व्यक्तिको सामाजिक, शारिरीक र मानसिक विकासमा मद्दत पुर्याउदै अनुशासित बनाउँछ। खेलकुदको क्षेत्र र मनोरञ्जनको क्षेत्रको विकास गरिएमा युवाहरु विभिन्न क्लवद्वारा संगठित हुने मौका पाउँछन्।

त्यसका लागि गाउँपालिकाले खेलकुदका लागि पूर्वाधार विकास, खेलकुद प्रतियोगिताको विद्यालयस्तरीय, गाउँपालिकास्तरीय, अन्तरगाउँपालिका स्तरीय, आयोजना र सहभागिता गर्नुपर्ने देखिन्छ। खेलकुदको विकासका लागि गाउँपालिका एकलैले मात्र नगरी नीजि संघ संस्थाहरुलाई पनि साझेदारीताको लागि आब्हान गर्नुपर्ने देखिन्छ। साथै गाउँपालिका भित्र रहेका युवा खेलाडीहरु र खेल प्रशिक्षकहरुको खोजि

गरी अभिलेखिकरण गर्ने, सम्मान गर्ने र युवा बालबालिकाको कस्ता खेलमा वढी चासो रहेको छ, कुन कुरालाई प्रवर्द्धन गर्नुपर्दछ त्यसको खोजी गरी योजना बनाउनु पर्ने देखिन्छ। साथै मनोरञ्जनका क्षेत्रको विकासका लागि स्थानीय थारु सांस्कृतिक कार्यक्रमलाई प्रवर्द्धन गर्न सकिन्छ। वडास्तरमा होमस्टेहरूको व्यवस्था गरी स्थानीय खानपान, मनोरञ्जन गराउन सकिन्छ र बाल उद्यानहरूको व्यवस्था पनि गर्नुपर्ने देखिन्छ। गाउँपालिकाको वार्षिक तथा आवधिक योजना बनाउँदा प्रायजसो युवा लक्षित कार्यक्रम गरेको पाईदैन। त्यसकारण युवाहरूमा निरासापन पनि देखिन्छ। त्यसैले गाउँपालिकाले आफ्नो अल्पकालिन तथा दीर्घकालिन योजनामा युवा लक्षित कार्यक्रमहरू खेलकुद तथा मनोरञ्जनलाई प्रवर्द्धन गर्ने खालका कार्यक्रम बनाउनुपर्ने टड्कारो आवश्यकता देखिन्छ। सुर्नया गाउँपालिका भित्र रहेका खेलमैदाहहरूको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरीएको छ:

क्र.स.	खेलमैदानको नाम	खेलमैदान रहेको स्थान	खेलमैदानको क्षेत्रफल
१.	लिस्टिका खेलमैदान	सुर्नया २	१५ रोपनी
२.	सिद्धखाली खेलमैदान	सुर्नया २ सिद्धखाली	४ रोपनी
३.	पतालभुमेश्वर खेलमैदान	सुर्नया २	२ रोपनी

२.८ सार्वजनिक भवन, पाटी पौवा र चौतारा:

सार्वजनिक तथा सामुदायिक कामकाज तथा विकासका गतिविधिहरू संचालन गर्नका लागि सार्वजनिक स्थानमा सबैको सहज पहुँच र सुविधा होस भन्ने उद्देश्यले सार्वजनिक भवन र विश्राम, कचहरीगर्नका लागि परापूर्वकाल देखि नै सार्वजनिक पाटीपौवा र चौताराहरू बनाउने गरेको पाईन्छ। खासगरी यातायातको सुविधा नभएको अवस्थामा पैदल यात्रुहरूको थकान मेटाउनका लागि विश्राम गर्न सार्वजनिक स्थलहरूमा पाटी पौवा, चौताराहरू बनाउने चलन रहेको थियो। कसैको व्यक्तिगत हक वा स्वामित्वमा नभएको यी स्थलहरू सबैले सार्वजनिक सम्पत्तिका रूपमा प्रयोग गर्दै आईरहेको अहिले पनि पाईन्छ। प्रायजसो स्थानीय वासीहरूले यी सम्पत्तिहरूलाई सामाजिक विकासका लागि वहस, छलफल गर्न, विश्राम गर्न अहिले पनि प्रयोग गर्ने गरेको पाईन्छ। तर पूर्वाधार विकासका क्रममा यी पूरातात्विक सम्पत्तिहरू लोपहुने खतरामा भने रहेका छन्। जसको संरक्षण, सवर्द्धन गर्नका लागि स्थानीय वासीहरूलाई जिम्मेवार बनाउनु र भत्केका संरचनाको पुनसंरचना गर्नुपनि गाउँपालिकाको दायित्व भित्र पर्दछ। सुर्नया गाउँपालिका भित्र रहेका सार्वजनिक भवन, सार्वजनिक पाटीपौवा तथा चौताराहरूको विवरण तलको तालिकामा देख्न सकिन्छ ।

क्र.स	सार्वजनिक भवनको नाम, ठेगाना	क्षेत्रफल	प्रयोजन
१	गाउँपालिका भवन		
२	वडा कार्यालयहरू		
३	आधारभुत अस्पताल		
४	स्वास्थ्य चौकी, आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र भवन		
५			
६			
७			

२.९ विकासका सम्भावनाहरू:

सुनया गाउँपालिका देशको मुलसडक महाकाली राजमार्गमा बाट करीब १५ किलोमिटर भित्र रहेको र भौगोलिक रूपमा विकट गाउँपालिका भएको कारण विकासका सम्भावनाहरू प्रसस्त रहे पनि भौगोलिक तथा आर्थिक रूपले विकास गर्न अघेरो रहेको देखिन्छ। जसलाई गाउँपालिकाको अल्पकालिन तथा दीर्घकालिन योजना मार्फत कार्यान्वयन गर्नुपर्ने हुन्छ। सो योजनाहरूका लागी विषयविज्ञ, प्राविधिकहरूको सल्लाह सुझाव अपरिहार्य रहेको देखिन्छ। यो गाउँपालिका प्राकृतिक, सामाजिक, सांस्कृतिक रूपमा विविधतायुक्त क्षेत्र रहेकोले यसको विकासका लागी स्थानीय स्रोत, साधनको अधिकतम प्रयोगका लागी क्षेत्रगत योजनाको आवश्यकता रहेको छ। तर गाउँपालिकासँग अझैपनि ठोस अल्पकालिन तथा दीर्घकालिन योजना नभएको देखिन्छ।

सुनया गाउँपालिकामा देखिएका विकासका सम्भावनाहरूलाई यस प्रकार उल्लेख गर्न सकिन्छ:

१. कृषि तथा पशुपालन विकासको सम्भावना

- उब्जनी योग्य जमीन र परम्परागत खेती प्रणाली भएकाले अर्गानिक खेती, उच्च मूल्यका बाली (जस्तै: अदुवा, अलैंची, टिमुर, जडीबुटी) को सम्भावना छ।
- बाखा, गाई, भैंसी, कुखुरा पालन लगायत पशुपालनमा पनि व्यावसायिक विस्तार गर्न सकिने सम्भावना छ।
- कृषकलाई तालिम, सिंचाइ सुविधा, बजार पहुँच दिलाएमा कृषि व्यवसाय फस्टाउन सक्छ।

२. पर्यटन विकासको सम्भावना

- सुन्दर पहाडी भूगोल, धार्मिक स्थलहरू (मन्दिर, गुफा), नदी तथा झरनाहरू पर्यटकका लागि आकर्षण हुन सक्छन्।
- होमस्टे, ट्रेकिङ र धार्मिक पर्यटक विकासको राम्रो अवसर छ।

३. लघु तथा घरेलु उद्योग

- महिलाहरूका लागि सीपमूलक तालिमबाट ढाका बुना, सिलाई-कटाई, अचार तथा स्थानीय खाद्य उत्पादनको उद्योग स्थापना गर्न सकिन्छ।
- जडीबुटी प्रशोधन उद्योग, फलफूल तथा दूधजन्य वस्तुहरूको प्रशोधन उद्योगको पनि सम्भावना छ।

४. नवीकरणीय उर्जा विकास

- लघु जलविद्युत्, सोलार तथा बायोग्यास परियोजनाहरूको सम्भावना धेरै छ, विशेष गरी ग्रामीण क्षेत्रका लागि।

५. पूर्वाधार विकास

- ग्रामीण सडक, पुल, बिजुली, इन्टरनेट, खानेपानी तथा सिंचाइ जस्ता आधारभूत पूर्वाधार विस्तारमार्फत विकास सम्भावना थप बलियो हुन्छ।
- यातायात तथा सञ्चार पहुँच सुधारले अन्य क्षेत्रको विकासलाई टेवा पुऱ्याउँछ।

६. शिक्षा तथा स्वास्थ्य क्षेत्र विकास

- गुणस्तरीय विद्यालय र स्वास्थ्य संस्था स्थापनाबाट मानव पूँजी विकास गर्न सकिन्छ।
- सीप विकास तालिमहरू (TVET) मार्फत युवा वर्गलाई दक्ष जनशक्ति बनाउन सकिन्छ।

७. सूचना प्रविधि र डिजिटल सेवा

- डिजिटल साक्षरताको विकासले सेवाहरूको पहुँच र पारदर्शिता बढाउन सक्छ।
- कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य लगायत क्षेत्रमा डिजिटल समाधान उपयोग गर्न सकिने सम्भावना छ।

८. सहकारी र सामुदायिक आधारित विकास

- सहकारी संस्था तथा समुदायको सक्रियताबाट विभिन्न उत्पादन र सेवा क्षेत्रमा साझेदारीमा विकास सम्भव छ।

परिच्छेद — तीन जनसंख्याको विवरण

३.१ जनसंख्या वितरणको अवस्था:

यस सुर्नया गाउँपालिकामा जम्मा ८ ओटा वडा रहेका छन्। क्षेत्रफलका हिसाबले सबैभन्दा ठूलो वडा नम्बर ७ रहेको छ। गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफल १२४.४४ वर्ग किलोमिटरको २२.२४ वर्ग किलोमिटर यस वडाको क्षेत्रफल रहेको छ भने सबैभन्दा सानो अर्थात् गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफलको जम्मा ८.६७ वर्ग किलोमिटर वडा नं. ३ को क्षेत्रफल रहेको छ। जनसंख्याको हिसाबले सबैभन्दा धेरै ३१५६ अर्थात् १७.५८ प्रतिशत जनसंख्या वडा नं. ०४ मा रहेको छ, त्यसपछिको दोश्रो धेरै २५४६ अर्थात् १४.१९ प्रतिशत जनसंख्या वडा नं. २ मा रहेको छ भने सबैभन्दा थोरै जनसंख्या वडा नं. १ मा गाउँपालिकाको कुल जनसंख्याको जम्मा ६.००२ प्रतिशत मात्र जनसंख्या रहेको छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या १७९४५ रहेको छ, जसमा महिलाको जनसंख्या ९६६० अर्थात् ५३.८३ प्रतिशत र पुरुषको जनसंख्या ८२८५ अर्थात् ४६.१७ प्रतिशत जनसंख्या रहेको छ।

वार्ड नं.	घरधुरी	जनसंख्या	पुरुष	महिला	औषत घरधुरी अनुपात	लैंगिक अनुपात	जनघनत्व
१	२१५	१०७७	५०२	५७५	५.०१	८७.३०	८२.८२
२	५६०	२५४६	११६०	१३८६	४.५५	८३.६९	१७७.६९
३	४०३	२००६	९२०	१०८६	४.९८	८४.७१	२३१.४३
४	६७७	३१५६	१४२८	१७२८	४.६६	८२.६४	३०९.८८
५	५६८	२५२६	११६५	१३६१	४.४५	८५.६०	१४६.१२
६	३८३	१८३०	८८८	९४२	४.७८	९४.२७	९७.०५
७	५२२	२४६७	११२१	१३४६	४.७३	८३.२८	११०.४१
८	४५५	२३३७	११०१	१२३६	५.१४	८९.०८	११७.७३

वार्ड नं.	घरधुरी	जनसंख्या	पुरुष	महिला	औषत घरधुरी अनुपात	लैंगिक अनुपात	जनघनत्व
जम्मा	३७८३	१७९४५	८२८५	९६६०	४.७४	८५.७७	१४४

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.२ उमेर तथा लिङ्गका आधारमा जनसंख्या:

सुर्नया गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या १७९४५ मध्ये सबै भन्दा कम ९५ वर्षभन्दा माथीको संख्या ९ अर्थात ०.०५ प्रतिशत रहेको छ, त्यसैगरी ५वर्षमुनिका बालबालिकाको जनसंख्या जम्मा १८३२ अर्थात १०.२१ प्रतिशत छ, भने सबैभन्दा बढी २५ देखि ४९ उमेर समुहको जनसंख्या ४९०० रहेको छ जुन गाउँपालिकाको कुल जनसंख्याको २७.३० प्रतिशत रहेको छ त्यसपछि क्रमशः १५ देखि १९ उमेर समुहका मानिसको जनसंख्या २०७१ अर्थात ११.५४ प्रतिशत रहेको छ, २० देखि २४ उमेर समुहको ९.४१ प्रतिशत जनसंख्या रहेको देखिन्छ। यस तथ्यांकले गाउँपालिकामा उत्पादकमूलक जनशक्ति राम्रो भएको देखिन्छ। जुन गाउँपालिकाको सामाजिक, आर्थिक विकासको लागि अवसर पनि हो। गाउँपालिकाले युवा स्वरोजगारमूलक कार्यक्रमका लागि दीर्घकालीन योजना बनाई परिचालन गर्न सकेमा युवाहरुले बाहिर पलायन हुने अवस्थामा कमी आउन सक्थ्यो। गाउँपालिकाको जनसांख्यिकीय विवरण तलको तालिकाबाट हेर्न सकिन्छ।

वडा नं.	१			२			३			४			५			६			७			८			जम्मा		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष																						
उमेर																											
००-०४ वर्ष	१०७	६५	४२	२१९	१२६	९३	२०४	११२	९२	३३३	१६८	१६५	२१८	१११	१०७	१७४	९५	७९	२७५	१३८	१३७	३०२	१५९	१४३	१८३२	९०५	
०५-०९ वर्ष	११३	४९	६४	२४५	११९	१२६	२२६	१२६	१००	३५५	१९७	१५८	२५१	१४९	१०२	१८१	१०४	७७	३१७	१५८	१५९	२५५	१४२	११३	१९४३	१०५५	
१०-१४ वर्ष	१३२	५९	७३	२९२	१४०	१५२	२४६	११८	१२८	४२०	२२३	१९७	२९९	१४२	१५७	२३३	१२६	१०७	३४३	१६०	१८३	२९३	१४६	१४७	२२५८	१११५	
१५-१९ वर्ष	१३२	६५	६७	३२०	१२७	१९३	२१३	९४	११९	३८५	१९१	१९४	२९३	१३१	१६२	१८५	८०	१०५	२५२	१२६	१२६	२९१	१३०	१६१	२०७१	९५५	
२०-२४ वर्ष	९५	४२	५३	२८७	१२२	१६५	१५५	५४	१०१	३१९	१११	२०८	२५२	१०२	१५०	१४८	६१	८७	२२४	८५	१३९	२०८	८८	१२०	१६८८	६६५	
२५-२९ वर्ष	५६	२५	३१	१८०	७७	१०३	१४२	५८	८४	२०१	७९	१२२	१६१	६३	९८	१२७	५७	७०	१४७	६२	८५	१४६	६१	८५	११६०	४८५	
३०-३४ वर्ष	६३	२३	४०	१३२	६६	६६	१२४	६०	६४	१६८	६०	१०८	१५३	६३	९०	११८	५४	६४	१५५	६५	९०	१५७	६४	९३	१०७०	४८५	
३५-३९ वर्ष	५६	२६	३०	१३९	६०	७९	११८	४६	७२	१५६	५६	१००	१५४	६०	९४	१११	४९	६२	१३१	६०	७१	१३२	५८	७४	९९७	४८५	
४०-४४ वर्ष	४३	१८	२५	१३३	५४	७९	११४	६१	५३	१५०	५३	९७	१५३	७६	७७	१००	४१	५९	१०२	४०	६२	१००	४२	५८	८९५	३८५	
४५-४९ वर्ष	५४	२१	३३	१३७	५४	८३	७९	२८	५१	१३०	४६	८४	९९	४४	५५	९०	४५	४५	९५	४२	५३	९४	४१	५३	७७८	३८५	
५०-५४ वर्ष	६३	३२	३१	११३	५३	६०	८६	४१	४५	१४५	५९	८६	१२९	५३	७६	९१	३७	५४	१२५	५२	७३	१०४	४६	५८	८५६	३८५	
५५-५९ वर्ष	४५	२६	१९	९७	५०	४७	६६	३०	३६	९५	५२	४३	८६	४३	४३	७४	४७	२७	८७	३९	४८	७४	४३	३१	६२४	३८५	
६०-६४ वर्ष	३३	१४	१९	९३	३९	५४	५९	२६	३३	१०२	४८	५४	८९	५३	३६	६६	३०	३६	८१	३५	४६	५४	२२	३२	५७७	२८५	
६५-६९ वर्ष	३४	१७	१७	५३	२४	२९	६७	२८	३९	७०	३२	३८	७०	२९	४१	४९	१८	३१	४८	२२	२६	४५	२२	२३	४३६	२८५	
७०-७४ वर्ष	२६	१०	१६	४८	२४	२४	५२	२१	३१	७५	३२	४३	५६	२२	३४	३०	१५	१५	५२	२७	२५	४०	१७	२३	३७९	२८५	
७५-७९ वर्ष	१५	५	१०	३०	१४	१६	३५	११	२४	२४	९	१५	३३	११	२२	२९	१५	१४	२५	९	१६	२३	९	१४	२१४	२८५	

सुनर्या गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण २०६१/०६२

वडा नं.	१			२			३			४			५			६			७			८			जम्मा	
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष																					
८०-८४ वर्ष	४	२	२	२२	८	१४	१२	३	९	१४	६	८	२१	१०	११	१५	७	८	४	१	३	७	७	०	९९	४
८५-८९ वर्ष	१	१	०	६	३	३	२	१	१	८	३	५	६	२	४	३	३	०	३	०	३	९	३	६	३९	४
९०-९४ वर्ष	३	१	२	०	०	०	५	१	४	२	२	०	२	१	१	५	४	१	१	०	१	२	०	२	२०	४
९५+ वर्ष	२	१	१	०	०	०	१	१	०	४	१	३	१	०	१	१	०	१	०	०	०	१	१	०	९	४
जम्मा	१०७७	५०२	५७५	२५४६	११६०	१३८६	२००६	९२०	१०८६	३१५६	१४२८	१७२८	२५२६	११६५	१३६१	१८३०	८८८	९४२	२४६७	११२१	१३४६	२३३७	११०१	१२३६	१७९४५	८२०

३.३ भाषाका आधारमा जनसंख्याको विवरण:

गाउँपालिकामा रहेका कुल १७९४५ जनसङ्ख्या मध्ये सबैभन्दा बढी १०५१६ जना अर्थात् ५८.६ प्रतिशतले नेपाली भाषा बोल्ने गरेको पाईयो, त्यसपछि क्रमशः बैतडेली भाषा ७२५० जना अर्थात् ४०.४ प्रतिशत, ८८ अर्थात् ०.५ प्रतिशतले बझाङ्गी भाषा र ३६ अर्थात् ०.२ प्रतिशतले संस्कृत भाषा बोल्ने गरेको पाईयो भने सबैभन्दा कम क्रमशः ०.१ प्रतिशतले थारु, डडेलधुरा र अन्य भाषा बोल्ने गरेको यस तथ्यांकले देखाउँछ। प्रमुख मातृभाषाहरु को आधारमा विस्तृत विवरण तल तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ ।

विवरण	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	महिला
नेपाली	१०५१६	५८.६	६५.१	५३
बैतडेली	७२५०	४०.४	३४.५	४५.५
बझाङ्गी	८८	०.५	०.३	०.९
संस्कृत	३६	०.२	०.०५	०.२
थारु	१८	०.१	०.०५	०.१
डडेलधुरा	१८	०.१	०.०१	०.१
अन्य भाषा	१८	०.१	०	०.१

३.४ धर्म अनुसार जनसंख्याको विवरण:

गाउँपालिकामा रहेका कुल जनसङ्ख्या १७९४५ मध्ये सबै भन्दा बढी ९७.२ प्रतिशत जनसङ्ख्याले हिन्दू धर्म मान्दछन्। दोस्रोमा क्रिस्चियन धर्म मान्नेको सङ्ख्या ७३८ अर्थात् २ प्रतिशत रहेको छ र २११ अर्थात् ०.६ प्रतिशत मानिसहरु बौद्ध धर्मात्मबी रहेका छन् भने ईस्लाम र किरात धर्म मान्नेहरुको जनसंख्या एकदमै न्युन रहेको छ गाउँपालिका भित्र धार्मिक विविधता रहेतापनि हिन्दु धर्मात्मबीहरुको बाहुल्यता रहेको देखिन्छ। पालिकावासीहरु जुनसुकै धर्मात्मबी भएतापनी आपसमा सद्भाव तथा सामाजिक सौहार्दता भने राम्रो रहेको देखिन्छ । गाउँपालिकाको विभिन्न धर्मात्मबीहरुको विस्तृत विवरण तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

विवरण	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	महिला
हिन्दु	१७४४३	९७.२		
बौद्ध	२११	०.६	०	०
इस्लाम	७३८	२	०	०
क्रिस्चियन	०	०	०	०
किरात	०	०	०	०
जम्मा	०	०	०	०

३.५ जातिगत आधारमा जनसंख्याको विवरण:

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार सुर्नया गाउँपालिकाकामा मुख्य ५ वटा जातजातिहरुको पहिचान भएका छन्, जसमा क्षेत्री, ब्राह्मण, ठकुरी, परियार, विश्वकर्मा, मुख्य जातजातिहरु रहेका छन्। गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या १७९४५ मध्ये सबैभन्दा बढी ११३०५ अर्थात् ६३ प्रतिशत वसोवास क्षेत्रीको रहेको छ, २३५१ अर्थात् १३.१ प्रतिशत ब्राह्मणको जनसंख्या रहेको छ, भने सबैभन्दा कम वसोवास परियार जातिको ४८४ जना अर्थात् २.७ प्रतिशत रहेको छ । प्रमुख जातिगत आधारमा जनसंख्याको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

विवरण	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	महिला
क्षेत्री	११३०५	६३	६२.५	६३.३
बाह्रमण	२३५१	१३.१	१३.४	१३
विश्वकर्मा	२३३३	१३	१३.३	१२.७
ठकुरी	१४५४	८.१	७.९	८.३
परियार	४८४	२.७	२.८	२.६
अन्य	१८	०.१	०.१	०.०५
जम्मा	१७९४५	१००	१००	९९.९५

३.६ अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्याको विवरण:

सुर्नया गाउँपालिकाको कुल अपाङ्गताको जनसंख्या मध्ये सबै भन्दा बढी ५२ प्रतिशत जनसंख्या शारीरिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको जनसंख्या रहेको छ। अपाङ्गता भएका कुल जनसंख्यामा सबैभन्दा कम जनसंख्या ०.७ प्रतिशत अटिजमका अपाङ्ग भएका व्यक्तिहरू रहेका छन। गाउँपालिकाको अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको विवरण तलको तालिकाबाट हेर्न सकिन्छ ।

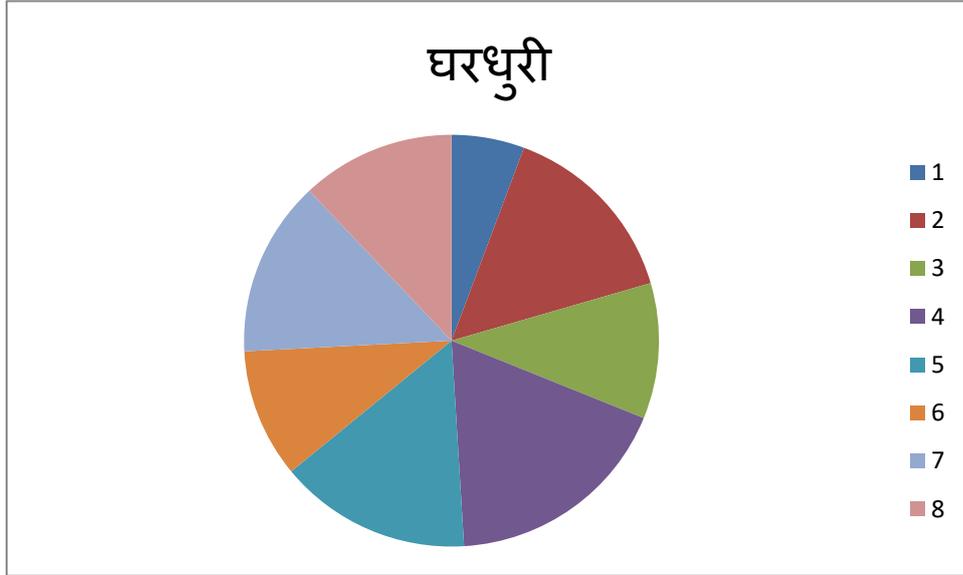
अपाङ्गताको प्रकार	जम्मा(प्रतिशत)	पुरुष(प्रतिशत)	महिला(प्रतिशत)
Physical	५२	५६.८	४६
Low Vision	१४.७	११.२	१९
Speech impairment	६.९	४.१	१०.२
Blind	४.६	४.१	५.१
Psycho-social disability	४.६	५.९	२.९
Multiple disability	४.६	४.१	५.१
Deaf	४.२	५.३	२.९
Hard of hearing	३.३	४.७	१.५
Intellectual disability	२.६	१.८	३.६
Deaf and blind	१	०.६	१.५
Hemophilia	१	०.६	१.५
Autism	०.७	०.६	०.७

३.७. गाउँपालिका भित्र रहेको घरधुरी सम्बन्धि विवरण:

सुर्नया गाउँपालिका भित्र रहेका घरधुरीको विवरणलाई हेर्नेहो भन्ने जम्मा घरधुरी ३७८३ रहेको छ जस मध्ये सबै भन्दा बढी अर्थात ६२२ घरधुरी संख्या वडा नं ४ र सबै भन्दा कम अर्थात २१५ घरधुरी वडा नं १ मा रहेको छ । घरधुरी सम्बन्धि वडागत विवरण तलको चित्रमा प्रस्तुत गरीएको छ ।

वार्ड नं.	घरधुरी
१	२१५
२	५६०
३	४०३
४	६७७
५	५६८
६	३८३

७	५२२
८	४५५
जम्मा	३७८३

परिच्छेद — चार आर्थिक विकास

४.१ प्रमुख आर्थिक विवरण:

४.१.१ पेशागत आधारमा जनसंख्या

सुर्नया गाउँपालिकाको पेशागत आधारमा राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार जनसंख्या विवरण हेर्दा सबै भन्दा बढी जनसंख्या अर्थात ७३ प्रतिशत कृषि तथा पशुपन्क्षी पेशामा संलग्न रहेका छन् भने सबै भन्दा कम जनसंख्या अर्थात करीब ०.२ प्रतिशत प्राविधिक तथा व्यवसायिक व्यवसायी र कार्यालय सहायकको रहेको पाइन्छ । पेशागत जनसंख्या सम्बन्धि विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

पेशा	प्रतिशत
कृषि तथा पशुपन्क्षी पेशामा संलग्न	७३
सामान्य कामदार	१५.१
व्यसायिहरु	३.३
सीपमुलक तथा सिलाइकटाइ	२.७
सेवा विशेष कामदारहरु	२.२

पेशा	प्रतिशत
प्रबन्धक	१.९
मेशीनरी कार्य गर्ने कामदारहरु	१
प्राविधिक तथा व्यवसायिक व्यवसायीहरु	०.४
कार्यालय सहायक	०.२
सैन सेवा	०.२
जम्मा	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८

४.१.२ समय अन्तराल अनुसार काम गर्ने जनसंख्या

सुर्नया गाउँपालिकामा समय अन्तराल अनुसार काम गर्ने जनसंख्याको अवस्था हेर्ने हो भने सबै भन्दा बढी जनसंख्या अर्थात ३७.४ प्रतिशत काम नगर्ने व्यक्तिहरुको रहेको छ भने सबै भन्दा कम जनसंख्या अर्थात १७.९ प्रतिशत तीन महिना भन्दा कम समय काम गर्ने व्यक्तिहरुको रहेको छ ।

विवरण	पुरुष	महिला	जम्मा
काम नगर्ने	३६.६	३८	३७.४
६ महिना भन्दा बढी काम गर्ने	३३.८	२८.४	३०.८
३ महिना भन्दा कम काम गर्ने	१६.१	१६.१	१७.९
३-६ महिना सम्म काम गर्ने	१३.४	१७.६	१५.७

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८

४.१.३ छानाको प्रकारको आधारमा घरपरीवार विवरण:

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार गाउँपालिकाको कुल घरधुरी मध्ये सबैभन्दा बढी अर्थात ७८ प्रतिशत घरपरिवारले ढुङ्गा तथा पाथर लगाएको देखियो, त्यसैगरी सिमेन्ट/ढलान गरेको घर १२.६ प्रतिशत देखिन्छ, ३.४ प्रतिशत जस्ता पातले घरपरिवारको छाना छाएर बनाएको देखिन्छ भने सबै भन्दा कम ०.१ प्रतिशतको घर काठले छाएको देखिन्छ । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

विवरण	घरधुरी प्रतिशत
ढुङ्गा /पाथर	७८
सिमेन्टले ढलान	१२.६
जस्ता पाता	३.४
माटो	३.४
Tile टायल	२.३
खर /पारल	०.२
काठ	०.१
जम्मा	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८

४.२ कृषि तथा पशु विकास

सुर्नया गाउँपालिका भित्र पर्याप्त कृषि योग्य जमिन रहेको छ जहाँ खेति गरिएको अधिकांश जमिनमा सिचाइ सुविधा पुगेको छ । १२ महिना सिंचित जमिन एकदमै कम रहेको छ। पहाडी भागमा पाइने फलफुल तथा तरकारी उत्पादनका लागि यस गाउँपालिकाको हावापनी माटो एकदमै उर्वरा रहेको छ। गाउँपालिकाको सबै वडाहरूमा कृषक समूहहरू गठन गरी गाउँपालिकाले कृषि उत्पादनमा आत्मनिर्भर हुने लक्ष्य लिएको छ। सुर्नया गाउँपालिकाले कृषि शाखाबाट कृषकहरूलाई विभिन्न रूपमा अनुदान तथा प्रोत्साहनको व्यवस्था गरिएको छ ।

४.२.१ मुख्य पेशा कृषि भएको जनसंख्याको विवरण

यस गाउँपालिकामा मुख्य रूपमा कृषि पेशा गर्ने जनसंख्या ६८३७ जना रहेको छ जसलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

वडा नं.	जनसंख्या
१	५७२
२	५५४
३	९४७
४	१२१४
५	१०५०
६	६८९
७	९५७
८	८५४
जम्मा	६८३७

४.२.२ सिचाईको स्रोत

यस गाउँपालिकामा सिचाईको असुविधा रहेको छ। यहाँ खोला, नदी नालाहरू भएता पनि धेरै कम मात्रामा त्यसबाट सिचाई सुविधा उपलब्ध भएको देखिन्छ। सुर्नया गाउँपालिकाका प्रायः सबै वडाहरूमा स्थानीय, प्रदेश तथा संघीय सरकारबाट सिचाइ योजनाहरू निर्माण गरी संचालनमा रहेका भए पनि गाउँपालिका बासीहरूलाई पर्याप्त मात्रामा सिचाई सुविधा भने पुर्याउन सकिएको छैन। कम्तीमा पनि ८ वटै वडाका खेतहरूमा बाह्रै महिना सिचाईको सुविधा पुग्ने हो भने अहिले भईरहेको उत्पादनमा दोब्बर गर्न सकिन्छ। यस गाउँपालिका भित्र बाह्रै महिना सिचाई गर्नका लागि उपयोग भईरहेका सिचाइ योजनाहरूलाई तपशीलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

सिचाई सुबिधा वा आयोजनाको नाम	वडा नं.	सिचाईको किसिम(सतह, कुलो, नहर, लिफ्टिङ, बाँध, ट्युबेल, बोरिंग, पोखरी वा अन्य)	सिचाईको माध्यम(कुलो, नहर, पाइप आदि)	सिंचित क्षेत्रफल
सानिखोला देखि हलेखोला सम्म सिचाइ कुलो	०२	कुलो, नहर	कुलो	५० रोपनी
कर्नेली चौपाता सिचाइ आयोजना	०२	कुलो, नहर	कुलो	२३ रोपनी

चिल्लेपानी लिफ्ट सिचाइ आयोजना	०२	लिफ्टिङ्ग	पाइप	४०० रोपनी
ग्वानी सुनवाटा लिफ्ट सिचाइ आयोजना	०२	लिफ्टिङ्ग	पाइप	५०० रोपनी
वच्छ्यौ ग्वानी सिचाइ योजना	०२	कुलो नहर	कुलो	४३० रोपनी
सल्याडी लिफ्ट सिचाई योजना	०३	लिफ्टिङ्ग	पाइप	
शेरा सिचाई योजना	०६	कुलो नहर	कुलो	१००
बचकोट देखि झाकोट सिचाइ	०७	कुलो नहर	कुलो	
तडीगाउँ सिचाई योजना	०३	कुलो	कुलो	

४.२.३ कृषि उत्पादन

यस गाउँपालिकाको अधिकांस जमीन खेतियोग्य भएकोले अन्न उत्पादनको दृष्टिले यो गाउँपालिका अगाडी रहेको छ। यस गाउँपालिकाको मुख्य उत्पादन धान, मकै, गहुँ, कोदो, आदि अन्य बालीहरु उत्पादन हुने गरेका छन् त्यसै तरकारी बालीको रुपमा प्याज, आलु, टमाटर, लसुन, काउली, बन्दा फर्सी जस्ता तरकारी उत्पादन हुने गर्दछन्। दलहन, तेलहन तथा तरकारी मुख्य कृषि उत्पादनका रुपमा रहेका छन्। खाद्यान्न बाली, तरकारी बाली तथा फलफुलको उत्पादन र अवस्था बारे तलको तालिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

बाली	प्रमुख उत्पादन क्षेत्र	उत्पादन (टन)	खेती हुने समय
धान	अधिकांश वडाहरू (वडा १, २, ४)	लगभग १,५००+	असार-असोज
मकै	उच्च भेग (वडा ५, ६, ७)	१,०००+	चैत्र-साउन
गहुँ	समथर भूमि (वडा १, २)	७००+	मंसिर-चैत
कोदो	लेकाली क्षेत्र	५००+	असार-भदौ
बाली	उत्पादन क्षेत्र	बालीको अवस्था	
आलु	वडा ३, ५	राम्रो उत्पादन	
टमाटर	वडा ४, ६	पोलिहाउस मार्फत	
प्याज	वडा २, ७	परम्परागत विधि	
लसुन	वडा १, ५	मौसमी खेतीमा	
फलफूल	क्षेत्र	स्थिति	
कागती	वडा ४, ६	व्यवसायिक रूपमा सुरु हुँदै	
अम्बा	वडा ५, ७	राम्रो उत्पादन	
किवी	लेकाली भाग	परीक्षणस्तरमा	

बाली	प्रमुख उत्पादन क्षेत्र	उत्पादन (टन)	खेती हुने समय
आँप/लिची	समथर भेग	घर-घरमा रोपिएको	

४.३.४ कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्महरू सम्बन्धि विवरण

सुर्नया गाउँपालिकामा हाल सम्म दर्ता भई संचालनमा रहेका कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म, कृषक समुह र बहुउद्देशीय व्यवसायिक फर्महरूलाई तलको तालिकाबाट स्पष्ट पारिएको छ ।

क्र.स.	कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्मको नाम	ठेगाना
१.	कुञ्जना बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ६
२.	कैलपाल पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ५
३.	सुन्चालिङ्ग बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ४
४.	पुजा बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ४
५.	केदार भौनेली बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ३
६.	भुमीराज बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ३
७.	जयदुर्गे बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ३
८.	दोगडा भुमीराज बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया
९.	कृष्ण पारमती बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ८
१०.	अल्ज बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ४
११.	रितु लघु उद्यमी कृषि बहुउद्देशीय फर्म	सुर्नया १
१२.	अमृत कृषि तथा पशुपालन व्यवसाय फर्म	सुर्नया १
१३.	हिमचुली पशुपन्क्षी व्यवसाय फर्म	सुर्नया १
१४.	हतैराज बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया १
१५.	श्रीकेदार हतैराज बाखा पालन फर्म	सुर्नया १
१६.	सुरुपाल बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ४
१७.	दाजुभाई अर्गानीक कृषि फर्म एण्ड ट्रेडीङ्ग सेन्टर	सुर्नया ५
१८.	सृजनशील तरकारी फलफुल तथा कुखुरा पालन फर्म	सुर्नया ८
१९.	प्रशिद्र बहुउद्देशीय कृषि तथा बहुउद्देशीय फर्म	सुर्नया ६
२०.	नरदेव तरकारी तथा फलफुल	सुर्नया २
२१.	उद्यम नारी प्रगतीशील कृषक महिला समुह	सुर्नया ५
२२.	जैहरे बहादुर कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ५
२३.	पिके कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ५
२४.	सुन्दर कृषि फर्म	सुर्नया ८
२५.	लोकल अर्गानीक बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ५
२६.	सिलिकेदार कृषि तथा पशुपन्क्षी बहुउद्देशीय फर्म	सुर्नया ५
२७.	नर सिंह बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया २
२८.	लालीगुरास पशुपालन फर्म	सुर्नया ५
२९.	सुन्दर बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ८

क्र.स.	कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्मको नाम	ठेगाना
३०.	ब्रमह पिजास बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ३
३१.	न्यु किरण बहुउद्देशीय कृषि तथा बाखा पालन फर्म	सुर्नया ४
३२.	एल.बी बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
३३.	कृषि तथा पशुपालन फर्म	सुर्नया ७
३४.	श्री केदार बाशुलिङ्ग बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया २
३५.	केसविक बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ४
३६.	रोशनी बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ४
३७.	आधुनीक स्मार्ट कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
३८.	कालिमा बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ७
३९.	सदाबहार कृषि तथा पशुपन्क्षी विकास फर्म	सुर्नया ४
४०.	आर्या बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया २
४१.	दीव्यज्योती बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ४
४२.	कालिक बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ४
४३.	बाशुलिङ्ग कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ३
४४.	श्रीकेदार तरकारी तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
४५.	बाशुलिङ्ग कामी बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
४६.	नमुना कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
४७.	अनिरुद्र कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
४८.	रोहीत तरकारी फलफुल तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
४९.	सृजना बहुउद्देशीय तरकारी तथा फलफुल नर्सरी उद्योग	सुर्नया २
५०.	श्री चनैराज बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ३
५१.	श्री रौलाकेदार बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
५२.	आर.आर. बहुउद्देशीय कृषि तथा बहुउद्देशीय फर्म	सुर्नया ७
५३.	बौद्धिक अपाङ्गताका अभिभावक संघ	सुर्नया ७
५४.	एम.के. बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
५५.	उदयदेव भुमीराज बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
५६.	उदयदेव भैसीपालन पशु फर्म	सुर्नया ६
५७.	प्रशान्त बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
५८.	सिगास बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपालन फर्म	सुर्नया
५९.	ब्रह्म केदार कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ३
६०.	हजारी देवी बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ७
६१.	रामकृष्ण बहुउद्देशीय कृषि पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
६२.	लक्ष्मण बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ३
६३.	दाजुभाई बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपालन फर्म	सुर्नया २
६४.	न्यु बाशुलिङ्ग बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ३
६५.	रामलक्ष्मण बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
६६.	अनिरुद्र कृषि फर्म	सुर्नया ६

क्र.स.	कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्मको नाम	ठेगाना
६७.	अनिरुद्र कृषक युवा समुह	सुर्नया ६
६८.	दीक्षान्त बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ६
६९.	सिगास बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ८
७०.	गोकेश्वर पशुपन्क्षी तथा कृषि फर्म	सुर्नया ६
७१.	प्रगतीशील बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
७२.	एकता समाज महिला कृषक समुह	सुर्नया ३
७३.	मालमपुर बहुउद्देशीय तरकारी तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ७
७४.	भुमीराज एग्रोभेट सेन्टर	सुर्नया ८
७५.	भुमीराज बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ८
७६.	खोदाइ पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ५
७७.	खोदाइ कैलपाल दलित महिला समुह	सुर्नया ५
७८.	मनमोहक बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया
७९.	नरदेव तरकारी, गोलभेडा, तथा माछापालन फर्म	सुर्नया २
८०.	पिजास बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपालन फर्म	सुर्नया २
८१.	राकेश तरकारी तथा पशुपालन फर्म	सुर्नया २
८२.	प्रगतीशील हरीयाली कृषक समुह	सुर्नया २
८३.	कस्तुरी बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया २
८४.	सृजनशील महिला कृषक समुह	सुर्नया २
८५.	भुमीराज बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया २
८६.	केदार बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ४
८७.	सृगार बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ४
८८.	सम्बुद्धी बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ३
८९.	अमृता बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ४
९०.	अमृत कृषि तथा पशुपालन व्यवसाय फर्म	सुर्नया १
९१.	श्रीकेदार कृषक समुह	सुर्नया २
९२.	नरदेव बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपालन फर्म	सुर्नया २
९३.	चन्द्र सुर्य कृषि तथा पशुपन्क्षी बहुउद्देशीय फर्म	सुर्नया ५
९४.	पञ्चदेव बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ४
९५.	सरस्वती बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षि फर्म	सुर्नया ४
९६.	बसन्त ऋतु बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ४
९७.	कमलेश्वर बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ४
९८.	दोगडा भुमिराज बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ६
९९.	मिलन बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
१००.	कमल केदार कृषि तथा पशुपन्क्षी बहुउद्देशीय फर्म	सुर्नया ५
१०१.	देउखेत बहुउद्देशीय व्यवसायिक कृषि फर्म	सुर्नया ४
१०२.	भुमीराज बहुउद्देशीय कृषि तथा बाखा पालन फर्म	सुर्नया ३
१०३.	शिखर सदावहार कृषि पशुपन्क्षी तथा मत्पशु पालन फर्म	सुर्नया ८

क्र.स.	कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्मको नाम	ठेगाना
१०४.	शैल्यकेदार बहुउद्देशीय पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ८
१०५.	दीप गौतम कृषि पशुपन्क्षी तथा बाखा पालन फर्म	सुर्नया ८
१०६.	हिमशिखर कृषि पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ८
१०७.	वरुण बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
१०८.	हटैराज बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया १
१०९.	सागर बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
११०.	श्रीकेदार शिवशक्ति बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ४
१११.	पुजा बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ४
११२.	धन्नाडी खोला बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ४
११३.	कुवर ब्रदर्स पशुपन्क्षी पालन तथा एक बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ६
११४.	जि.पि. बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
११५.	श्री भगवती केदार बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ३
११६.	निराजन बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ४
११७.	सुरुपाल एग्रीभेट सेन्टर	सुर्नया ४
११८.	कारोगा बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ४
११९.	चकोर बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ३
१२०.	सावीत्री बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ३
१२१.	ऐरी बहुउद्देशीय पशु तथा कृषि फर्म	सुर्नया ३
१२२.	सन्तोश बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ४
१२३.	सन्जीवनी बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ३
१२४.	बसन्त बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया २
१२५.	रोशन रेशम बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया २
१२६.	सुरपाल दिव्यज्योती माहुरी पालन फर्म	सुर्नया २
१२७.	श्री हेल्डुकूटी कृषक समुह	सुर्नया
१२८.	दिपा चन्द बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
१२९.	अनिरुद्र बाखापालन फलफुल तथा कृषि फर्म	सुर्नया ६
१३०.	पुनर्जागरण बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
१३१.	उदयदेव बाखापालन तथा फलफुल फर्म	सुर्नया २
१३२.	भुमीराज उदयदेव बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
१३३.	अर्पण तरकारी फलफुल तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
१३४.	सिगास बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ५
१३५.	शैल्यकेदार कृषि तथा पशुपन्क्षी बहुउद्देशीय फर्म	सुर्नया ५
१३६.	हमेशा बहुउद्देशीय कृषि फर्म	सुर्नया ६
१३७.	कस्तुरी बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ४
१३८.	बन्दना बहुउद्देशीय कृषि व्यवसाय फर्म	सुर्नया ४
१३९.	निर्जला बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ५
१४०.	पवन कृषि तथा पोल्ट्री फर्म	सुर्नया

क्र.स.	कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्मको नाम	ठेगाना
१४१.	राजा उदयदेव बहुउद्देशीय पशुपालन फर्म	सुर्नया
१४२.	श्री शैल्यकेदार बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपालन फर्म	सुर्नया ५
१४३.	सुर्नया मुहान पत्थरकोटी बहुउद्देशीय पशु तथा कृषि फर्म	सुर्नया ७
१४४.	कठेवाटा बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ५
१४५.	मेरो कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ८
१४६.	बाशुलिङ्ग बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फलफुल तथा मत्पशुपालन फर्म	सुर्नया ३
१४७.	एपी. कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ५
१४८.	मान्यता बहुउद्देशीय कृषि तथा पशु फर्म	सुर्नया ६
१४९.	शैल्यकेदार कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ५
१५०.	सिगास बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६
१५१.	दीक्षा बहुउद्देशीय कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	सुर्नया ६

४.४ उद्योग व्यापार तथा बैकीङ्ग:

४.४.१ व्यापार तथा व्यवसाय (किराना, थोक, उद्योग, होटल, मासु, तरकारी र फलफुल आदी) सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकाको वस्तुगत अध्ययनको क्रममा प्रत्येक वडाबाट व्यापार तथा व्यवसायको विवरण संकलन गरिएको थियो। जसलाई तलको तालिकामा वडा अनुसार उल्लेख उल्लेख गरिएको छ ।

सि.नं.	व्यक्ति फर्म वा कम्पनीको नाम	ठेगाना
१.	सन्तोष नास्ता तथा खुद्रा पसल	सुर्नया १ हटैराज
२.	हिम्मत खुद्रा पसल	सुर्नया १ हटैराज
३.	श्रीकेदार दिया खुद्रा पसल	सुर्नया १ हटैराज
४.	बाबा कैलास पति खुद्रा पसल	सुर्नया १ हटैराज
५.	श्रीकेदार हटैराज खुद्रा पसल	सुर्नया १ हटैराज
६.	दर्शन अटो एण्ड अटो पार्ट्स	सुर्नया २
७.	आयु किराना एण्ड फेन्सी स्टोर	सुर्नया ६
८.	न्यु बोहरा होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	सुर्नया ८
९.	सिगास किराना पसल	सुर्नया ८
१०.	नविन चद्रा ट्रेड्स कन्सर्न	सुर्नया ८
११.	भुमीराज ट्रेड्स एण्ड सप्लायर्स	सुर्नया ८
१२.	न्यु भुमीराज ट्रेड्स एण्ड सप्लायर्स	सुर्नया ८
१३.	गुनिमा मन्दिर खुद्रा पसल	सुर्नया ४
१४.	बासुलिङ्ग किराना तथा फेन्सी पसल	सुर्नया ३
१५.	सदाबहार होटल एण्ड खुद्रा पसल	सुर्नया ३
१६.	न्यु बासुलिङ्ग किराना सप्लायर्स	सुर्नया ३
१७.	न्यु भुमी राज जनर्ल स्टोर	सुर्नया ७
१८.	ॐ गणेश आर्ट सेन्टर	सुर्नया ८

सि.नं.	व्यक्ति फर्म वा कम्पनीको नाम	ठेगाना
१९.	दोगडा भुमीराज जनरल स्टोर	सुर्नया ४
२०.	हाम्रो फेन्सी स्टोर एण्ड श्रृंगार पसल	सुर्नया ८
२१.	अवस्थी मदिरा पसल	सुर्नया ६
२२.	आरब व्युटिपार्लर एण्ड कस्मेटिक जनरल सेन्टर	सुर्नया २
२३.	पशुपति सुन चादी गहना पसल	सुर्नया ४
२४.	ए.वान. सिलाइ सेन्टर	सुर्नया ५
२५.	न्यु भुमीराज इलेक्ट्रोनिक्स एण्ड मोबाइल सेन्टर	सुर्नया ८
२६.	चन्द हेन्डसम एण्ड व्युटीपार्लस	सुर्नया २
२७.	बैतडी स्टेन्डड टेलर्स	सुर्नया २
२८.	न्यु लक्ष्मी खुद्रा एण्ड नास्ता पसल	सुर्नया ४
२९.	सिगास भुमीराज खुद्रा एण्ड अकेल फेन्सी स्टोर	सुर्नया ८
३०.	कैलपाल किराना पसल	सुर्नया ६
३१.	रुपीका सलाइ कटाइ तथा व्युटीपार्ल	सुर्नया ६
३२.	न्यु डाँडाबाघ काष्ठ फर्निचर उद्योग	सुर्नया २
३३.	जगदीश सिलाइ कटाइ उद्योग	सुर्नया ६
३४.	लटैनाथ आइरन उद्योग	सुर्नया ७
३५.	बासुलिङ्ग अगरबत्ती उद्योग	सुर्नया ३
३६.	तीनभाई वेकरी तथा च्याउमीन उद्योग	सुर्नया ६
३७.	शैल्यकेदार हरीचन आटा उद्योग	सुर्नया ५
३८.	न्यु डाँडाबाघ काष्ठ फर्निचर उद्योग	सुर्नया २
३९.	बाशुलिङ्ग ग्रील उद्योग	सुर्नया २
४०.	गोकर्ण धन कंडकरिट उद्योग	सुर्नया १
४१.	शैलेश्वर वेकरी उद्योग	सुर्नया ५
४२.	एस.एक. मीनी करार एण्ड कन्सट्रक्सन उलोग	सुर्नया १
४३.	डेरी उद्योग	सुर्नया ८
४४.	रौलाकेदार सावुन उद्योग	सुर्नया ४
४५.	हरी ॐ आइरन उलोग	सुर्नया ८
४६.	कैलपाल ब्लक एण्ड ग्रील उद्योग	सुर्नया ६
४७.	दीपक निर्माण सेवा प्रा.लि.	सुर्नया २
४८.	आरती कन्सट्रक्सन प्रा.लि.	सुर्नया २
४९.	अखिल निर्माण सेवा प्रा.लि.	सुर्नया २
५०.	पत्थरकोटी कन्सट्रक्सन	सुर्नया ७
५१.	अमलेश्वर कन्सट्रक्सन	सुर्नया ८
५२.	भुमी राज कन्सट्रक्सन	सुर्नया ६
५३.	वि.जि. कन्सट्रक्सन	सुर्नया ८
५४.	सानीया कन्सट्रक्सन	सुर्नया १
५५.	अपेक्षा कन्सट्रक्सन फर्म	सुर्नया १

सि.नं.	व्यक्ति फर्म वा कम्पनीको नाम	ठेगाना
५६.	अनिरुद्र निर्माण सेवा	सुर्नया ६
५७.	जय निर्माण सेवा	सुर्नया ४
५८.	सुरज निर्माण सेवा	सुर्नया २
५९.	रुद्र कन्ट्रक्स	सुर्नया ७
६०.	भुमीराज उददेव निर्माण सेवा	सुर्नया १
६१.	दीपक निर्माण सेवा	सुर्नया २
६२.	आ.बी. कन्सट्रक्सन प्रा.लि.	सुर्नया १
६३.	अखिल निर्माण सेवा	सुर्नया ३
६४.	दिपक विशाल निर्माण सेवा	सुर्नया २
६५.	कमला निर्माण सेवा	सुर्नया १
६६.	इन्द्र निर्माण सेवा	सुर्नया २
६७.	चक्र निर्माण सेवा	सुर्नया १
६८.	जय निर्माण सेवा	सुर्नया ४
६९.	ललिता निर्माण सेवा	सुर्नया २
७०.	हतैराज कन्ट्रक्स	सुर्नया १
७१.	मा कालिका कन्ट्रक्सन	सुर्नया ६
७२.	सेतीराम कन्ट्रक्सन	सुर्नया २
७३.	नन्द निर्माण सेवा	सुर्नया २
७४.	नरदेश्वर निर्माण सेवा	सुर्नया ४
७५.	आटा चक्की उद्योग	सुर्नया २
७६.	रौलेश्वर आटा उद्योग	सुर्नया ५
७७.	रौलेश्वर मसला उद्योग	सुर्नया ५
७८.	डाँडाबाग अचार उद्योग	सुर्नया २
७९.	हतैराज मसला उद्योग	सुर्नया १
८०.	केदारनाथ फ्लोर उद्योग	सुर्नया ४

४.४.२ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको विवरण

सुर्नया गाउँपालिका भित्र १ वाणिज्य बैंक रहेका छन्। त्यस्तै लघुवित्त संस्था तथा सहकारीहरु रहेका छन्, जसले गर्दा ग्रामीण क्षेत्रमा वसोवास गर्ने मानिसहरुलाई विभिन्न व्यवसायका लागि सजिलै ऋण प्राप्ति गर्न, लघुकर्जाहरुको सुविधा भएको छ भने वचत गर्ने वानीको विकास पनि भएको पाईन्छ ।

क्र.स	बैंक तथा सहकारी संस्थाको नाम	वडा नं.
क	वाणिज्य बैंक	
१	एनएमबी बैंक	सुर्नया २
ख	सहकारी संस्थाहरु	
१.	शिवशक्ति कृषि सहकारी संस्था लि.	सुर्नया ३
२.	भौनेली बहुउदेशिय सहकारी संस्था लि.	सुर्नया ३
३.	सृजनात्मक महिला कृषि सहकारी संस्था लि.	सुर्नया ३

४.	नारी एकता महिला कृषक सहकारी संस्था लि.	सुर्नया ३
५.	सुर्नया साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	सुर्नया
६.	मुक्त हलिया बचत तथा ऋणी सहकारी संस्था लि.	सुर्नया
७.	कमलेश्वर महिला कृषि सहकारी संस्था लि.	सुर्नया
८.	रौलेश्वर समस्त किसान सहकारी संस्था लि.	सुर्नया
९.	साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	सुर्नया
१०.	हिमाशेखर साविक बहुउद्देशिय सहकारी संस्था लि.	सुर्नया
११.	वासुलिङ्ग बहुउद्देशीय सहकारी संस्था लि.	सुर्नया
१२.	भिजन शिल कृषि सहकारी संस्था लि.	सुर्नया
१३.	बाशुदेव सनातन धर्म सेवा सहकारी संस्था लि.	सुर्नया
१४.	सुर्नया बहुउद्देशीय कृषि सहकारी संस्था लि.	सुर्नया
१५.		सुर्नया
१६.		सुर्नया
१७.		सुर्नया

परिच्छेद — पाचौँ सामाजिक अवस्था

५.१ शैक्षिक तथा मानव संशोधन विकास:

विद्यालय विवरण

नेपालको संविधानको भाग ३ को धारा ३१ मा शिक्षा सम्बन्धि हकलाई मौलिक हकको रूपमा राखेको छ र भाग ४ को धारा ५१ को राज्यका नीतिमा पनि शिक्षालाई आधारभुत आवश्यकताको रूपमा वर्गिकरण गरेको छ । यसका साथै दिगो विकास लक्ष्य अन्तर्गत गुणस्तरीय शिक्षालाई लक्ष्य नम्बर ४ मा राखेको छ । नागरिकलाई शिक्षाको अवसर उपलब्ध गराउनका लागि राज्यबाट विभिन्न प्रयासहरू भईरहेका छन् । शिक्षालाई अझै व्यवहारिक तथा सिपमुलक बनाई जिवनोपयोगी बनाउनका लागि संविधानले शैक्षिक क्षेत्रको पूर्वाधार विकास, व्यवस्थापकीय, नीति तथा कार्यक्रम बनाई गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्ने अधिकार स्थानीय तहलाई दिईएको छ । सो अधिकार बमोजिम हाल गाउँपालिकाले शिक्षा नीति, कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गर्दै आईरहेको छ । यस सुर्नया गाउँपालिकामा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ सम्म संचालनमा रहेका सामुदायिक तथा नीजि विद्यालयको विवरण तपशिल बमोजिम रहेको छ ।

क्र.स.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	विद्यालयको कोड
१.	श्री राष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालय	सुर्नया ४	७४०३८०००१
२.	श्री अनिरुद्र बाल कल्याण आधारभुत विद्यालय	सुर्नया ६	७४०५१०००४
३.	श्री बन्दीपुर प्रथमिक विद्यालय	सुर्नया ५	७४०४६०००६
४.	श्री बाशुदेव आधारभुत विद्यालय	सुर्नया ३	७४००३०००२
५.	श्री बाशुदेव माध्यमिक विद्यालय	सुर्नया २	७४००३०००१
६.	श्री भुमीराज बाल विकास केन्द्र	सुर्नया ७	७४०१०००५०
७.	श्री भुमीराज आधारभुत विद्यालय	सुर्नया ६	७४०५१०००६
८.	श्री भुमीराज माध्यमिक विद्यालय	सुर्नया ८	७४०५३०००४

क्र.स.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	विद्यालयको कोड
९.	श्री भुमीराज उदयदेव आधारभुत विद्यालय	सुर्नया ६	७४०५१०००३
१०.	श्री भुवनेश्वर माध्यमिक विद्यालय	सुर्नया ३	७४०३८०००२
११.	श्री विश्वेश्वर आधारभुत विद्यालय	सुर्नया ३	७४०३८०००४
१२.	श्री डाँडाबाग आधारभुत विद्यालय	सुर्नया २	७४००३०००८
१३.	श्री गलैनाथ आधारभुत विद्यालय	सुर्नया ७	७४०५३०००५
१४.	श्री गणेश आधारभुत विद्यालय	सुर्नया ८	७४०५३०००८
१५.	श्री कैलपाल माध्यमिक विद्यालय	सुर्नया ७	७४०५३०००६
१६.	श्री कैलपाल आधारभुत विद्यालय	सुर्नया ६	७४०५१०००७
१७.	श्री कमलेश्वर चन्द्रमणी आधारभुत विद्यालय	सुर्नया ५	७४०४६०००३
१८.	श्री केदार आधारभुत विद्यालय	सुर्नया ३	७४००३०००५
१९.	श्री केदार आधारभुत विद्यालय	सुर्नया ४	७४०३८०००७
२०.	श्री केदार आधारभुत विद्यालय विजुल	सुर्नया ३	७४०३८०००५
२१.	श्री केदार आधारभुत विद्यालय	सुर्नया ६	७४०५१०००५
२२.	श्री केदार आधारभुत विद्यालय	सुर्नया ४	७४०३८०००६
२३.	श्री केदार माध्यमिक विद्यालय	सुर्नया ७	७४०५३०००१
२४.	श्री नेपाल राष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालय	सुर्नया २	७४००३०००६
२५.	श्री पञ्चदेव आधारभुत विद्यालय	सुर्नया ४	७४०४६०००५
२६.	श्री पताल भुमेश्वर आधारभुत विद्यालय	सुर्नया २	७४००३०००३
२७.	श्री रौलेश्वर माध्यमिक विद्यालय	सुर्नया ५	७४०४६०००१
२८.	श्री रौलेश्वर आधारभुत विद्यालय	सुर्नया ५	७४०४५०००४
२९.	श्री सरस्वती आधारभुत विद्यालय	सुर्नया २	७४००३०००४
३०.	श्री शंकर सस्कृत माध्यमिक विद्यालय	सुर्नया ६	७४०५१०००१
३१.	श्री भुवनेश्वर माध्यमिक विद्यालय	सुर्नया ७	७४०५३०००२
३२.	श्री सिद्धेश्वर आधारभुत विद्यालय	सुर्नया २	७४००३०००७
३३.	श्री सिद्धनाथ आधारभुत विद्यालय	सुर्नया ५	७४०४६०००२
३४.	श्री सिगास आधारभुत विद्यालय	सुर्नया ७	७४०५३००११
३५.	श्री सिगास आधारभुत विद्यालय	सुर्नया ८	७४०५३०००७
३६.	श्री सिगास माध्यमिक विद्यालय	सुर्नया ६	७४०५१०००२
३७.	श्री सुर्य प्रकाश प्रा.वि.	सुर्नया ४	७४०४६०००७
३८.	श्री उच्चकोटी माध्यमिक विद्यालय	सुर्नया १	७४०२६०००१
३९.	श्री उदयदेव माध्यमिक विद्यालय	सुर्नया ४	७४०३८०००३
संस्थागत विद्यालयहरू			
४०.	श्री कमलेश्वर न्यु चिल्लड्रन बडिङ्ग स्कुल	सुर्नया ५	७४०४६००१०
४१.	श्री एस.के. इङ्गलिस बडिङ्ग स्कुल	सुर्नया ७	७४०५३००१२
४२.	श्री सुर्पाल इङ्गलिस मेमोरियल स्कुल	सुर्नया ४	७४००३००१३
४३.	श्री सिद्धकेदार पबलिक ऐकेडेमी	सुर्नया २	७४००३०००९
४४.	श्री श्रद्धा सुमन इङ्गलिस बडिङ्ग स्कुल	सुर्नया ४	७४००३००१४

५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण:

नेपालको संविधानले प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क प्राप्त गर्ने हक हुनेछ र कसैलाई पनि आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाबाट वञ्चित गरिने छैन भनी धारा ३५ मौलिक हकमा नै व्यवस्था गरेको छ। साथै अनुसूची ८ बमोजिम स्थानीय तहले आधारभूत स्वास्थ्य तथा सरसफाई सम्बन्धि कार्यक्रम संचालन गर्ने र गराउने सम्बन्धि अधिकारको व्यवस्थापन गरेको छ। सो बमोजिम गाउँपालिकाले नागरिकहरूलाई स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउनका लागि स्वास्थ्य संस्था तथा सेवाको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने, स्वास्थ्य सम्बन्धि विभिन्न जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गर्नुका साथै निःशुल्क स्वास्थ्य शिविर संचालन गर्नुपर्ने देखिन्छ। यस सुर्नया गाउँपालिकाले पनि स्वास्थ्य क्षेत्रको विकासका लागि सहरी स्वास्थ्य क्लिनिक लगायत, स्वास्थ्य चौकीहरूको स्तरोन्नतिका लागि भौतिक पूर्वाधारहरूको सुधार पनि गर्दै आईरहेको छ। नागरिकलाई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउनका लागि स्वास्थ्य संस्थाहरूमा पर्याप्त स्वास्थ्यकर्मीहरू, स्वास्थ्य उपकरणहरू, सामग्री र औषधीको उपलब्धता हुन पनि जरुरी देखिन्छ। साथै समय समयमा निःशुल्क स्वास्थ्य शिविरहरूको आयोजना गर्न सकेमा गरिब, विपन्न, असहायहरूले स्वास्थ्य जाँचको अवसर प्राप्त पनि गर्न सक्छन्।

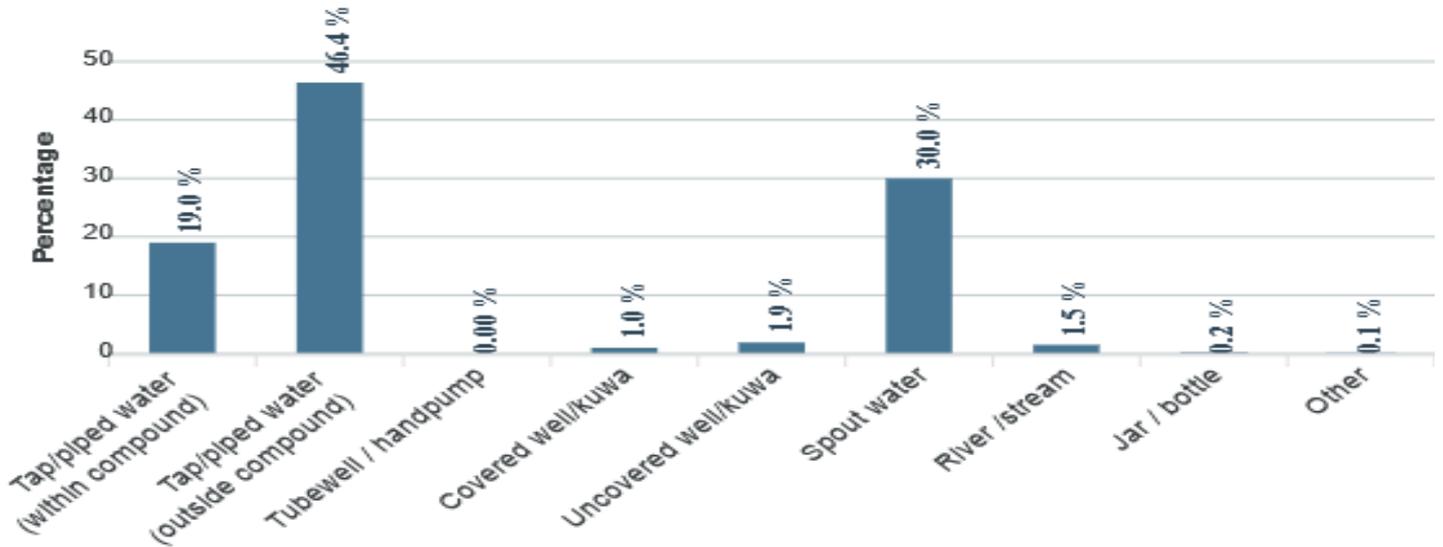
५.२.१ सुर्नया गाउँपालिका भित्र रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण

हाल गाउँपालिका भित्र १ वटा आधारभूत अस्पताल निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको छ, त्यस्तै ६ वटा स्वास्थ्य चौकी, २ वटा आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, ४ वटा स्वास्थ्य ईकाइहरू र २ वटा प्रसुति सेवा केन्द्र रहेको छ। सुर्नया गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका स्वास्थ्य चौकी तथा आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा एउटा एम्बुलेन्स रहेकोछ। जसले गर्दा विरामीहरूलाई छिटो छरितो स्वास्थ्य संस्थासम्म पुग्नका लागि सुविधा पुगेको छ र रिफर गर्नुपर्ने विरामीहरूलाई स्वास्थ्य जोखिम पनि न्युन हुने गरेको छ। सुर्नया गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण:

क्र.स.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	ठेगाना
१.	सुर्नया गाउँपालिकाको आधारभूत अस्पताल(निर्माणाधिन)	सुर्नया ५
२.	रौलेश्वर स्वास्थ्य चौकी	सुर्नया ५
३.	हतैराज स्वास्थ्य चौकी	सुर्नया १
४.	भौनेली स्वास्थ्य चौकी	सुर्नया ४
५.	शंकरपुर स्वास्थ्य चौकी	सुर्नया ६
६.	भुमीराज आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	सुर्नया ८
७.	वाशुदेव आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र	सुर्नया २
८.	शिखरपुर स्वास्थ्य चौकी	सुर्नया ७
९.	वाशुलिङ्ग स्वास्थ्य चौकी	सुर्नया ३
१०.	शान्तीपुर सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइ	सुर्नया ४
११.	हरीचन सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइ	सुर्नया ५
१२.	न्यु शान्तीपुर सुरक्षित प्रसुति सेवा केन्द्र	सुर्नया ५
१३.	शिखरपुर सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइ	सुर्नया ७
१४.	कैलपाल सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइ	सुर्नया ८
१५.	कैलपाल सुरक्षित प्रसुति सेवा केन्द्र	सुर्नया ७

५.३ खानेपानी तथा सरसफाई:

खानेपानी तथा सरसफाई सेवा आधारभुत मानव अधिकारको रूपमा स्थापित छ। खानेपानीको पहुँचलाई नेपालको संविधानमा मौलिक हकको रूपमा नै व्याख्या भएबाट यस क्षेत्रमा थप जोड दिनु आवश्यक भएको छ। वर्षेनी पानीजन्य रोगबाट ग्रामीण भेगमा मृत्यु हुनेको संख्या अधिक रहेको छ। तराई क्षेत्रमा जमिनमुनि थोरै सतहमा पानी निस्कने भएतापनि पिउनयोग्य पानीमा भने अझै कमै नागरिकहरूको पहुँच पुगेको देखिन्छ। यस सुर्नया गाउँपालिकामा ६५.४ प्रतिशत घरपरिवारले धाराको पानी खाने गरेका छन्। ३० प्रतिशत घरपरिवारले कुवा वा ढुङ्गे धाराको पानीको प्रयोग गरिरहेका छन् भने सबै भन्दा कम ०.१ प्रतिशत घरपरिवारले अन्य स्रोतबाट खानेपानीको सेवा लिईरहेको पाईयो। थप विवरण तलको तालिकाबाट हेर्नसकिन्छ।

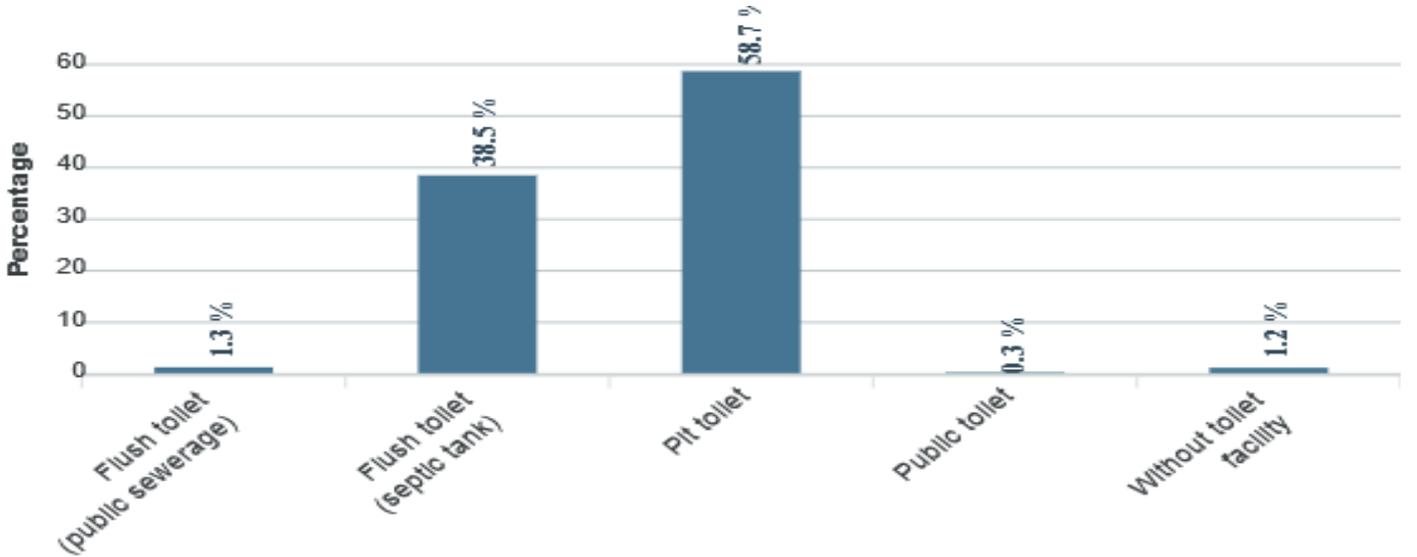

विवरण	प्रतिशत
कम्पाउण्ड भित्र धारा/पाईप	१९
कम्पाउण्ड बाहिर धारा/पाईप	४६.४
ट्युवेल/हातेपम्प	०
बन्द गरिएको कुवा/ईनार	१
बन्द नगरिएको कुवा/ईनार	१.९
ढुंगे धारा	३०
नदि/खोला	१.५
जार/बोत्तल	०.२
अन्य	०.१
जम्मा	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८

मुलुकलाई खुला दिसापिसाब मुक्त क्षेत्रको घोषणा गरी वातावरणीय सरसफाईमा विशेष जोड दिने र खानेपानी तथा सरसफाईको क्षेत्रको दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्ने अपेक्षा नेपाल सरकारको रहेको छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार गाउँपालिकाको कुल घरपरिवार ३७८३ मध्ये १.३ प्रतिशत घरपरिवारमा सेफ्टीट्याङ्की ढलमा जोडीएको शौचालय, ३८.५ प्रतिशत घरपरिवारमा फलसभएको (सेफ्टी ट्याङ्कीमा) शौचालय, ५८.७ प्रतिशत घरपरिवारमा फलस भएको, ०.३ प्रतिशत सार्वजनिक शौचालय र १.२ प्रतिशत घरपरिवार अझैपनि कुनै प्रकारको शौचालय नरहेको पाईयो

।शौचालयका साथसाथै नुहाउनका लागि वाथरुमको प्रयोग गर्ने परिवारहरू पनि रहेको पाईयो।गाउँपालिका खुला दिसापिसाब मुक्त भईनसकेको कारण शौचालय नबनेका घरपरिवारहरूको विवरण लिई बनाउनका लागि सहयोग तथा सल्लाह दिई पूर्णसरसफाई युक्त गाउँपालिका बनाउनका लागि योजना बनाउनुपर्ने देखिन्छ । सानो सङ्ख्याले मात्र खुल्ला स्थानमा दिसापिसाब गर्दासमेत समुदायको ठूलो हिस्साको जनस्वास्थ्य प्राणघातक संक्रामक रोगहरूको जोखिममा पर्ने हुँदा चर्पी प्रयोगलाई अनिवार्य गर्ने र चर्पीको गुणस्तर सुधारमा ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ । यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका मुख्य स्थान जस्तै: बसपार्क, बजारक्षेत्र, पार्कहरूमा आउने नागरिकहरूलाई दिसापिसाबका लागि सुविधाहोस् साथै वातावरणीय सरसफाईमा मद्दत पुगोस् भन्ने उद्देश्यका साथ गाउँपालिकाका विभिन्न स्थानमा सार्वजनिक शौचालय रहेको पाईयो।तर ती शौचालयहरूलाई सुविधाजनक, सफा र स्वच्छ बनाउनका लागि उचित व्यवस्थापनको आवश्यकता रहेको छ।जसका लागि गाउँपालिकाले उचित योजना सहित यसतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ । साथै दिन प्रतिदिन बढ्दै गईरहेको शहरीकरणले गर्दा गाउँपालिकाको वातावरणमा प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्षरूपमा असरपर्ने भएका कारण अन्यबडाका पनि बजारक्षेत्रमा पर्यटकीय गन्तव्यहरूमा सार्वजनिक शौचालयको निर्माण र उचित व्यवस्थापन गर्नुपर्ने देखिन्छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस गाउँपालिकामा रहेका घरधुरीहरूमा शौचालयको अवस्था तथा प्रयोग सम्बन्धि तथ्याङ्क तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

विवरण	प्रतिशतमा
फलस भएको (सार्वजनिक ढलमा) शौचालय	१.३
फलसभएको (सेप्टी ट्याङ्कीमा) शौचालय	३८.५
साधारण शौचालय	५८.७
सार्वजनिक शौचालय	०.३
कुनैप्रकारको शौचालय नरहेको	१.२
जम्मा	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८

परिच्छेद — छ

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापनको अवस्था

६.१ वन क्षेत्रको अवस्था:

६.१.१ सामुदायिक वन सम्बन्धि विवरण

वन ऐन २०४९ र नियमावली २०५१ ले उपभोक्ता समूहले कार्य योजना बमोजिम वनको विकास, संरक्षण, उपयोग, व्यवस्थापन गर्न तथा स्वतन्त्र रूपले वन पैदावारको मूल्य निर्धारण गरी बिक्री वितरण गर्न पाउने गरी जिल्ला वन अधिकृतले राष्ट्रिय वनको कुनै भाग तोकिए बमोजिम सामुदायिक वनको रूपमा उपभोक्ता समूहलाई सुम्पन सक्नेछ भन्ने व्यवस्था गरेको छ। सोही अनुसार यस सुर्नया गाउँपालिकामा पनि सामुदायिक वनहरू रहेका छन्। जसको सम्पूर्ण संरक्षणका साथै उपभोगको जिम्मेवारी पनि उक्त सामुदायिक वनहरूमा रहेको छ। विपन्न परिवार र महिलाहरूको प्रत्यक्षरूपमा वन संग सम्बन्ध भएको कारण सामुदायिक वनहरूमा यी वर्गहरूलाई लक्षितगरी वनबाट नै आयआर्जन गर्न सक्नु भन्ने उद्देश्यका साथ नाङ्गा तथा खाली सार्वजनिक जमिनमा वृक्षारोपण गरी काठ, दाउरा, डालेघाँसहरू लगायत वन पैदावार उत्पादन गर्ने काम गरियो। हाल आएर सामुदायिक वनहरूको अवधारणाले सम्बन्धित उपभोक्ताहरूको गरिवी निवारण गर्नुका साथसाथै जैविक विविधता संरक्षण, दिगो वन व्यवस्थापन, सुशासन, लैंगिक समानता तथा समावेशीकरणगरी महिला तथा दलित वर्गहरूको नेतृत्व विकासमा पनि सघाउ पुर्याएको छ। अझै यी सामुदायिक वनहरूमा विभिन्न प्रजातिका चराचुरुङ्गी, जंगली जनावर तथा अन्य प्राणीहरूको संख्या बढाई पर्या पर्यटनलाई अगाडी बढाउन सकिन्छ। त्यसका लागि गाउँपालिकाले पनि डिभिजन र सबडिभिजन वन कार्यालय संग समन्वय, सहकार्य गरी उपभोक्ताहरूलाई पर्यापर्यटन प्रवर्द्धनका लागि उत्प्रेरित र सहयोग गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

यसका साथसाथै, गाउँपालिकामा बढ्दो जनसंख्याले गर्दा वन जंगलमा भईरहेको वन अतिक्रमणले गर्दा वन सामुदायिक वनहरूको अस्तित्व पनि संकटमा परेको देखिन्छ । त्यसवाहेक सामुदायिक वन जुन अवधारणा विकसित भएको थियो हाल सो अवधारणा विपरित भईरहेको पाईन्छ जस्तै: केही व्यक्तित्वहरूको मात्र बाहुल्यता हुनु, राजनीतिकरण हुनु, दलित तथा महिलाहरूको अर्थपूर्ण सहभागितामा कमी हुनु र सामुदायिक वनको संरक्षण भन्दा आम्दानी र उपभोगमा मात्र ध्यान दिनु, बढ्दो चोरी निकासी, चरिचरण र आगलागीले वनहरू लोप हुन सक्छन्। त्यसकारण वन व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन सामुदायिक वनहरूलाई स्रोत, साधन र प्रविधियुक्त जनशक्तिको उपलब्ध हुनु जरुरी छ। उपभोक्ताहरूमा रहेका परम्परागत वन संरक्षण विधिहरूका अतिरिक्त नयाँ विधि र कार्यशैलीहरूको विकास गराउन जरुरी देखिन्छ। प्रत्येक वर्ष वन सामुदायिक वनको कार्ययोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनुपर्छ ।

नेपाल सरकारले विक्रम संवत् २०७१ देखि २०८० लाई “समृद्धिका लागि वन” भन्ने नारा तय गरी वन दशक घोषणा गरी विशेष कार्यक्रम संचालन गरेको थियो। ती कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन गर्नका लागि स्थानीय तहहरूले पनि आफ्नो स्तरमा यी राष्ट्रिय कार्यक्रम गर्नुपर्ने भए बमोजिम यस सुर्नया गाउँपालिकाले पनि वनक्षेत्र संरक्षण र सम्बर्द्धनका लागि वार्षिक तथा आवधिक योजनामा कार्यक्रम बनाउनु पर्ने देखिन्छ

क्र.स.	वडा नं.	वनको किसिम	वनको नाम
१.	३	सामुदायिक वन	कैलपाल सामुदायिक वन
२.	३	धार्मिक वन	बासुलिङ्ग धार्मिक वन

क्र.स.	वडा नं.	वनको किसिम	वनको नाम
३.	१	नीजि	लुण्डे वन
४.	१	धार्मिक वन	पस्याड धार्मिक वन
५.	२	सामुदायिक वन	सिद्वनाथ सामुदायिक वन
६.	२	सामुदायिक वन	भकेल्डे सामुदायिक वन
७.	२	सामुदायिक वन	श्री केदार सामुदायिक वन
८.	२	सामुदायिक वन	सतबाज सिर्केवोगडा सामुदायिक वन
९.	२	सामुदायिक वन	पतालभुमेश्वर सामुदायिक वन
१०.	६	सामुदायिक वन	कैलपाल भेलेलिङ्ग साजुदायिक वन
११.	६	सामुदायिक वन	अनिरुद्र बजाउ सामुदायिक वन
१२.	६	सामुदायिक वन	शोभापुर सामुदायिक वन
१३.	७	सामुदायिक वन	भन्ज्याड सामुदायिक वन
१४.	७	सामुदायिक वन	कैलपाल सामुदायिक वन
१५.	८	सामुदायिक वन	गोफाकेदार सामुदायिक वन
१६.	८	सामुदायिक वन	कैलपाल सामुदायिक वन

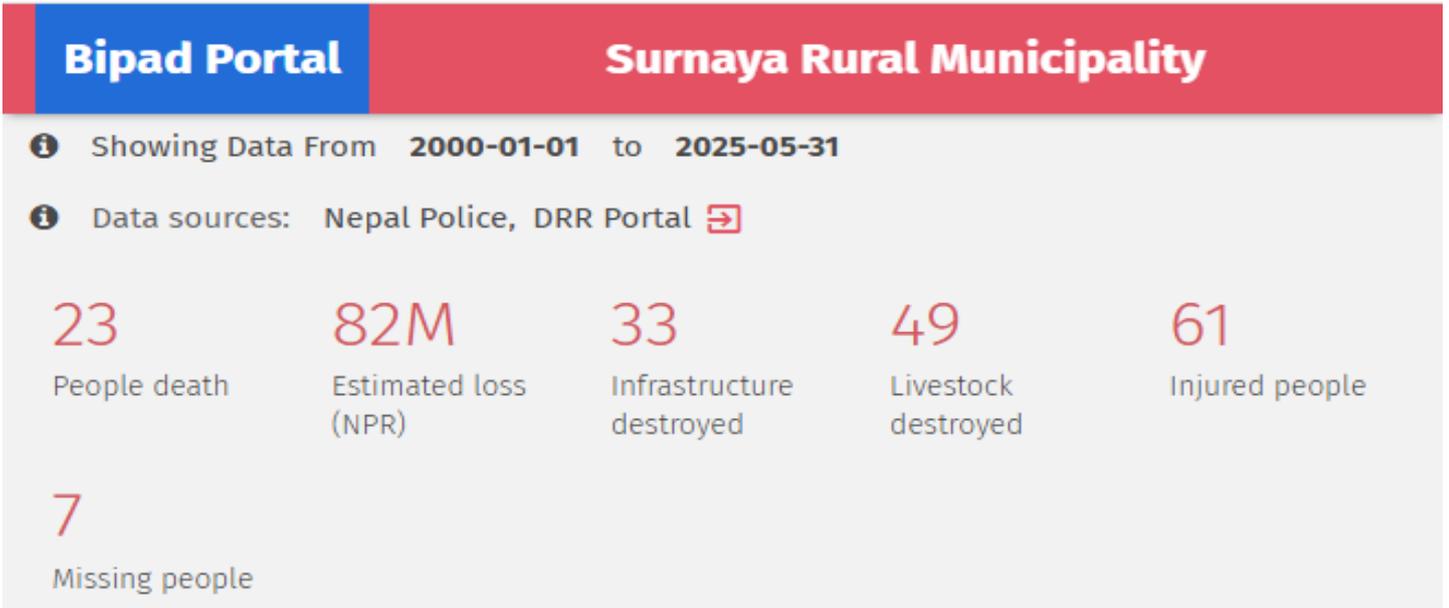
६.२ विपद् जोखिम व्यवस्थापन:

सुर्नया गाउँपालिकाका सबै वडाहरूमा प्राकृति विपद् जोखिम क्षेत्रहरूलाई तपशील अनुसार उल्लेख गर्न सकिन्छ ।

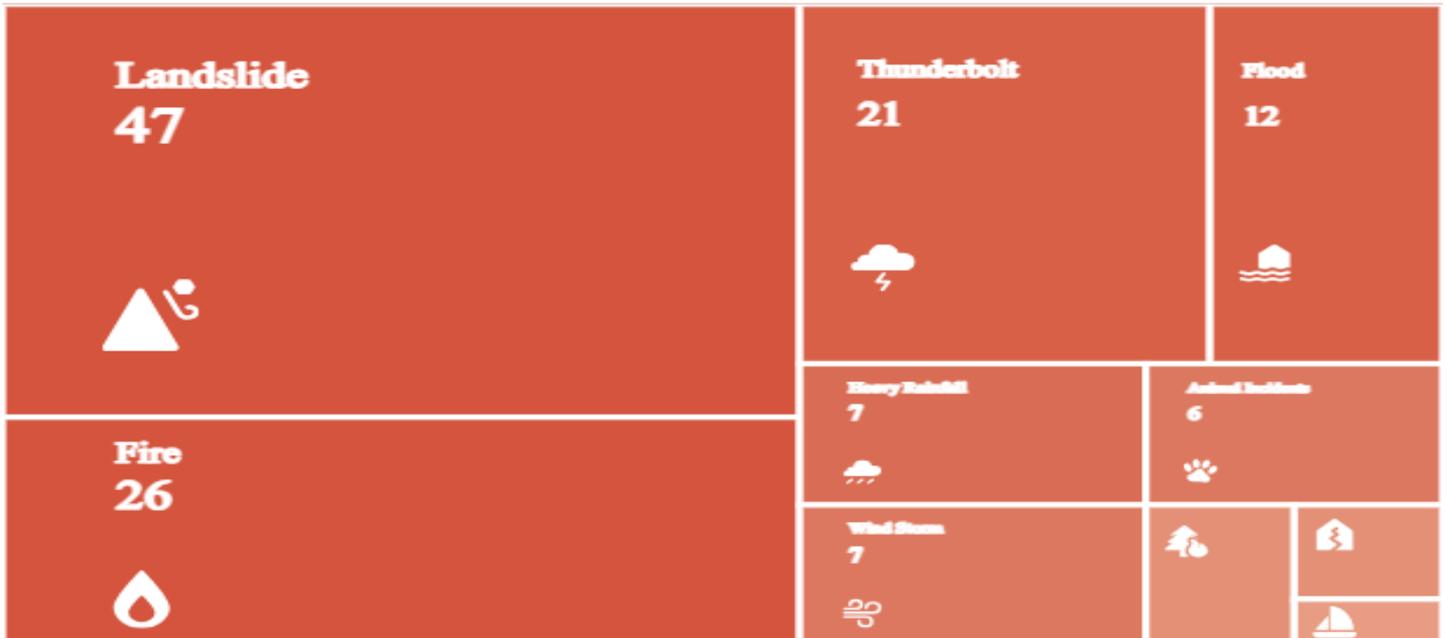
क्र.स.	जोखिम रहेको क्षेत्र	वडा नं.	जोखिमको किसिम
१.	सिमलगडा दलित बस्ती	१	पहिरो
२.	थलालगाउँ बस्ती	१	पहिरो
३.	देवला बस्ती	१	पहिरो
४.	लउडे भट्याडी बस्ती	१	पहिरो
५.	ओखणानी	४	पहिरो
६.	फाटीगडा	४	पहिरो
७.	हरिचन्द्र टोल	५	नदिकटान र पहिरो
८.	कक्षाली टोल	५	नदिकटान र पहिरो
९.	मटगाउँ टोल	५	पहिरो
१०.	राउटे बस्ती	६	पहिरो
११.	खरखोला	६	पहिरो
१२.	छीडा कोटालपानी	७	बाढि, पहिरो
१३.	पत्थरकोट गाड छेउछाउ बस्ती	७	पहिरो
१४.	रातापानी	८	पहिरो
१५.	गैरा मल्लाढोले, फापर गैरा	८	पहिरो
१६.	मल्ला दोरा भौनी	८	नदिकटान
१७.	दल्लेबगड दोभान	८	नदिकटान

६.३ सुर्नया गाउँपालिकाको विपद् सम्बन्धि विगत देखि वर्तमान सम्मको अवस्था

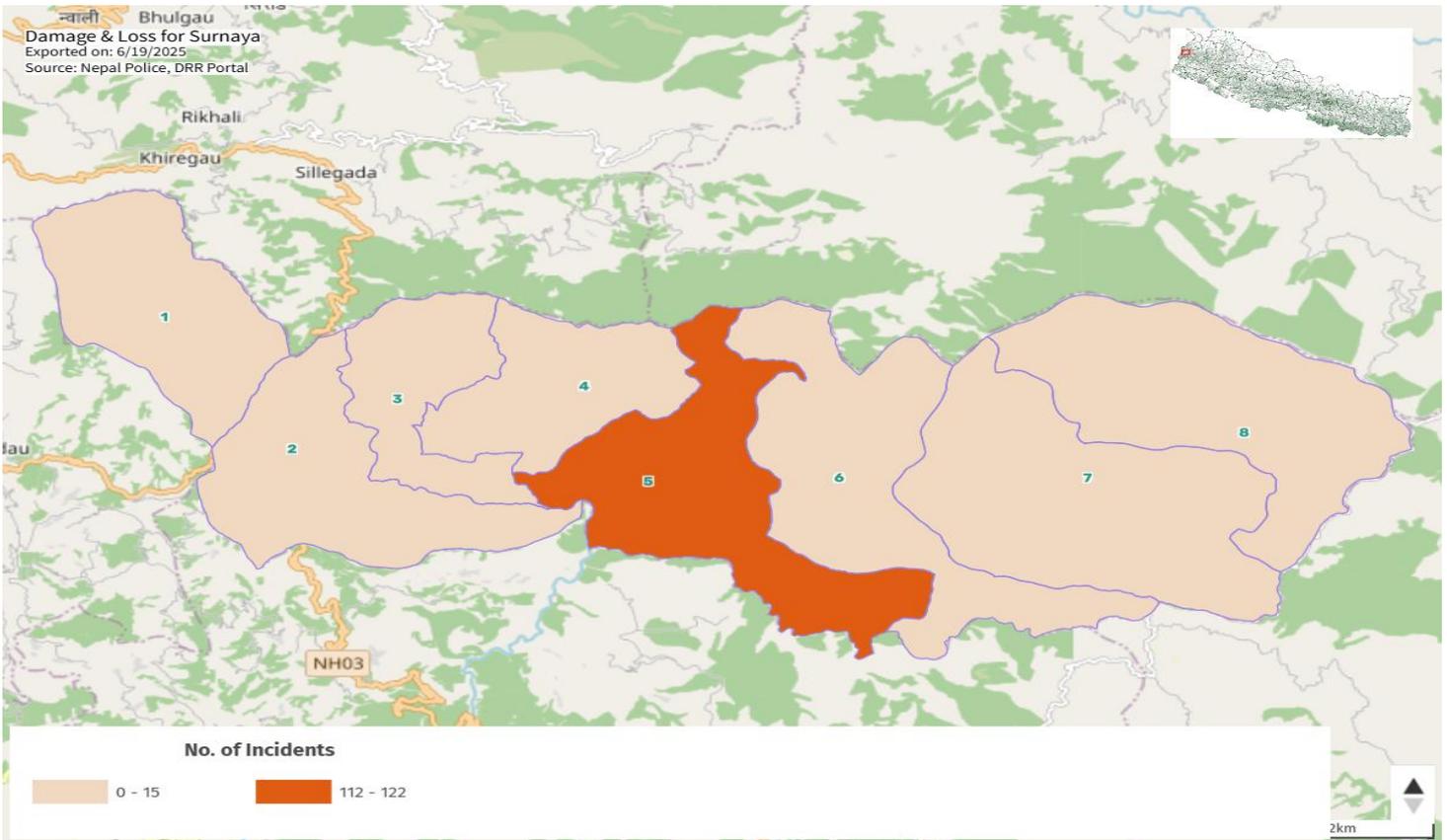
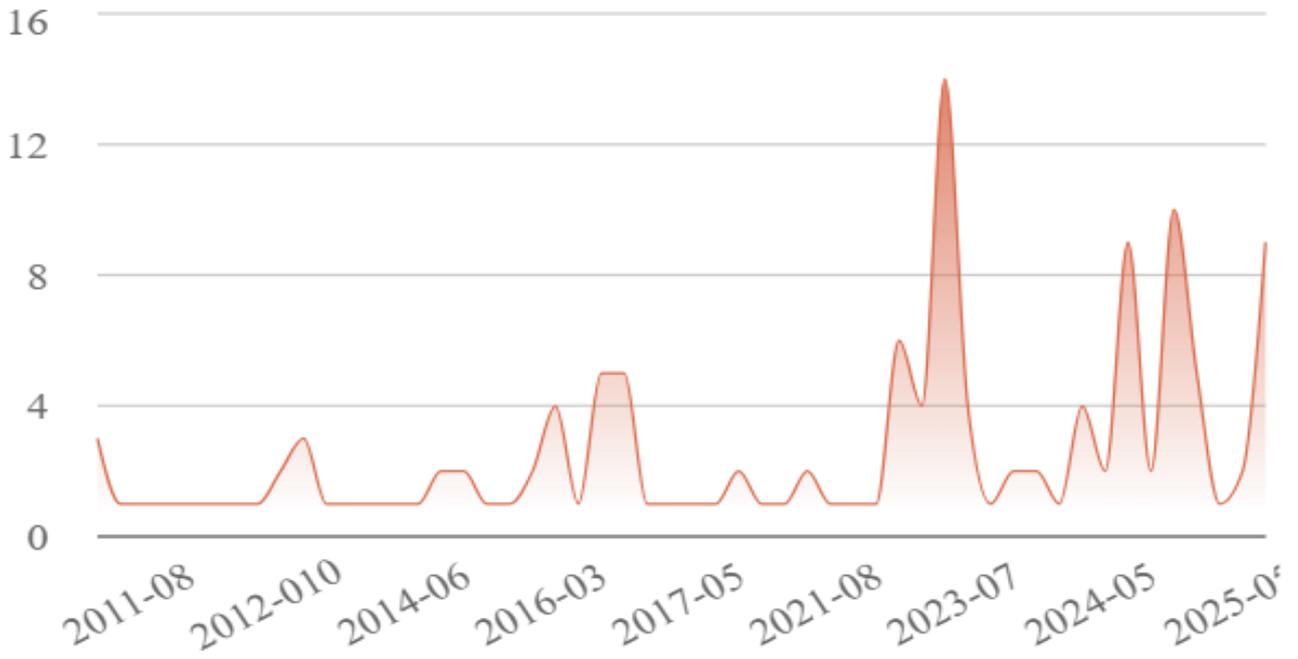
सुर्नया गाउँपालिका विपद्को उच्च जोखिममा रहेको दुर्गम पहाडी गाउँपालिका हो। यस गाउँपालिकामा विगत देखि वर्तमान सम्म विभिन्न प्रकारका विपद् सम्बन्धि तथ्याङ्क राष्ट्रिय विपद् प्रोट्रल अनुसार तलको चित्रमा उल्लेख गरीएको छ ।

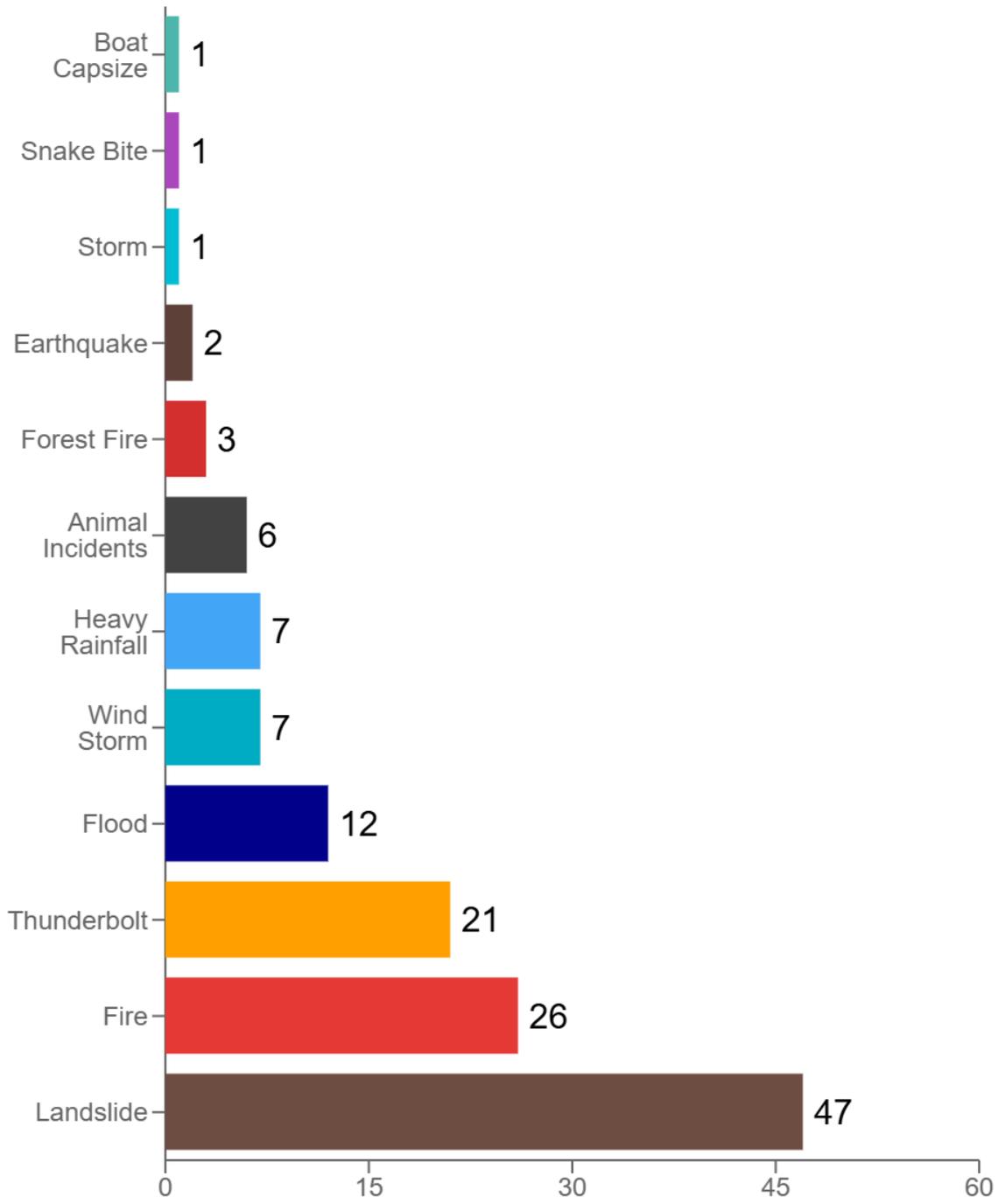
Hazard-Wise Distribution Of Incidents

Temporal Distribution Of Incidents

Number of Incidents

परिच्छेद — सात पुर्वाधार विकासको अवस्था

७.१ यातायात पुर्वाधार:

७.१.१ सडक संजालको विद्यमान अवस्था

गाउँपालिकाको पुर्वाधार विकास शाखा अनुसार गाउँपालिकाका सबै वडामा सडकहरूको विस्तार भईसकेको छ । तर ती सडकहरू कालोपत्रे हुन भने बाँकी रहको देखिन्छ । गाउँपालिकामा विभिन्न यातायातका साधनको आवागमन हुने देखिन्छ । मुख्यतया यस गाउँपालिका भित्र मिनि वस, ट्याक्टर, जीप, मोटरसाईकल, साईकल, अटो रिक्साहरू चल्ने गरेको पाईन्छ । प्राय जसो मानिसले दैनिक कामकाजका लागि जीप प्रयोग गर्ने गरेको पाईन्छ । यस गाउँपालिकाको केही स्थानमा सडक संजालको पहुँच राम्रो देखिन्छ । विकट भूगोल तथा सीमित बजेटको कारणले गाउँपालिक क्षेत्र भित्रका सबै टोल बस्तिहरूमा राम्रो सडक विस्तार गर्न सकिएको छैन । तर मुख्य सडकका रूपमा रहेको गाउँपालिका केन्द्र रौलेखर देखि सतबाज सम्मको सडकको केहि खण्डमात्र कालोपत्रे गर्न बाकी रहेको छ । तर गाउँतीर पक्की सडक नभएका कारण यहाँका वासिन्दाहरूलाई आवागमन गर्नका लागि वढी समयलाग्ने गरेको पाईन्छ भने वर्षायाममा प्रायः सबै सडकहरू अवरुद्ध हुने अवस्था रहेको छ । सुर्नया गाउँपालिका भित्र संचालन, स्तरोन्नती तथा निर्माणाधिन अवस्थामा रहेका सडकहरूको विवरण तपशील अनुसार उल्लेख गरीएको छ ।

क्र.स.	सडकको नाम	जोडिने बस्तीहरू		लम्बाई(कि.मि.)
		देखि	सम्म	
१.	सतबाज-श्रीभावर सडक	सतबाज	श्रीभावर	२१.९१
२.	सिउँडी-बिजुल-बागथला सडक	सिउँडी	बागथला	८.८६
३.	आरुबगड-चौथली सडक	आरुबगड	चौथली	३.४८
४.	नाचनथली-आरुबगर सडक	नाचनथली	आरुबगर	५.७८
५.	सिन्केलेक-श्रीकोट सडक	सिन्केलेक	श्रीकोट	६.७५
६.	काष्ठमाण्डु — हरिचन-रौलाकेदार मन्दिर सडक	काष्ठमाण्डु	रौलाकेदार	७.११
७.	मोतीनगर — भुमीराज सडक	मोतीनगर	भुमीराज	८.६०
८.	धर्मघर —बिजयपुर सडक	धर्मघर	बिजयपुर	१.७६
९.	धर्मघर-सन्नशेरीमाण्डौ-फातिगडा सडक	धर्मघर	फातिगडा	६.७०
१०.	फातीगडा-सालिमी सडक	फातीगडा	सालिमी	३.६२
११.	बाजपानी- ढोल्यामोड दोभान सडक	बाजपानी	दोभान	१.७६
१२.	दोरा-जुडे ढुङ्गा सडक	दोरा	जुडे ढुङ्गा	१.९०
१३.	झरबो-बाजपानी सडक	झरबो	बाजपानी	२.३८
१४.	मोतीनगर-झारीबो सडक	मोतीनगर	झारीबो	२.३०
१५.	बागखोला —हटैराज-देवलगडा सडक	बागखोला	देवलगडा	४.५८

क्र.स.	सडकको नाम	जोडिने बस्तीहरू		लम्बाई(कि.मि.)
		देखि	सम्म	
१६.	गौर-सल्याङ-दह सडक	गौर	दह	१.१८
१७.	पौवापानी-कनेली-हटैराज मन्दिर सडक	पौवापानी	हटैराज मन्दिर	२.१५
१८.	हेल्थपोष्ट-डुङ्गरी सडक	हेल्थपोष्ट	डुङ्गरी	१.८६
१९.	हेल्थपोष्ट-खलेक सडक	हेल्थपोष्ट	खलेक	१.२३
२०.	सिगरी-चिल्लेपानी सडक	सिगरी	चिल्लेपानी	२.७७
२१.	सिगरी-ग्वानी-डाडाँबाग-लिष्किटा कृषि सडक	सिगरी	लिष्किटा	१.४४
२२.	पतालभुमेश्वर गेट-खुरकुट्टे-रातामाटा सडक	पतालभुमेश्वर	रातामाटा	५.०४
२३.	धर्मघर-बीजयपुर सडक	धर्मघर	बीजपुर	९.४६
२४.	पेरमबासा सडक			१.४९
२५.	कलवारी-भुमीलीमाण्डौ सडक	कलवारी	भुमीलीमाण्डौ	२.९५
२६.	काष्ठमाण्डौ-मड सडक	काष्ठमाण्डौ	मड	१.४४
२७.	सतबाज-श्रीभावर सडक	सतबाज	श्रीभावर	४.५६
२८.	हेल्थपोष्ट-डाडाँलेक सडक	हेल्थपोष्ट	डाडाँलेक	२.३०
२९.	हेल्थपोष्ट-करीकोट-वारीबाटा सडक	हेल्थपोष्ट	वारीबाटा	२.२७
३०.	मोतीनगर-बढीपुर-धुलीदार-रौलेश्वर हेल्थपोष्ट सडक	मोतीनगर	रौलेश्वर हेल्थपोष्ट	११.५८
३१.	मोतीनगर- बीजयपुर सडक	मोतीपुर	बीजयपुर	५.४२
३२.	भुमीराज-रौलाकेदार-हरीचन-पर्यटक सडक	भुमीराज	हरिचन	३.२७
३३.	मोतीनगर-झारीबो सडक	मोतीनगर	झारीबो	१.८५
३४.	रातामाटी-गोल्फा केदार प्रतिक्षालय सडक	रातामाटी	गोल्फा केदार	२.२१
३५.	वडा कार्यालय-सेला-झारीबो सडक	वडा कार्यालय	झारीबो	४.४१
३६.	रातापानी —चिरकिट्टे सडक	रातापानी	चिरकिट्टे	५.२७
३७.	बाजपानी दोहरा-ढोलेधार-दोभान	बाजपानी दोहोरा	दोभान	३.६५
३८.	शंकरपुर वुरुचै तल्ला देखि जडिवृती पहुँच मार्ग			२.३४

पुल तथा कल्भर्टको वर्तमान अवस्था

क्र.स.	पुलको नाम	वडा नं.	झोलुङ्गे/काठे/ट्रस/पक्कि
१.	घट्टीगाड ट्रस पुल	सुर्नया ३	ट्रस
२.	तिखेत ट्रस पुल	सुर्नया ३	ट्रस
३.	डुङ्गरी झोलुङ्गे पुल	सुर्नया ५	झोलुङ्गे

क्र.स.	पुलको नाम	बडा नं.	झोलुङ्गे/कठे/ट्रस/पक्कि
४.	पविता झोलुङ्गे	सुर्नया ५	
५.	चकमोला ट्रस पुल	सुर्नया ५	ट्रस
६.	ढाडारीगाड झोलुङ्गे	सुर्नया ५	झोलुङ्गे
७.	बाजाघट्ट झोलुङ्गे	सुर्नया ४	झोलुङ्गे
८.	चौथली झोलुङ्गे	सुर्नया ७	झोलुङ्गे
९.	खडबडान झोलुङ्गे	सुर्नया ७	झोलुङ्गे
१०.	घडुराडघाट झोलुङ्गे	सुर्नया ७	झोलुङ्गे
११.	चौथली झोलुङ्गे	सुर्नया ७	झोलुङ्गे
१२.	बाटीगो झोलुङ्गे	सुर्नया ६	झोलुङ्गे
१३.	पनालीगाड झोलुङ्गे	सुर्नया ६	झोलुङ्गे
१४.	अनरसौमाण्डौ	सुर्नया ६	झोलुङ्गे
१५.	घट्टेबगर झोलुङ्गे	सुर्नया ६	झोलुङ्गे
१६.	घुर्सन्या झोलुङ्गे	सुर्नया ६	झोलुङ्गे
१७.	ढोले ट्रस पुल	सुर्नया ८	ट्रस
१८.	दाडल झोलुङ्गे	सुर्नया ७	झोलुङ्गे

७.१.२ सवारी सुविधा र रुट

यस गाउँपालिकाका मुख्य सडकहरू पक्की नभएता पनि छोटो र लामो दुरीका सवारी साधनहरू नियमितरूपमा चलने गर्दछन्। धेरै ठाउँमा भने वर्षातको समयमा पानी जम्ने, हिलो हुने, पहिरोले अवरुद्ध हुने जस्ता कारण नियमितरुमा यातायात सुचारु गर्न कठिनाई भएको पाईन्छ। यस गाउँपालिकामा रुट परमिट लिएर संचालनमा रहेका सवारी साधनहरूको विवरण तल तालिका उल्लेखित छ ।

बस चल्ने सुरु स्थान	बस पुग्ने अन्तिम स्थान	समय	सवारी साधनको किसिम
सतबाज बजार	धनगढी, महेन्द्रनगर, काठमाण्डौ		सार्वजनिक बस
सुर्नया गाउँपालिका केन्द्र	सतबाज बजार		जीप
मोतिनगर	सुर्नया गाउँपालिका केन्द्र		जीप

७.१.३ वसपार्क तथा वस विसौनी सम्बन्धि विवरण

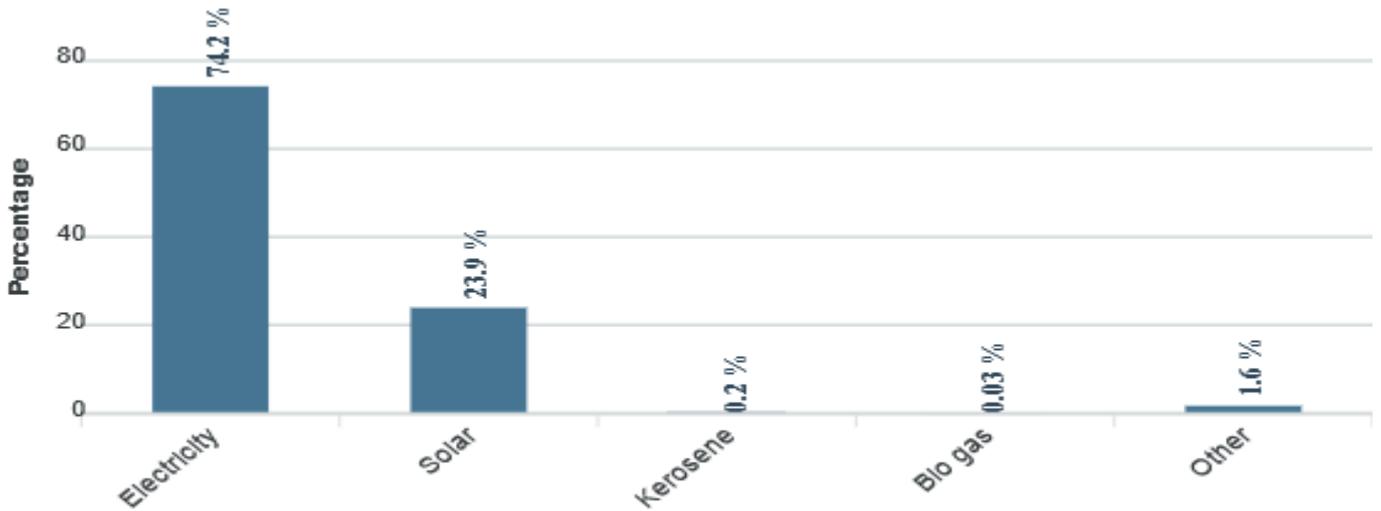
सुर्नया गाउँपालिका भित्रमा सुर्नया वसपार्क र सिद्धेश्वर वसपार्क लगाएर दुईवटा वसपार्कहरू रहेको देखिन्छ । अन्य स्थानको हकमा भने सडकको वरीपरी नै गाडी, मोटरहरू पार्कीड गर्ने गरेको देखिन्छ। अव्यवस्थित वसविसौनी तथा गाडीहरू पार्कीडका कारण दुर्घटनाको जोखिम त छदैछ त्यस माथी वजारको सुन्दरतामाथी नराम्रो असर पुर्याईरहेको देखिन्छ। यस सुर्नया गाउँपालिकामा रहेका मुख्य वसपार्क तथा वस विसौनीको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

बसपार्कको नाम	अनुमानित क्षेत्रफल	अवस्थित स्थान
सुर्नया वसपार्क		
सिद्धेश्वर वसपार्क		

७.२ विद्युत तथा वैकल्पिक ऊर्जा:

७.२.१ बत्ति बाल्ने ईन्धनको आधारमा घरपरिवार

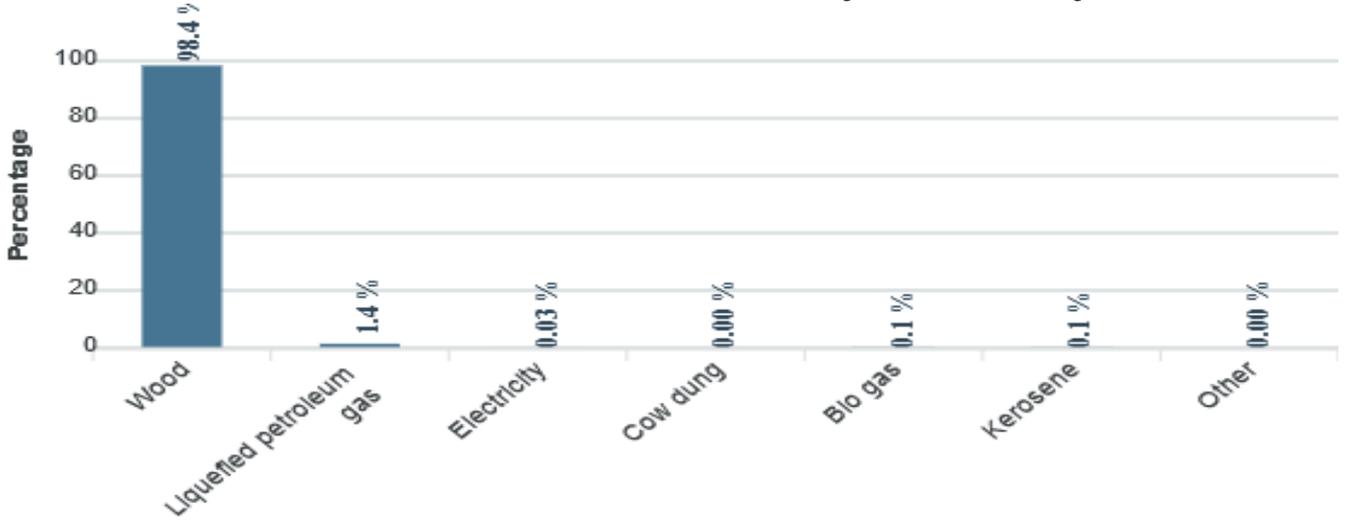
नेपालको संविधानले वैकल्पिक ऊर्जाको विकास गरी आधारभूत आवश्यकता परिपूर्तिका लागि सुपथ र सुलभ रूपमा भरपर्दो ऊर्जाको आपूर्ति गर्ने नीति अङ्गीकार गरेको छ र यसबाट दुर्गम क्षेत्रमा रहेका राष्ट्रिय प्रसारण लाइन पुऱ्याउन सम्भाव्यता नभएका तथा छरिएर रहेका बस्तीहरूमा आधुनिक ऊर्जाको पहुँच पुऱ्याउन र शहरी क्षेत्रको बढ्दो ऊर्जा भागको व्यवस्थापन गर्न र परम्परागत तथा आयातित ऊर्जा माथिको निर्भरतालाई कम गर्न विभिन्न किसिमका नवीकरणीय ऊर्जाको प्रवर्द्धन, विकास र दिगो व्यवस्थापन गरी यस क्षेत्रलाई मुल प्रवाहमा ल्याउन जरुरी छ। नवीकरणीय ऊर्जा क्षेत्रमा नेपालमा भैरहेका कार्यहरूमा लघु जलविद्युत सुधारिएको पानि घट्ट, सौर्य ऊर्जा, वायु ऊर्जा, सुधारिएको चुलो, विद्युतीय चुलो, गोबरग्यास र वायोग्यास आदि रहेको छ। गाउँपालिकाको कुल घरपरिवार संख्यामा ७४.२ प्रतिशत घरपरिवारले बत्ति बाल्ने ईन्धनको रूपमा विजुली प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ, त्यसपछि क्रमशः सोलार, मट्टितेल, वायोग्यास र अन्य स्रोतको प्रयोग गरेको पाईन्छ। गाउँपालिकामा राष्ट्रिय प्रसारण लाईनबाट नै विजुलीको सेवा प्राप्त गरिरहेका छन्। सुर्नया गाउँपालिकामा ईन्धनको रूपमा प्रयोग हुने विभिन्न स्रोतहरूलाई तपशीलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

विवरण	प्रतिशतमा
विद्युत	७४.२
सोलार	२३.९
मट्टितेल	०.२
वायोग्यास	०.०३
अन्य	१.६

७.२.२ खाना पकाउने ईन्धनको आधारमा घरपरिवार

गाउँपालिकाको कुल घरपरिवार संख्या ३७८३ मध्ये सबैभन्दा वढी ९८.४ प्रतिशत घरपरिवारले खाना पकाउने ईन्धनका रूपमा दाउराको प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ त्यस्तै १.४ प्रतिशत घरपरिवारले खाना पकाउन एल.पि.ग्यासको प्रयोग गर्ने गरेको छ भने सबै भन्दा कम ०.१ प्रतिशत घरपरिवारले ईन्धनका लागि मट्टितेल र वायो ग्यास को प्रयोग गर्ने गरेको पाईन्छ। विस्तृत रूपमा ईन्धनको प्रयोग गर्ने परिवारको संख्या तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

विवरण	प्रतिशतमा
दाउरा	९८.४
एल.पि.जी ग्याँस	१.४
विद्युतीय चुलो	०.०३
गोबर	०
वायो ग्याँस	०.१
मट्टीतेल	०.१
अन्य	०
जम्मा	१००

७.३ सञ्चार तथा प्रविधि:

७.३.१ हुलाक तथा पत्रपत्रिका सम्बन्धि विवरण

यस गाउँपालिकामा एउटा हुलाक कार्यालय रहेको छ भने स्थानीय र राष्ट्रिय पत्र पत्रिकाहरू आउने गर्दछन् । स्थानीय पत्रिका बैतडी जिल्लाको सदरमुकाम र डडेलधुरा जिल्ला सदरमुकामबाट र आउने गर्दछ । जसले नागरिकहरूलाई स्थानीय स्तरमा भएका घटनाक्रमको सजिलै जानकारी दिन मद्दत पुर्याएको छ ।

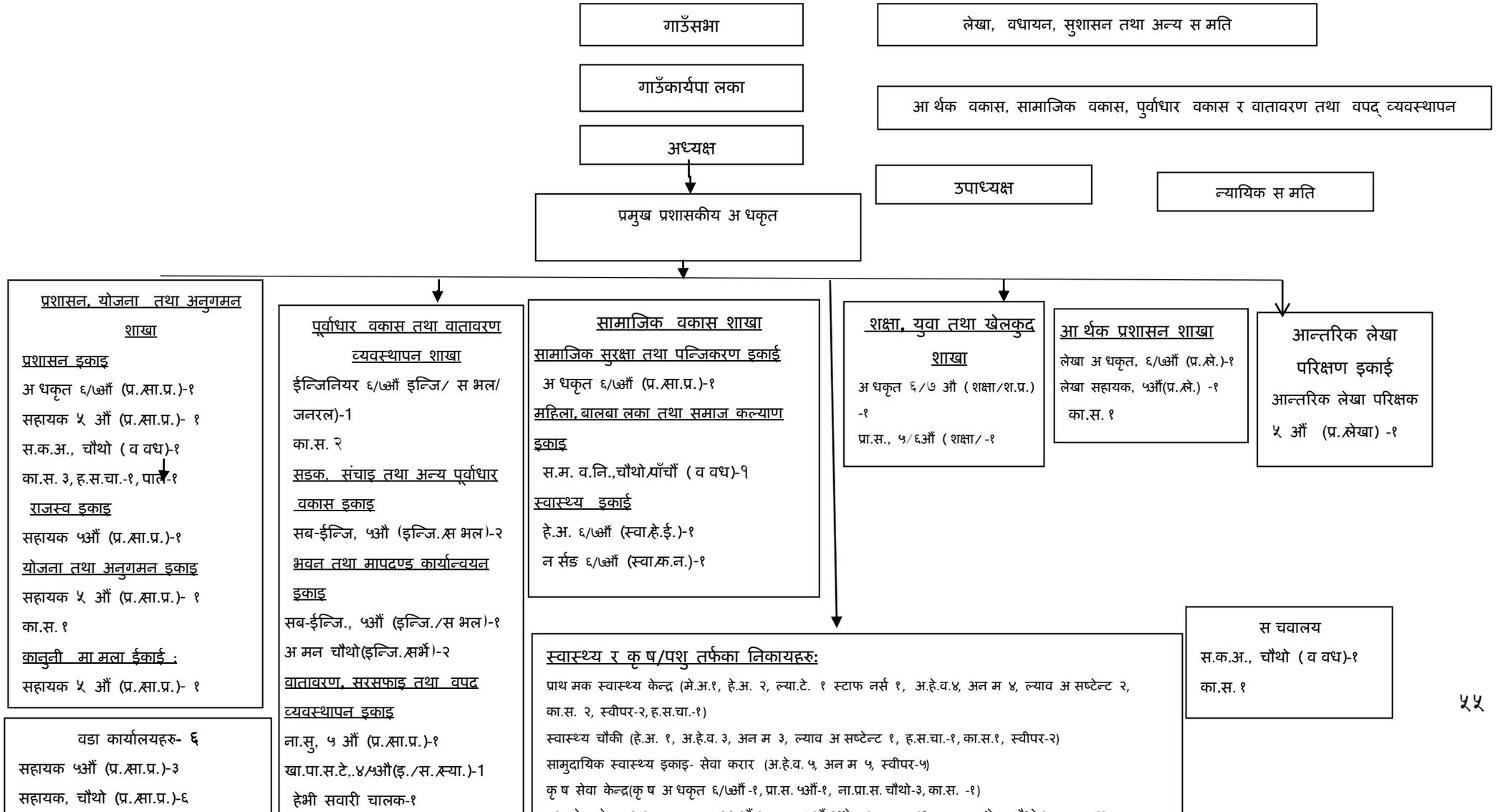
७.३.२ संचार सम्बन्धि विवरण

सुर्नया गाउँपालिका क्षेत्र हेर्ने गरेर बैतडी जिल्लाको जिल्ला सदरमुकाममा दूर संचार कार्यालय रहेको छ । दुर संचार कार्यालय बैतडीका अनुसार नेपाल टेलिकमले जि.एस.एम प्रिपेड, पोष्टपेडका र स्काई मोवाइल सेवाहरू उपलब्ध गराउदै आएको छ भने एनसेल, स्मार्ट फोनले पनि सेवा दिदै आएको छ । नेपाल टेलिकम र एनसेलको 4G Network सेवा उपलब्ध छ । सुर्नया गाउँपालिका भित्र NTC र Ncell इन्टरनेट सेवा उपलब्ध गराउदै आईरहेका छन् । विभिन्न केवल नेटवर्क तथा डिसहोम मार्फत गाउँपालिकाका नागरिकहरूले विभिन्न किसिमका समाचारका साथै मनोरञ्जनात्मक कार्यक्रम हेर्ने मौका पाएका छन् ।

परिच्छेद — आठ संस्थागत विकास तथा सुशासन

८.१ संगठनात्मक तथा मानव संसाधनको अवस्था:

सुर्नया गाउँपालिकाको संगठनात्मक ढाँचा तथा कर्मचारी तथा जन निर्वाचित प्रतिनिधिहरूको विवरणलाई निम्नानुसार उल्लेख गर्न सकिन्छ ।

द.२ सुर्नया गाउँपालिकाका गाउँ सभा सदस्यहरूको विवरण

सुर्नया गाउँपालिकाको गाउँ सभा ४३ सदस्यी रहेको छ जस सम्बन्धि विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र.स.	पदाधिकारीको नाम थर	पद	सम्पर्क नं
१.	अमर बहादुर कुंवर	गाउँपालिका अध्यक्ष	
२.	मन्जु महारा(बोहरा)	गाउँपालिका उपाध्यक्ष	
३.	धन बहादुर चन्द	गाउँ सभा सदस्य	
४.	गणेश बहादुर बिष्ट	गाउँ सभा सदस्य	
५.	शम्भु प्रसाद भट्ट	गाउँ सभा सदस्य	
६.	प्रताप बहादुर महारा	गाउँ सभा सदस्य	
७.	मदन राज अवस्थि	गाउँ सभा सदस्य	
८.	केशव बहादुर बिष्ट	गाउँ सभा सदस्य	
९.	व्यक्त बहादुर कुंवर	गाउँ सभा सदस्य	
१०.	थान बहादुर बोहरा	गाउँ सभा सदस्य	
११.	निर्मला अवस्थि	गाउँ सभा सदस्य	
१२.	कमला चन्द	गाउँ सभा सदस्य	
१३.	कमलापति भट्ट	गाउँ सभा सदस्य	
१४.	पार्वती मडै	गाउँ सभा सदस्य	
१५.	ठासी ढोली	गाउँ सभा सदस्य	
१६.	लक्ष्मण सिंह ऐर	गाउँ सभा सदस्य	
१७.	केशव बहादुर बिष्ट	गाउँ सभा सदस्य	
१८.	देव बहादुर चन्द	गाउँ सभा सदस्य	
१९.	अर्जुन बहादुर चन्द	गाउँ सभा सदस्य	
२०.	दिलाराम कोली	गाउँ सभा सदस्य	
२१.	जय बहादुर बिष्ट	गाउँ सभा सदस्य	
२२.	लोकेन्द्र बहादुर कुंवर	गाउँ सभा सदस्य	
२३.	लाल बहादुर महारा	गाउँ सभा सदस्य	
२४.	हर्क बहादुर कुंवर	गाउँ सभा सदस्य	
२५.	दान बहादुर ऐर	गाउँ सभा सदस्य	
२६.	जित बहादुर बिष्ट	गाउँ सभा सदस्य	
२७.	नरेश सिंह महारा	गाउँ सभा सदस्य	
२८.	लाल सिंह बोहरा	गाउँ सभा सदस्य	
२९.	मान बहादुर महता	गाउँ सभा सदस्य	
३०.	कर्ण बहादुर बिष्ट	गाउँ सभा सदस्य	
३१.	अनिता चन्द	गाउँ सभा सदस्य	

क्र.स.	पदाधिकारीको नाम थर	पद	सम्पर्क नं
३२.	चन्द्रा देवी मडै	गाउँ सभा सदस्य	
३३.	लिला महारा	गाउँ सभा सदस्य	
३४.	हरिना साउंद	गाउँ सभा सदस्य	
३५.	संगिता लोहार वि.क.	गाउँ सभा सदस्य	
३६.	जानकी टेलर	गाउँ सभा सदस्य	
३७.	पुना बि.क.	गाउँ सभा सदस्य	
३८.	अनिता महर	गाउँ सभा सदस्य	
३९.	जयन्ति चुनारा	गाउँ सभा सदस्य	
४०.	कलावती लुहार	गाउँ सभा सदस्य	
४१.	सिता ढोली	गाउँ सभा सदस्य	
४२.	नन्दा दमाई	गाउँ सभा सदस्य	
४३.	लोग राज जोशी	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	

द.३ गाउँ कार्यपालिका सदस्यहरूको विवरण

क्र.स.	कार्यपालिका सदस्यको नाम थर	पद	सम्पर्क नं
१.	अम्मर बहादुर कुंवर	गाउँपालिका अध्यक्ष	
२.	मन्जु महारा बोहरा	गाउँपालिका उपाध्यक्ष	
३.	धन बहादुर चन्द	१ नं वडा अध्यक्ष	
४.	गणेश बहादुर बिष्ट	२ नं वडा अध्यक्ष	
५.	शम्भु प्रशाद भट्ट	३ नं वडा अध्यक्ष	
६.	प्रताप महारा	४ नं वडा अध्यक्ष	
७.	केशव बहादुर बिष्ट	५ नं वडा अध्यक्ष	
८.	मदन राज अवस्थी	६ नं वडा अध्यक्ष	
९.	भक्त बहादुर कुंवर	७ नं वडा अध्यक्ष	
१०.	भान बहादुर बोहरा	८ नं वडा अध्यक्ष	
११.	निर्मला अवस्थी	कार्यपालिका सदस्य	
१२.	पार्वती मडै	कार्यपालिका सदस्य	
१३.	कमलापति भट्ट	कार्यपालिका सदस्य	
१४.	दासि ढोली	कार्यपालिका सदस्य	
१५.	निर्मला चन्द	कार्यपालिका सदस्य	
१६.	लोग राज जोशी	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	

८.४ कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

सुर्नया गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय र ८ वटै वडा कार्यालयहरूमा कार्यरत सम्पूर्ण कर्मचारी सम्बन्धि विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरीएको छ ।

क्र.स.	नाम थर	पद	सम्पर्क नं
१.	लोग राज जोशी	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	
२.	बबिता रावत	लेखा अधिकृत	
३.	राम सिंह महारा	जन स्वास्थ्य अधिकृत	
४.	कपिल देव भट्ट	ईन्जिनियर	
५.	सुरेन्द्र सिंह धामी	रोजगार संयोजक	
६.	ध्रुव चन्द्र जोशी	जन स्वास्थ्य संयोजक	
७.	कृत बिर बिष्ट	सुचना प्रविधि अधिकृत	
८.	बिरेन्द्र प्रसाद भट्ट	कृषि अधिकृत	
९.	धन बहादुर चन्द	सहायक पाँचौ	
१०.	लक्ष्मी प्रशाद शर्मा	आन्तरिक लेखा परिक्षक	
११.	टंक प्रशाद अवस्थी	प्राविधिक सहायक शिक्षा	
१२.	हिमा शर्मा	लेखापाल	
१३.	कमल वि.क.	प्राविधिक सहायक कृषि	
१४.	भान देव भट्ट	पशु सेवा प्राविधिक	
१५.	किरण चन्द	हेल्थ असिस्टेन्ट	
१६.	लोक बहादुर बिष्ट	सब —इन्जिनियर	
१७.	खेम राज अवस्थी	MIS अपरेटर	
१८.	उपेन्द्र कुमार शाह	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	
१९.	प्रकाश सिंह महारा	सब ओभरसियर	
२०.	शेर बहादुर बिष्ट	सब इन्जिनियर	
२१.	प्रकाश साउँद	कम्प्युटर अपरेटर	
२२.	नरेश बहादुर बिष्ट	प्राविधिक सहायक कृषि	
२३.	नन्द बहादुर थापा	सब ओभरसियर	
२४.	अमर सिंह धामी	नायब पशु सेवा प्राविधिक	
२५.	खगेश्वरी भट्ट	सब इन्जिनियर	
२६.	अजय कुमार मण्डल	सब इन्जिनियर	
२७.	धर्म सिंह साउँद	उद्यम विकास सहजकर्ता	
२८.	शरद प्रसाद पन्त	नायब स्वास्थ्य प्राविधिक	
२९.	सुशान्त आले	नायब स्वास्थ्य प्राविधिक	
३०.	जयराज पाण्डेय	उद्यम विकास सहजकर्ता	
३१.	ओम प्रकाश पन्त	नायब प्राविधिक सहायक कृषि	

क्र.स.	नाम थर	पद	सम्पर्क नं
३२.	राजमति विष्ट	रोजगार सहायक	
३३.	बिनोद प्रसाद अवस्थी	फिल्ड सहायक	
३४.	निर्मला चन्द	सामाजिक परिचालिका	
३५.	दिपेन्द्र बहादुर कुँवर	पोषण सहजकर्ता	
३६.	गणेश बहादुर कुँवर	शिक्षा सहायक	
३७.	सुरेन्द्र मडै	कार्यालय सहयोगी	
३८.	केशव राज भट्ट	कार्यालय सहयोगी	
३९.	यशोदा टेलर	स्टाफ नर्स	

८.५ विषयगत समितिहरूको विवरण

सुर्नया गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका विभिन्न पाँच वटा समितिहरूको विवरण तपशील अनुसार रहेको छ।

विषयगत समिति	संयोजक	महिला सदस्य	सदस्य	सदस्य सचिव
आर्थिक विकास	मदनराज अवस्थी	पार्वती मडै	दासी ढोली	आर्थिक विकास शाखा प्रमुख
सामाजिक विकास	केशव बहादुर विष्ट	निर्मला अवस्थी	शम्भु प्रसाद भट्ट	सामाजिक शाखा प्रमुख
भौतिक पूर्वाधार	भान बहादुर बोहरा	कमलापति भट्ट	धन बहादुर चन्द	पूर्वाधार शाखा प्रमुख
वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन	भक्त बहादुर कुँवर	कमला चन्द	प्रताप महारा	वन वातावरण शाखा प्रमुख
संस्थागत तथा सुशासन	गणेश बहादुर विष्ट	पार्वती मडै	प्रेमे लोहार	कानून शाखा प्रमुख

८.६ गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका शाखाहरू

गाउँपालिका मातहत रहेका विभिन्न शाखाहरूको विवरण तपशील बमोजिम रहेको छ।

क्र.स.	शाखाको नाम	इमेल आ.डी
१.	प्रशासन शाखा	
२.	आर्थिक प्रशासन शाखा	
३.	सुचना प्रविधि शाखा	lto.surnayamun@gmail.com
४.	स्वास्थ्य शाखा	Srm.healthbranch@gmail.com
५.	कृषि शाखा	Srm.asbranch@gmail.com
६.	पशु शाखा	Srm.asbranch@gmail.com
७.	रोजगार शाखा	

क्र.सं.	शाखाको नाम	इमेल आ.डी
८.	पंजिकरण शाखा	
९.	योजना शाखा	Srm.technical7@gmail.com
१०.	उद्यम विकास शाखा	Srm.edsbranch@gmail.com
११.	महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक विकास शाखा	
१२.	शिक्षा शाखा	Srm.edubbranch@gmail.com
१३.	पुर्वाधार विकास शाखा	Srm.technical7@gmail.com
१४.	आन्तरिक लेखापरिक्षण शाखा	

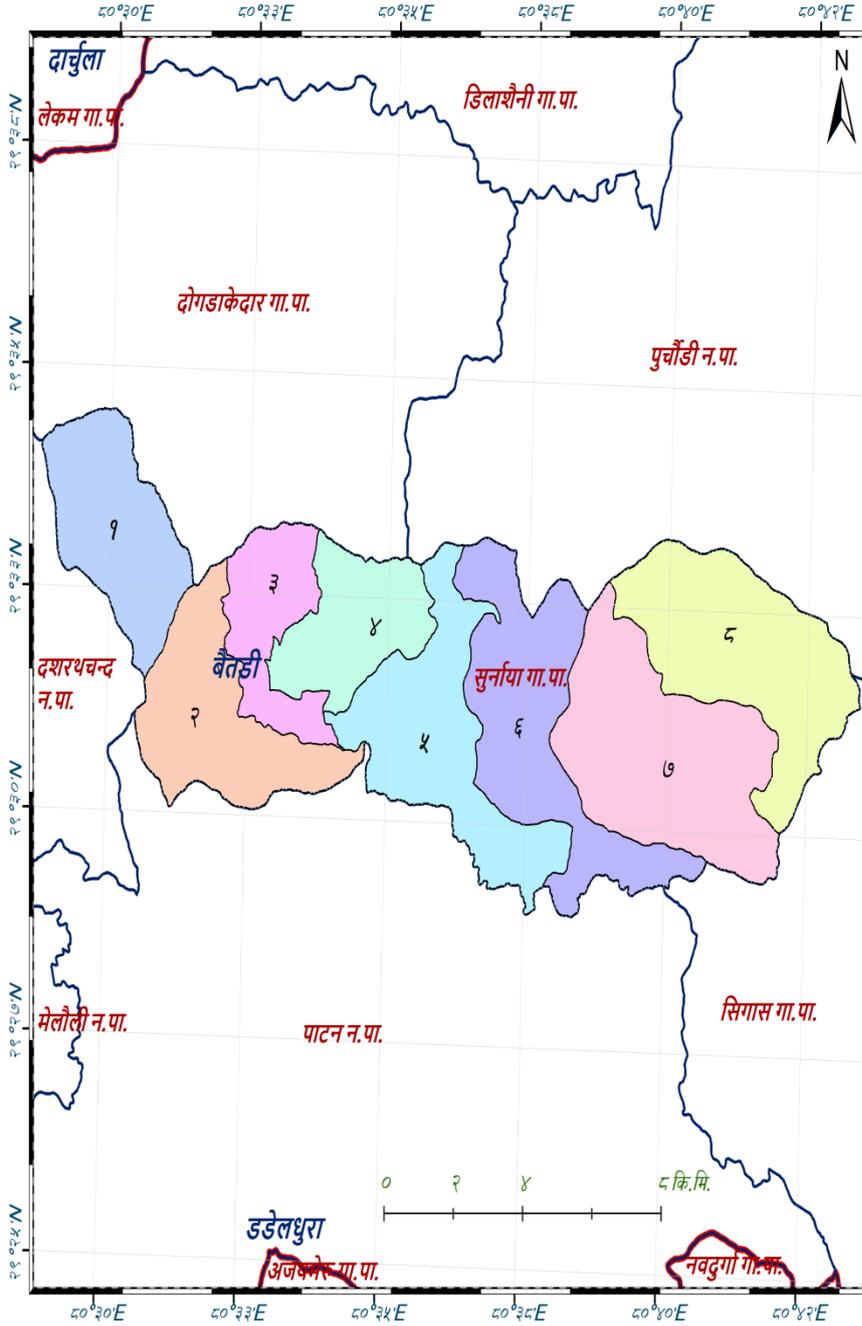
८.७ ऐन, नीति, नियम र कार्यप्रणाली:

क्र.सं.	पारित कानूनको नाम	प्रकार	प्रमाणित गर्ने सभा/वैठक
१.	सुर्नया गाउँ कार्यापालिकाको विषयगत समिति संचालन कार्यविधि २०८०	कार्यविधि	कार्यपालिका
२.	सुर्नया गाउँ कार्यापालिकाको ऐम्बुलेन्स सेवा संचालन कार्यविधि २०७९	कार्यविधि	कार्यपालिका
३.	सुर्नया गाउँपालिकाको मेलमिलाप केन्द्र संचालन कार्यविधि २०८०	कार्यविधि	कार्यपालिका
४.	सुर्नया गाउँपालिकाको विद्यालय कर्मचारी भर्ना कार्यविधि २०८१	कार्यविधि	कार्यपालिका
५.	सुर्नया गाउँपालिकाको शिक्षक छनोटका लागि विज्ञ तथा रोष्टर छनोट कार्यविधि २०८०	कार्यविधि	कार्यपालिका
६.	सुर्नया गाउँपालिकाको संघ संस्था दर्ता तथा नविकरण कार्यविधि २०७९	कार्यविधि	कार्यपालिका
७.	सुर्नया गाउँपालिकाको स्वास्थ्य तथा सरसफाई सम्बन्धि कार्यविधि २०७५	कार्यविधि	कार्यपालिका
८.	सुर्नया गाउँपालिकाको स्थानीय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यविधि २०७५	कार्यविधि	कार्यपालिका
९.	सुर्नया गाउँपालिकाको करारमा प्राविधिक कर्मचारी व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यविधि २०७५	कार्यविधि	कार्यपालिका

१०.	सुर्नया गाउँपालिकाको उपभोक्ता समिति गठन संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०७५	कार्यविधि	कार्यपालिका
११.	सुर्नया गाउँपालिकाको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण कार्यविधि २०७९	कार्यविधि	कार्यपालिका
१२.	सुर्नया गाउँपालिकाको गुनासो व्यवस्थापन कार्यविधि २०८०	कार्यविधि	कार्यपालिका
१३.	सुर्नया गाउँपालिकाको विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४	ऐन	गाउँसभा
१४.	स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४	ऐन	नेपाल सरकार
१५.	आवधिक विकास योजना		
१६.	क्षमता विकास योजना		
१७.	मध्यमकालिन खर्च संरचना		
१८.			
१९.			

परिच्छेद - ९

गाउँपालिकाका विभिन्न क्षेत्रका GIS नक्साहरु:

सुर्नया गाउँपालिका

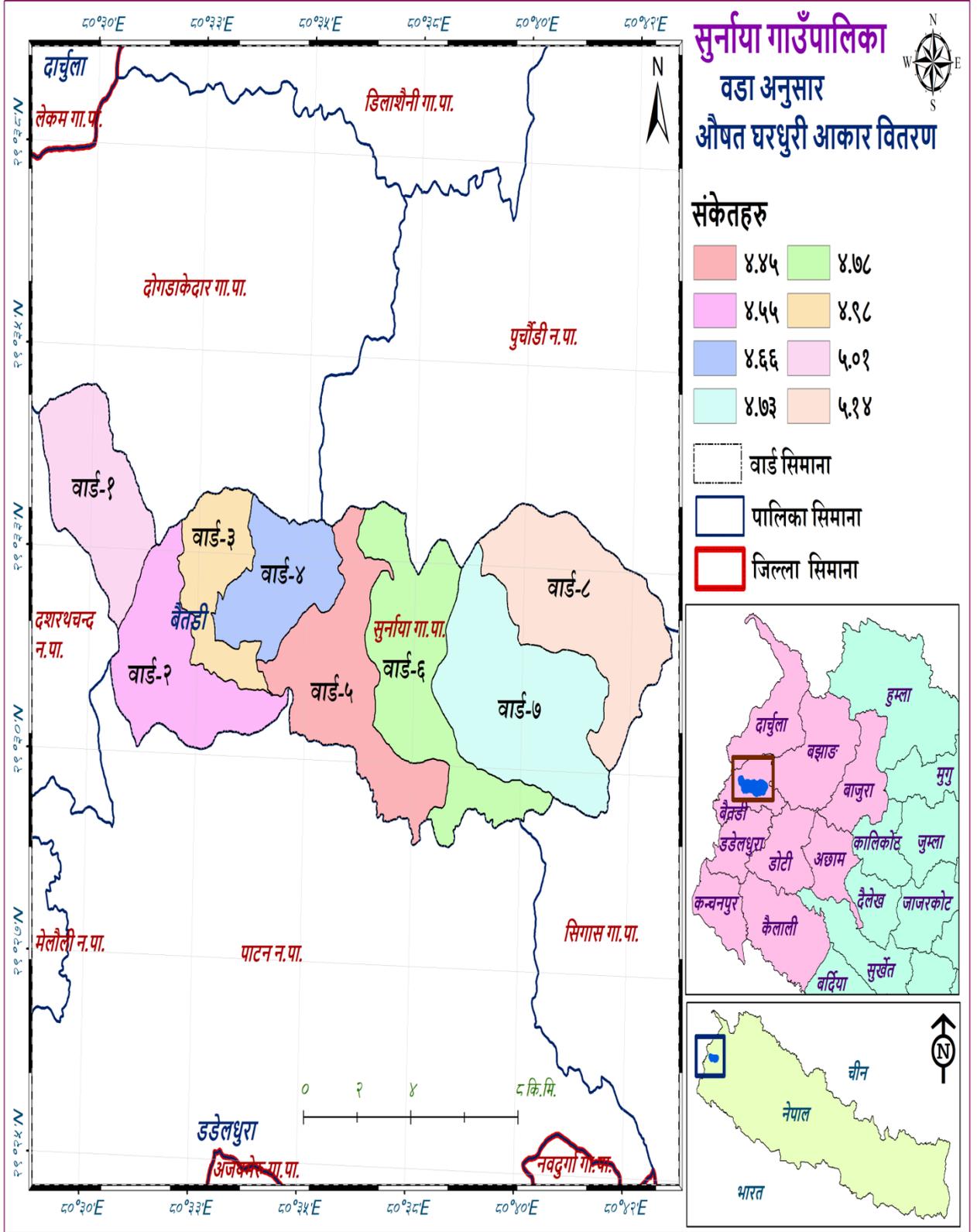
वडा अनुसार प्रशासनिक विभाजन

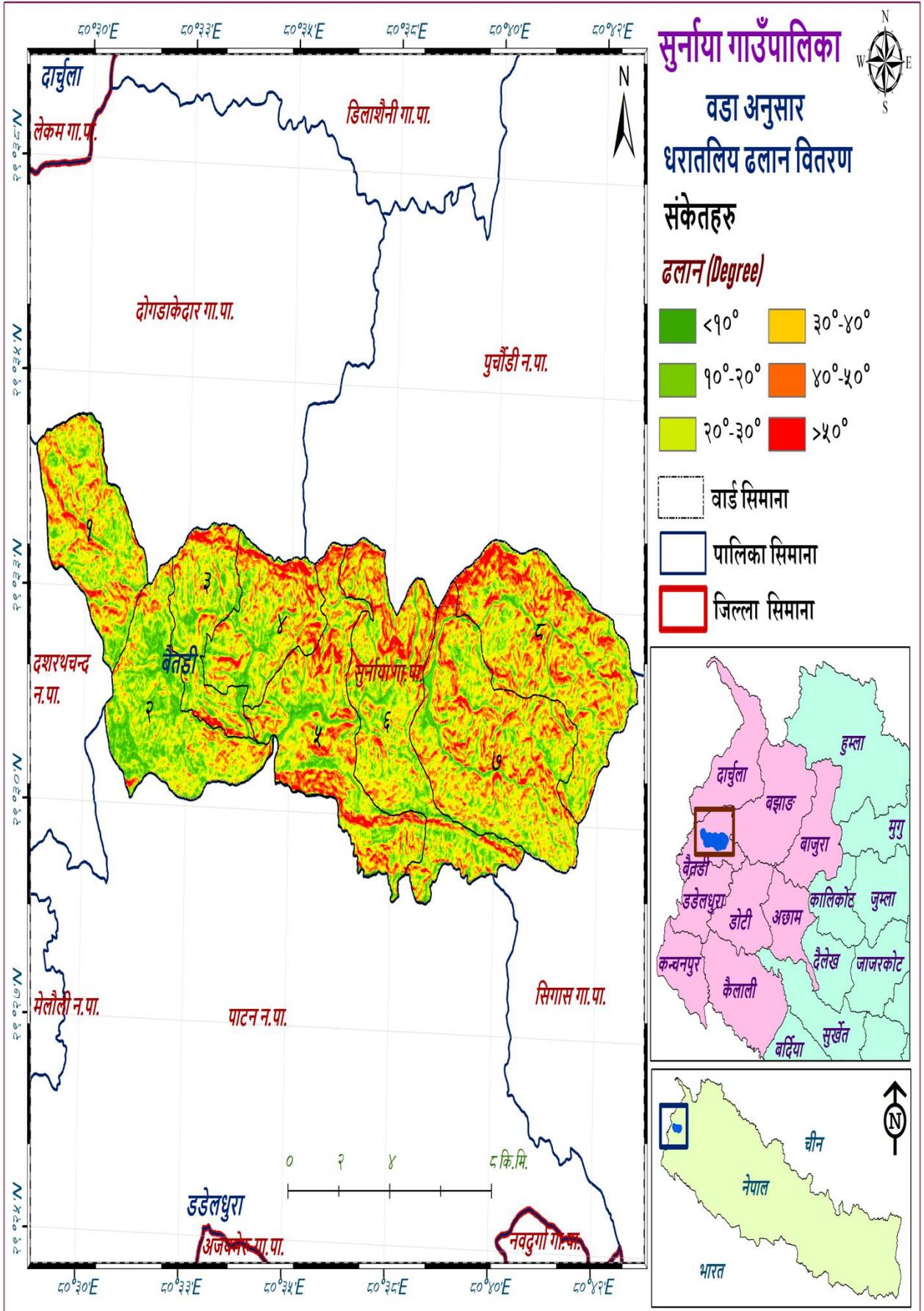

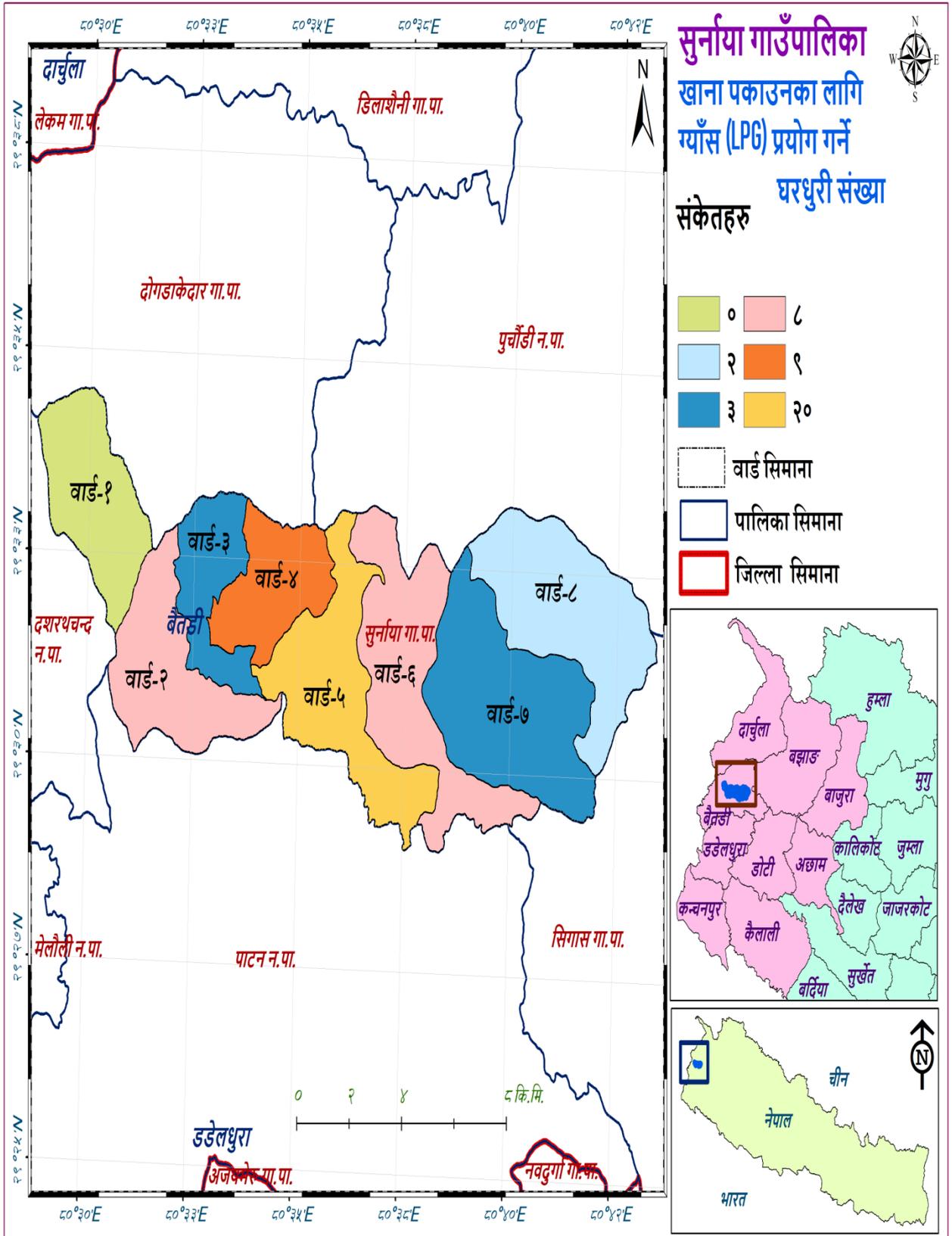
संकेतहरु

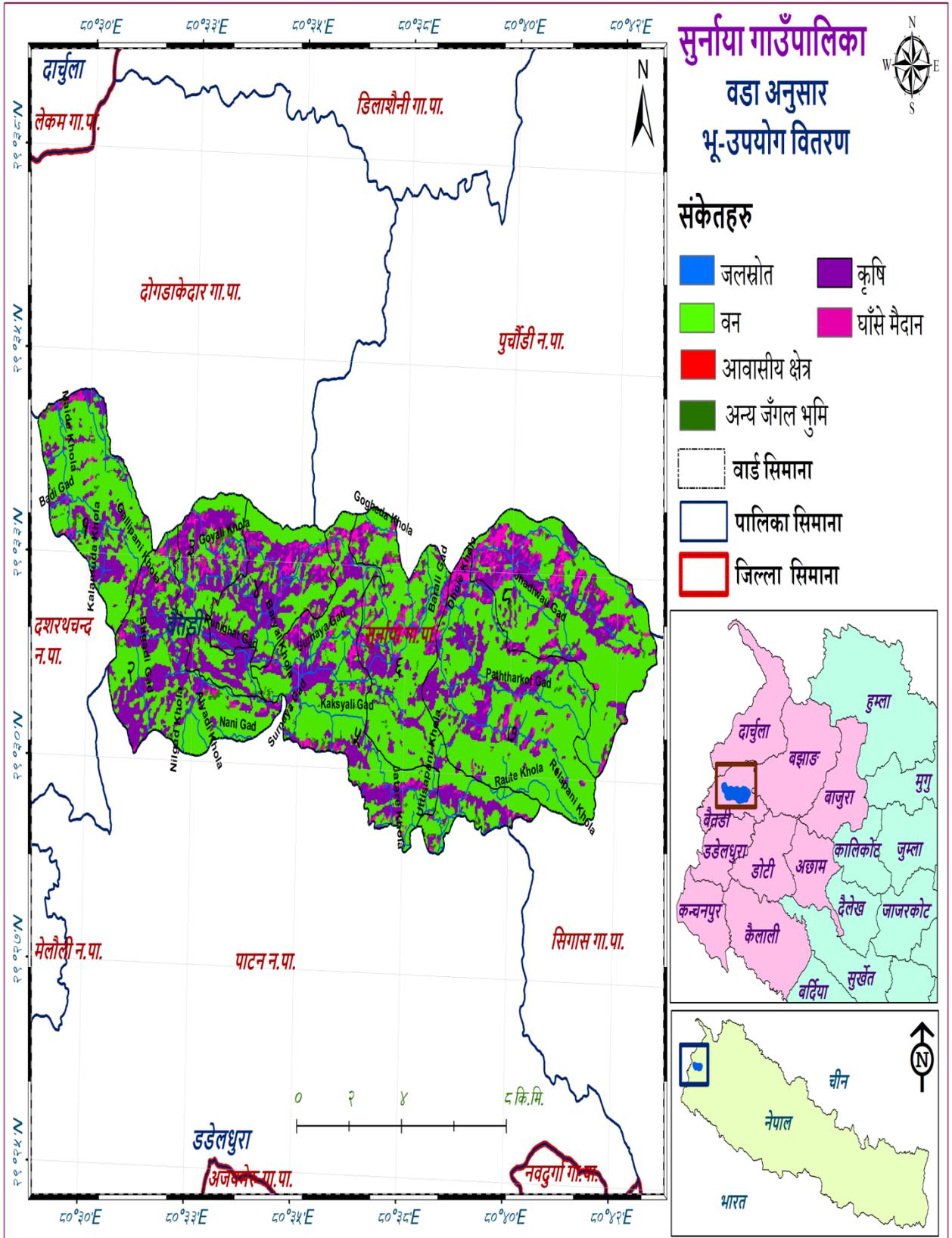
- वार्ड-१
- वार्ड-२
- वार्ड-३
- वार्ड-४
- वार्ड-५
- वार्ड-६
- वार्ड-७
- वार्ड-८
- वार्ड सिमाना
- पालिका सिमाना
- जिल्ला सिमाना

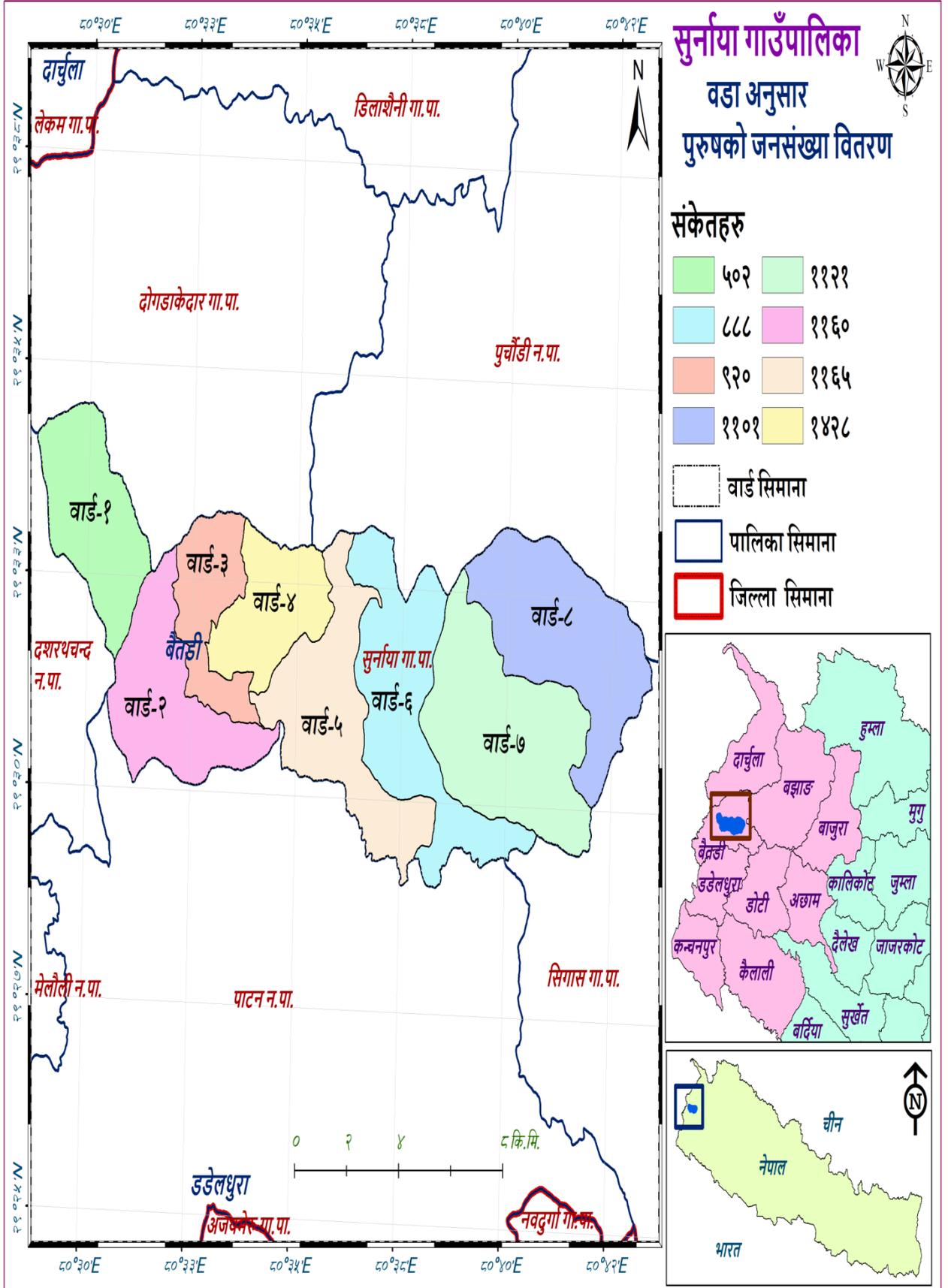

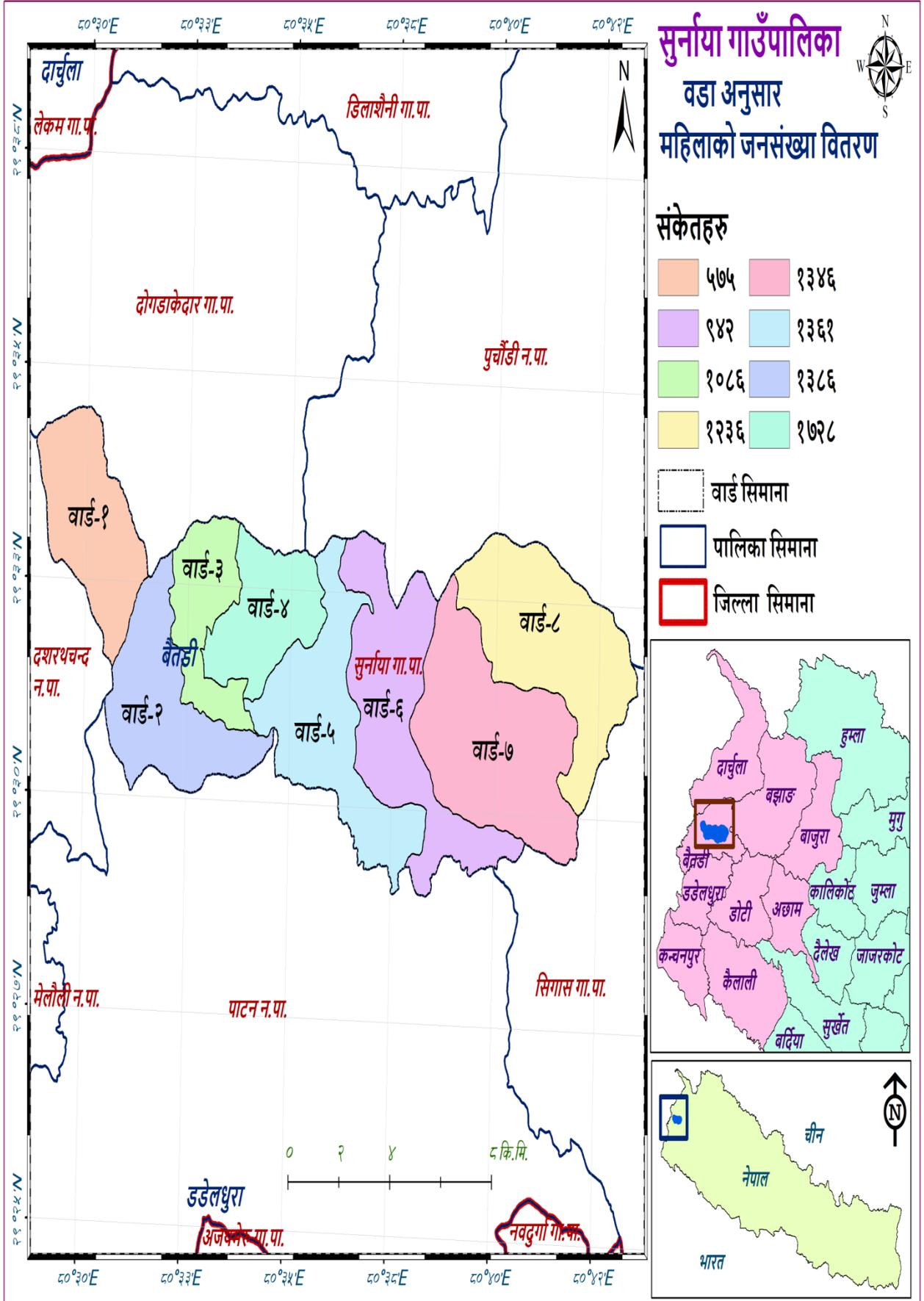

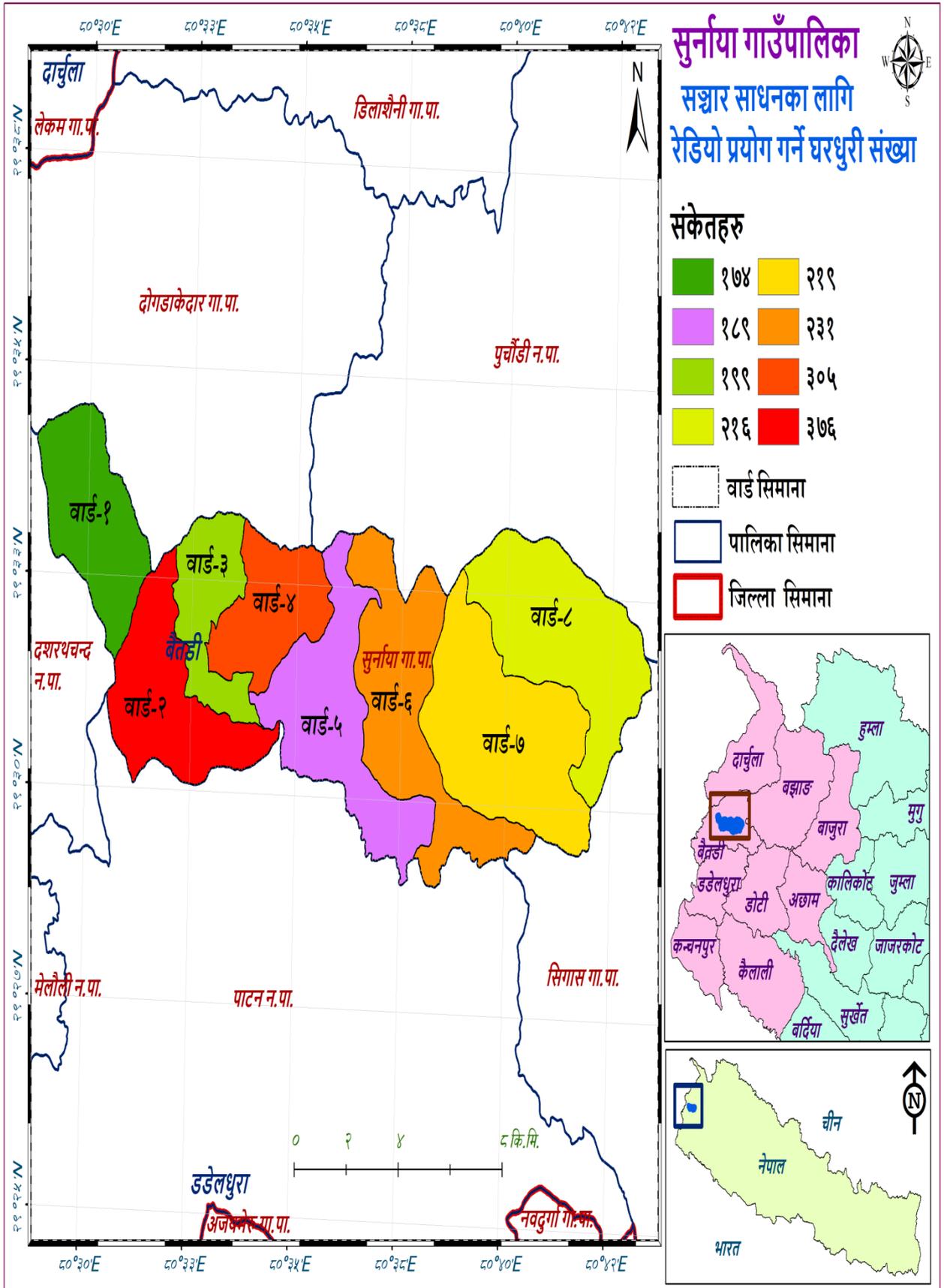

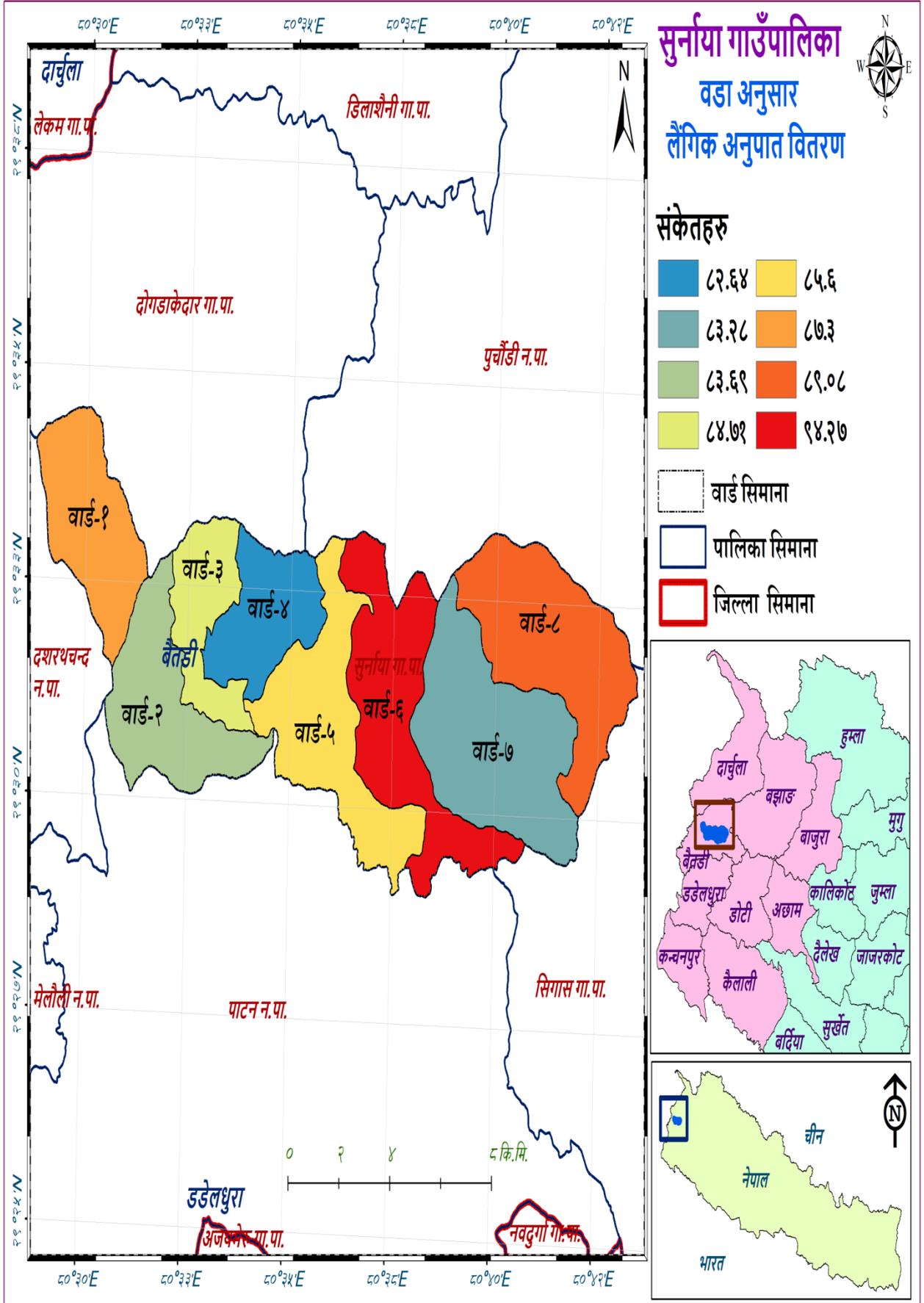

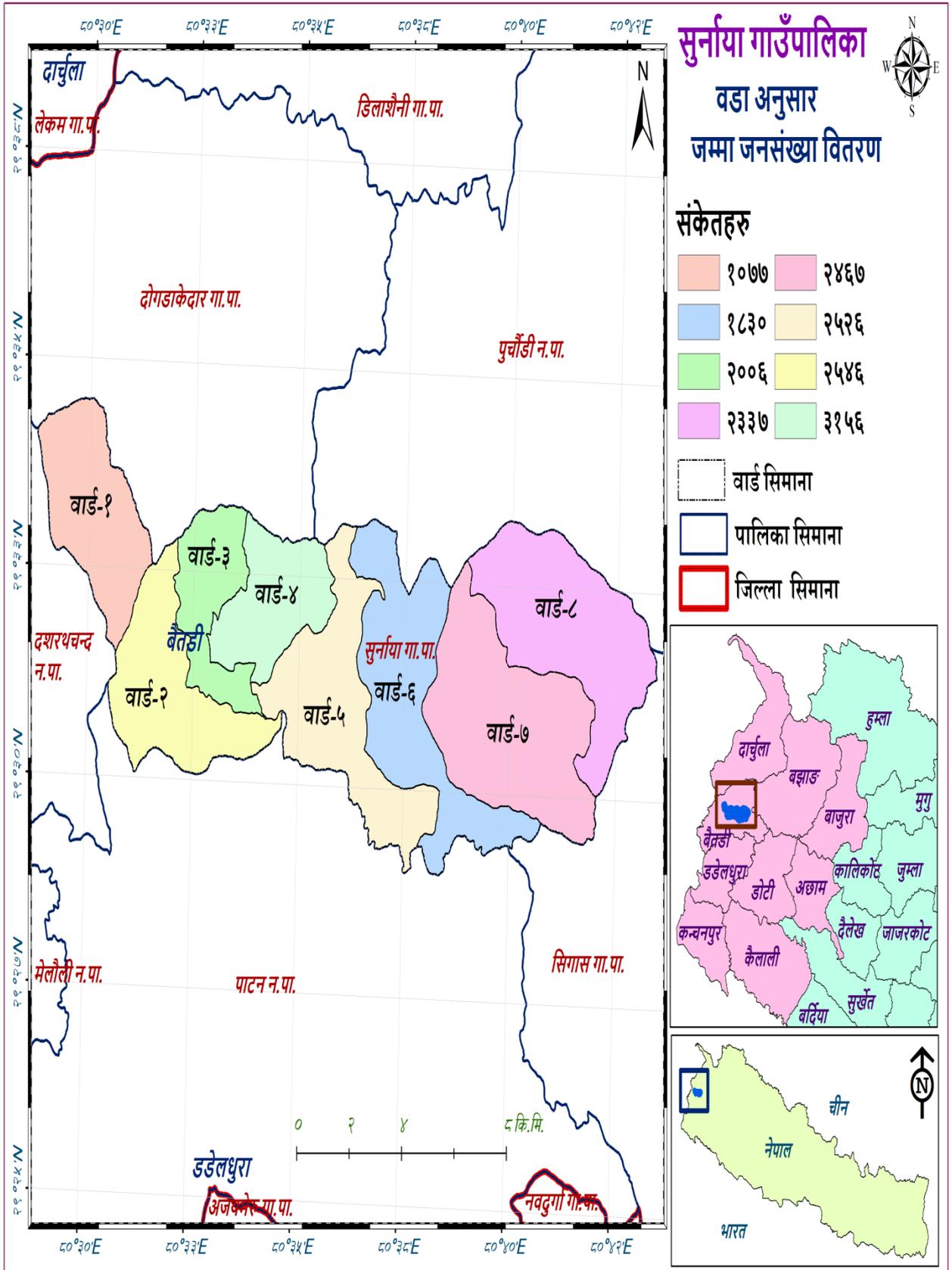

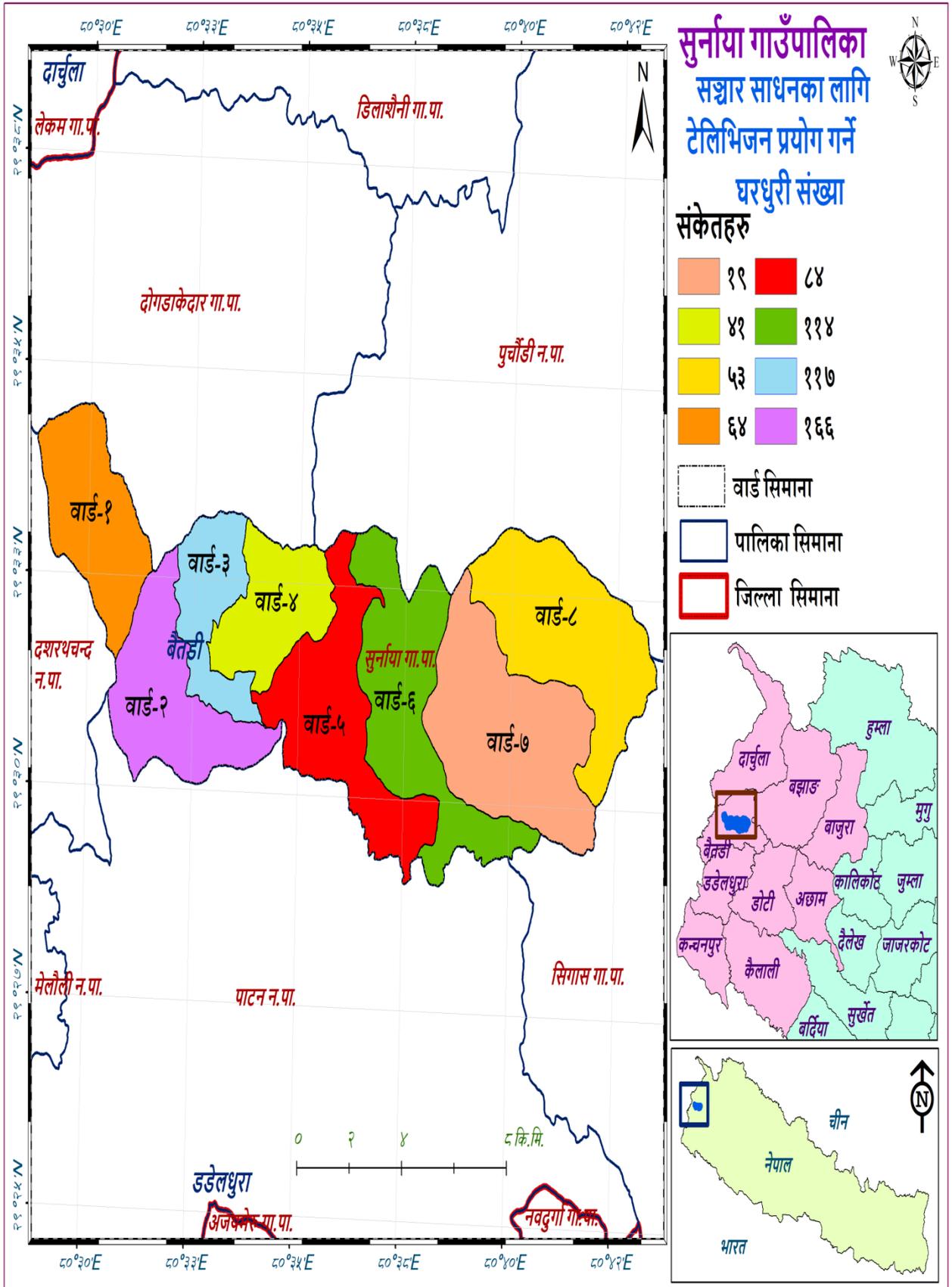

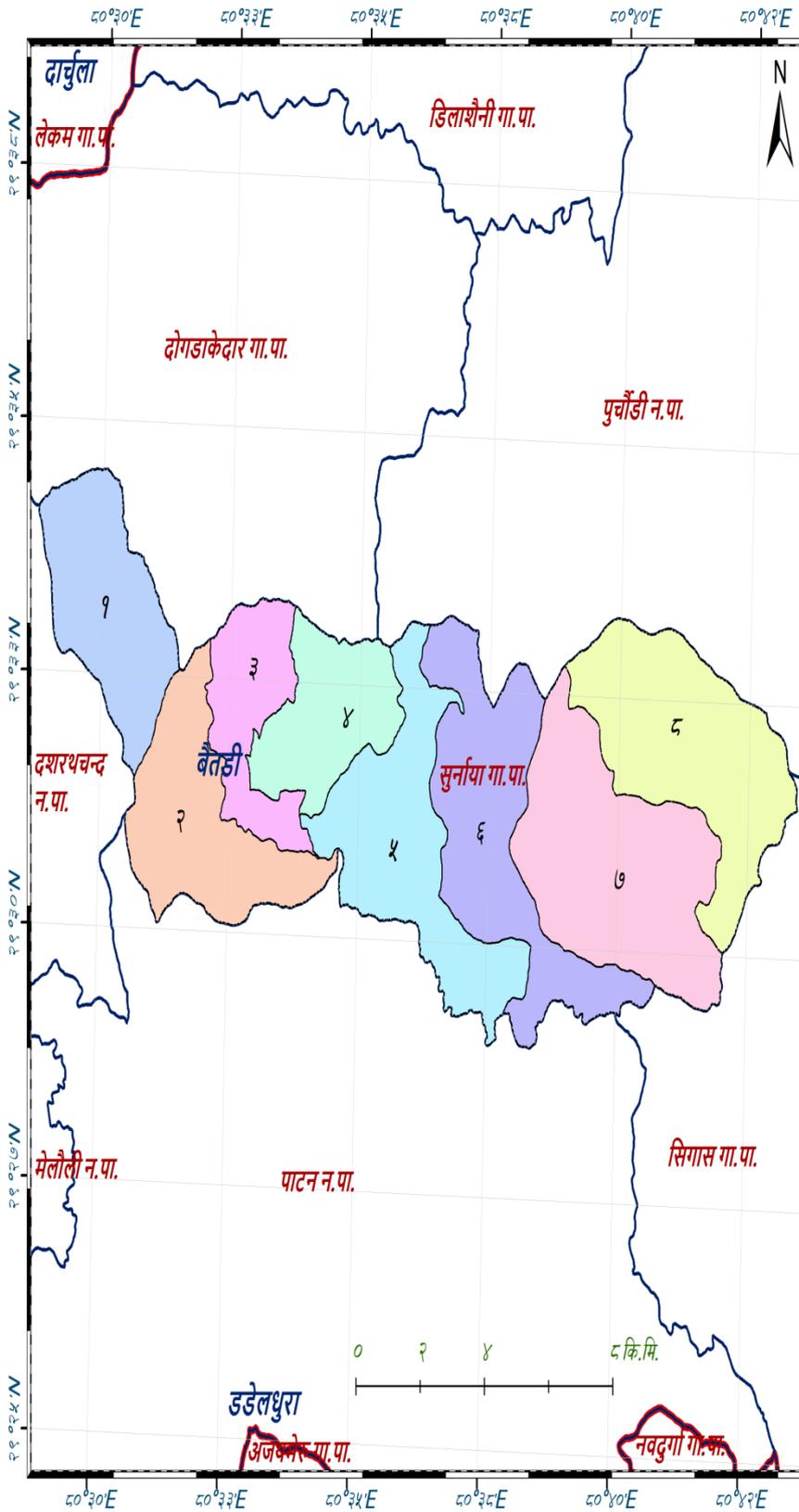

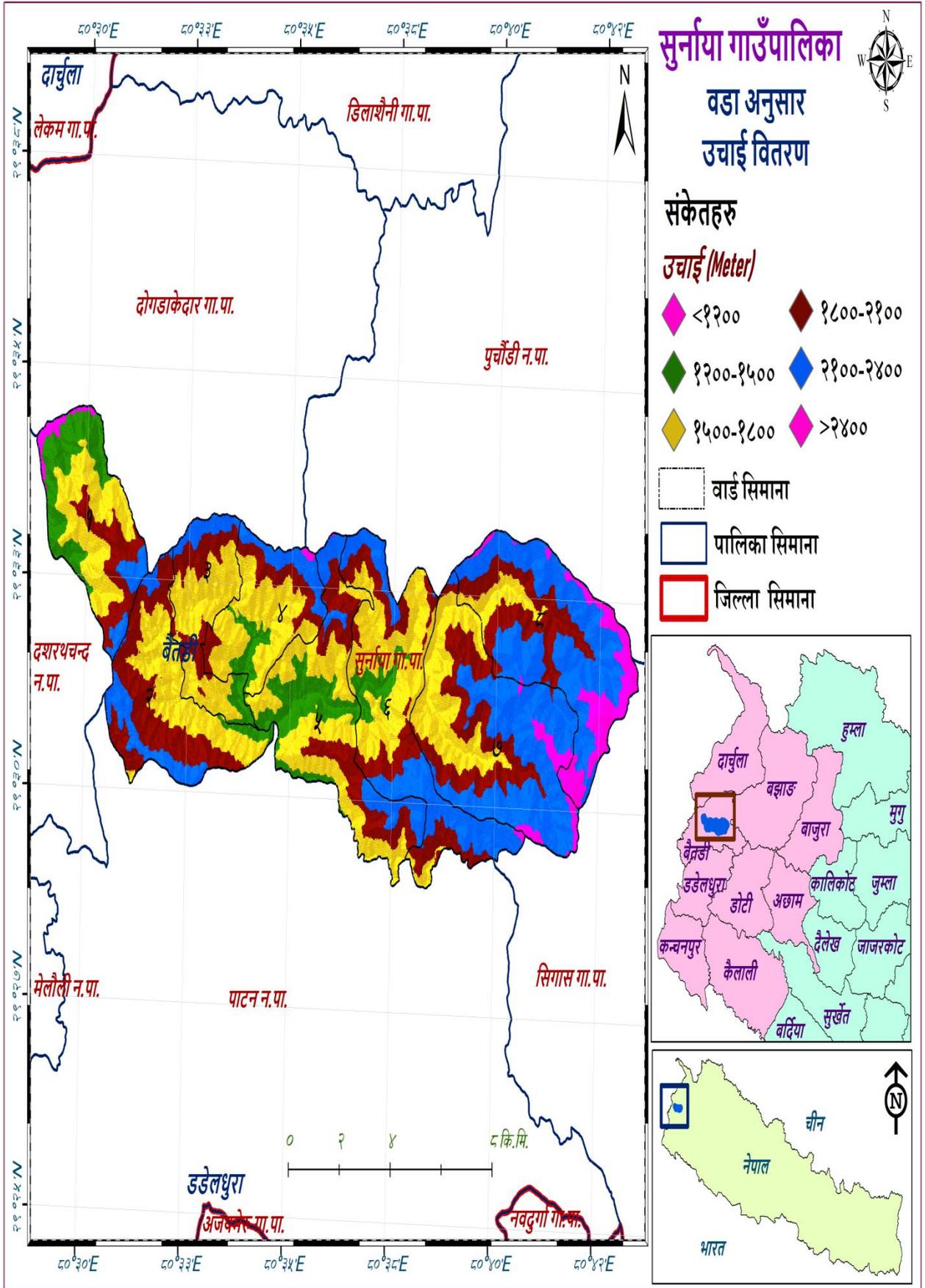
सुर्नया गाउँपालिका वडा अनुसार प्रशासनिक विभाजन

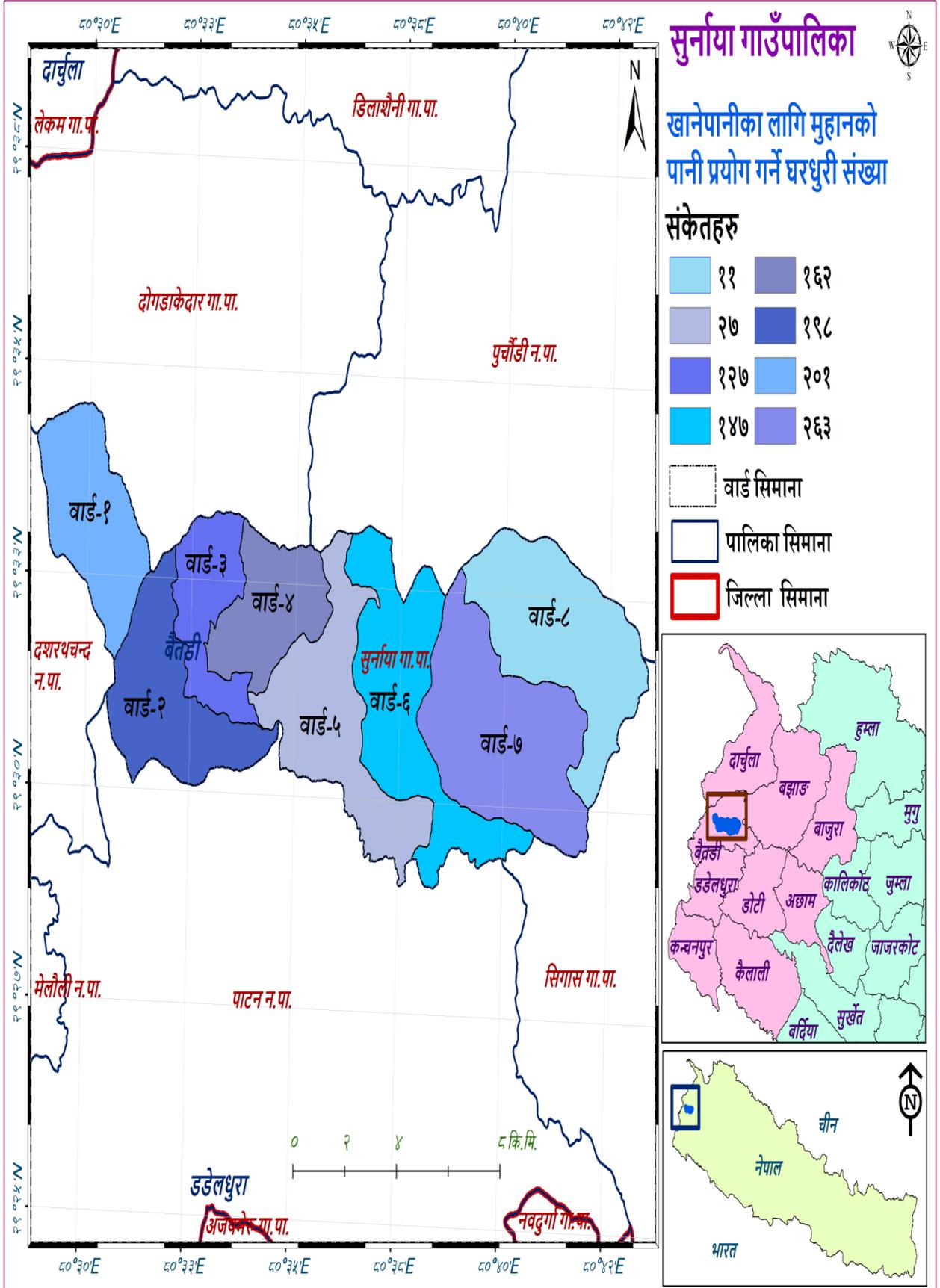

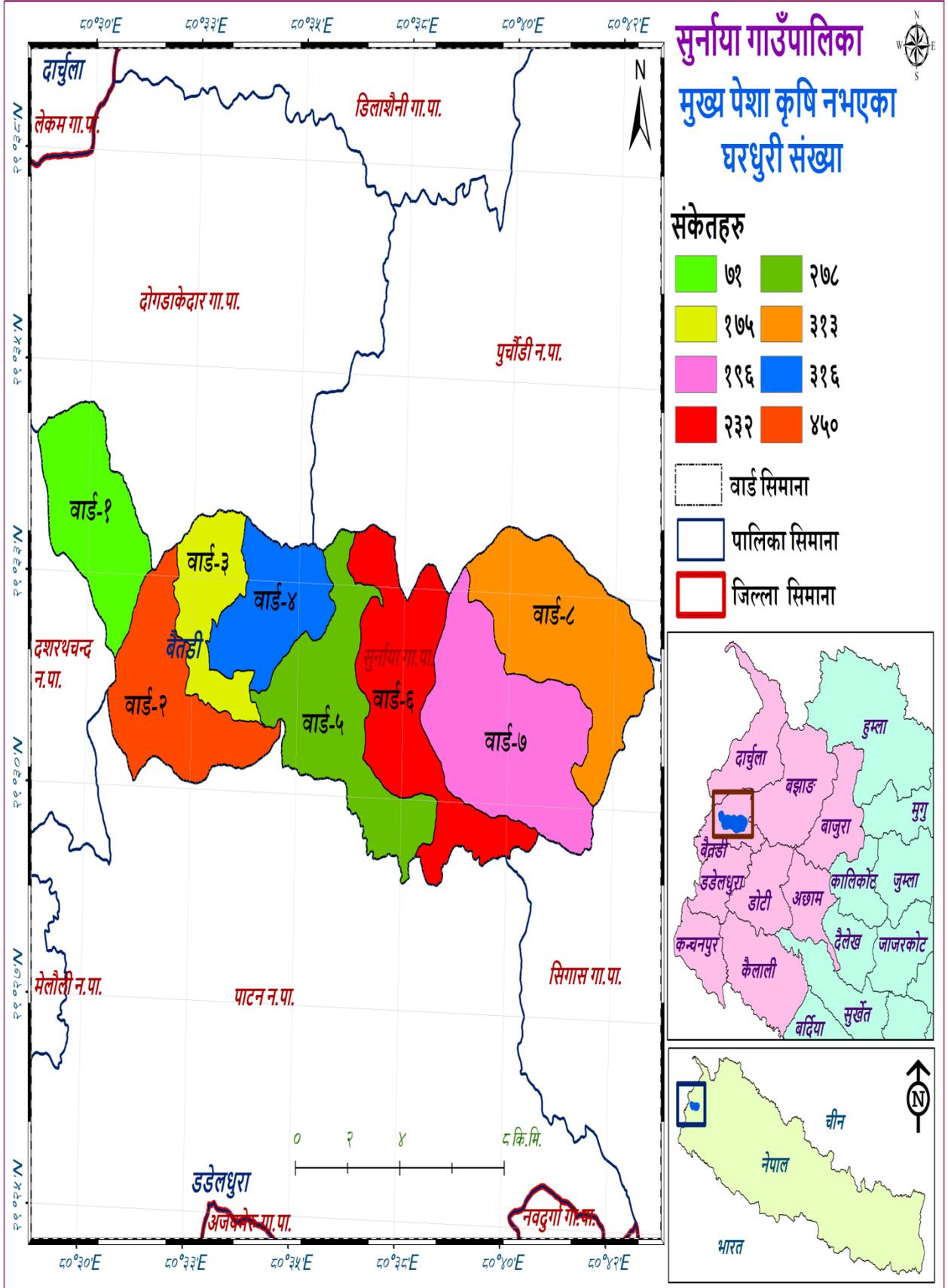
संकेतहरू

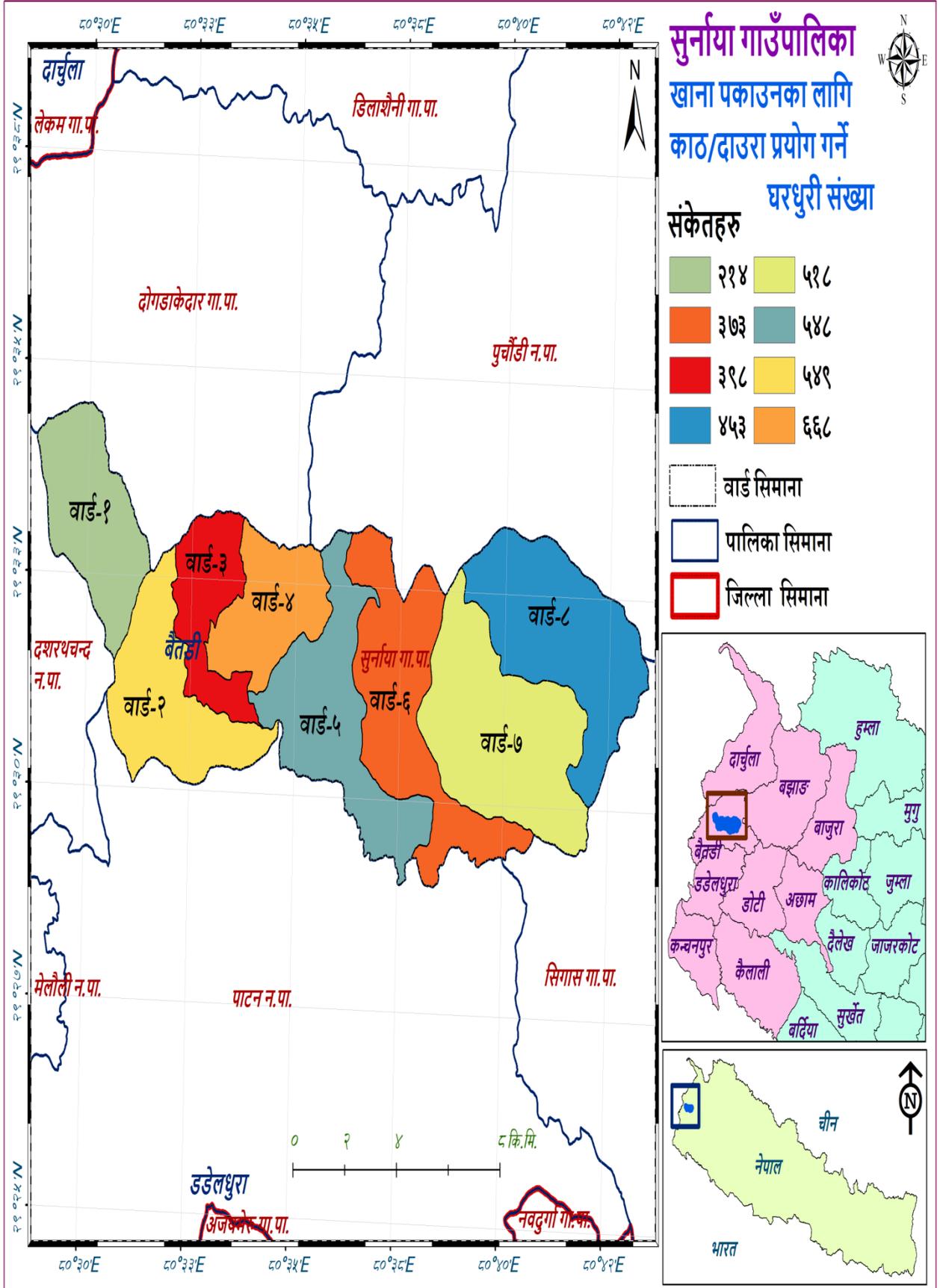
- वार्ड-१
- वार्ड-५
- वार्ड-२
- वार्ड-६
- वार्ड-३
- वार्ड-७
- वार्ड-४
- वार्ड-८
- वार्ड सिमाना
- पालिका सिमाना
- जिल्ला सिमाना

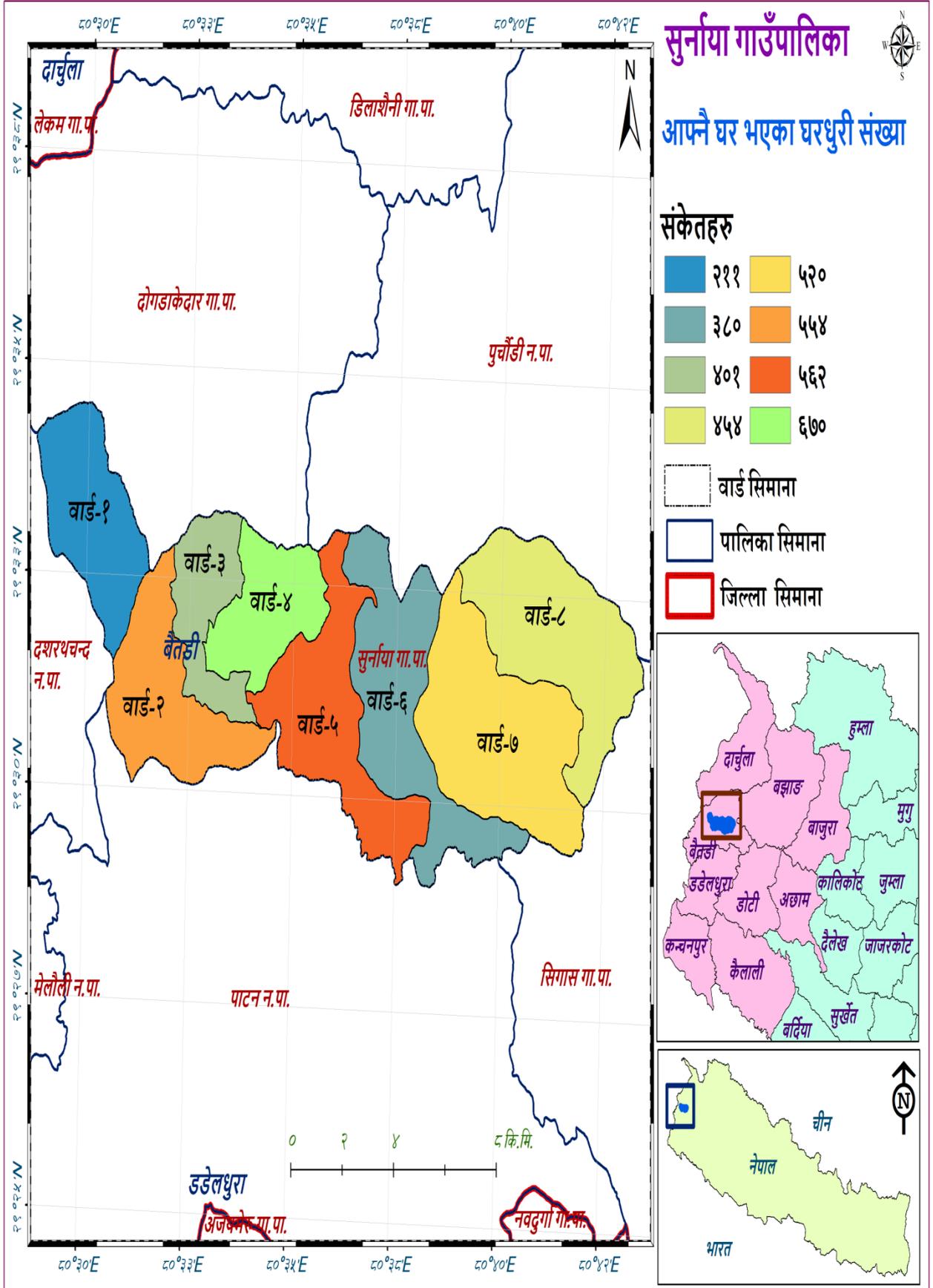

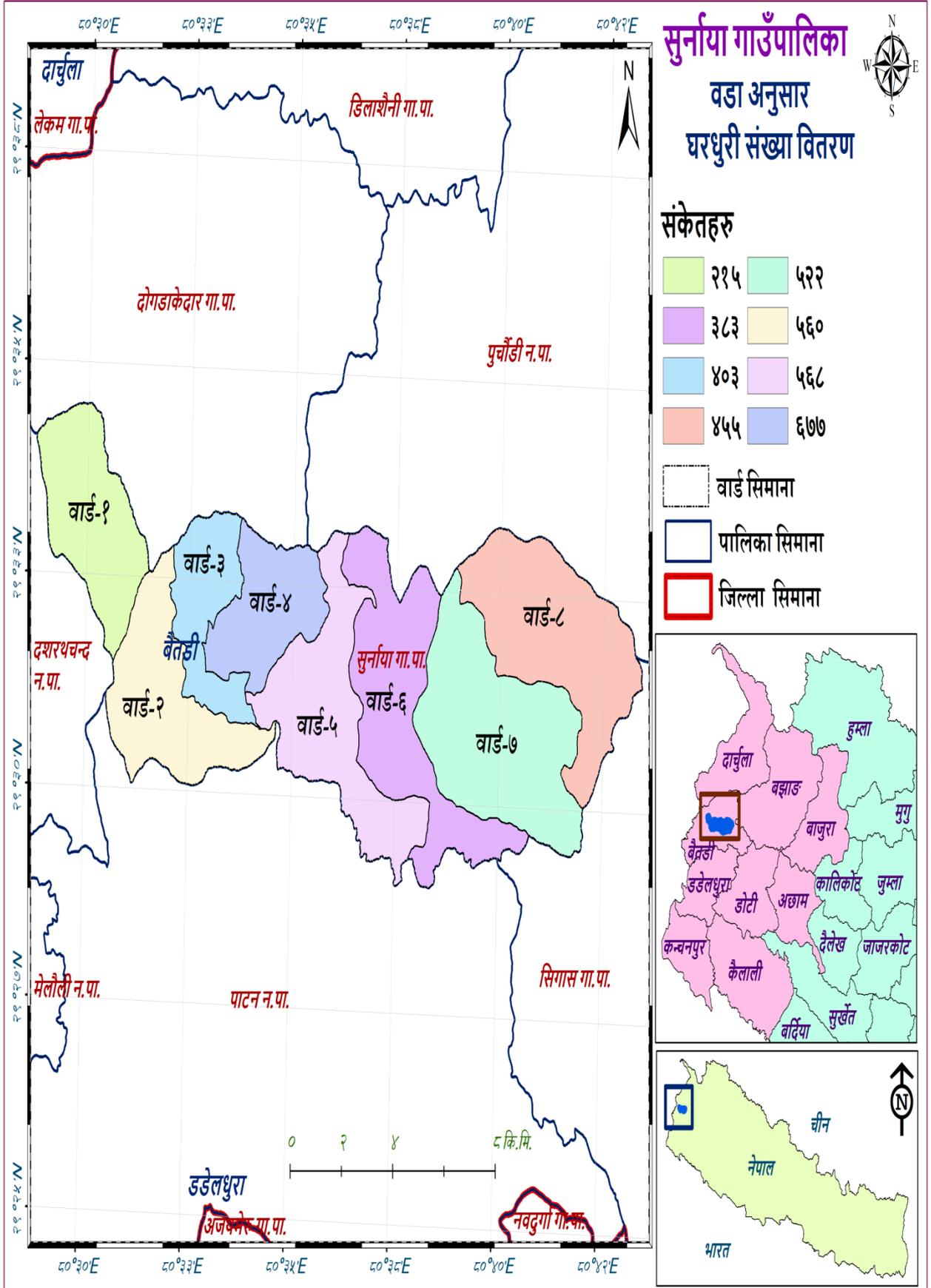

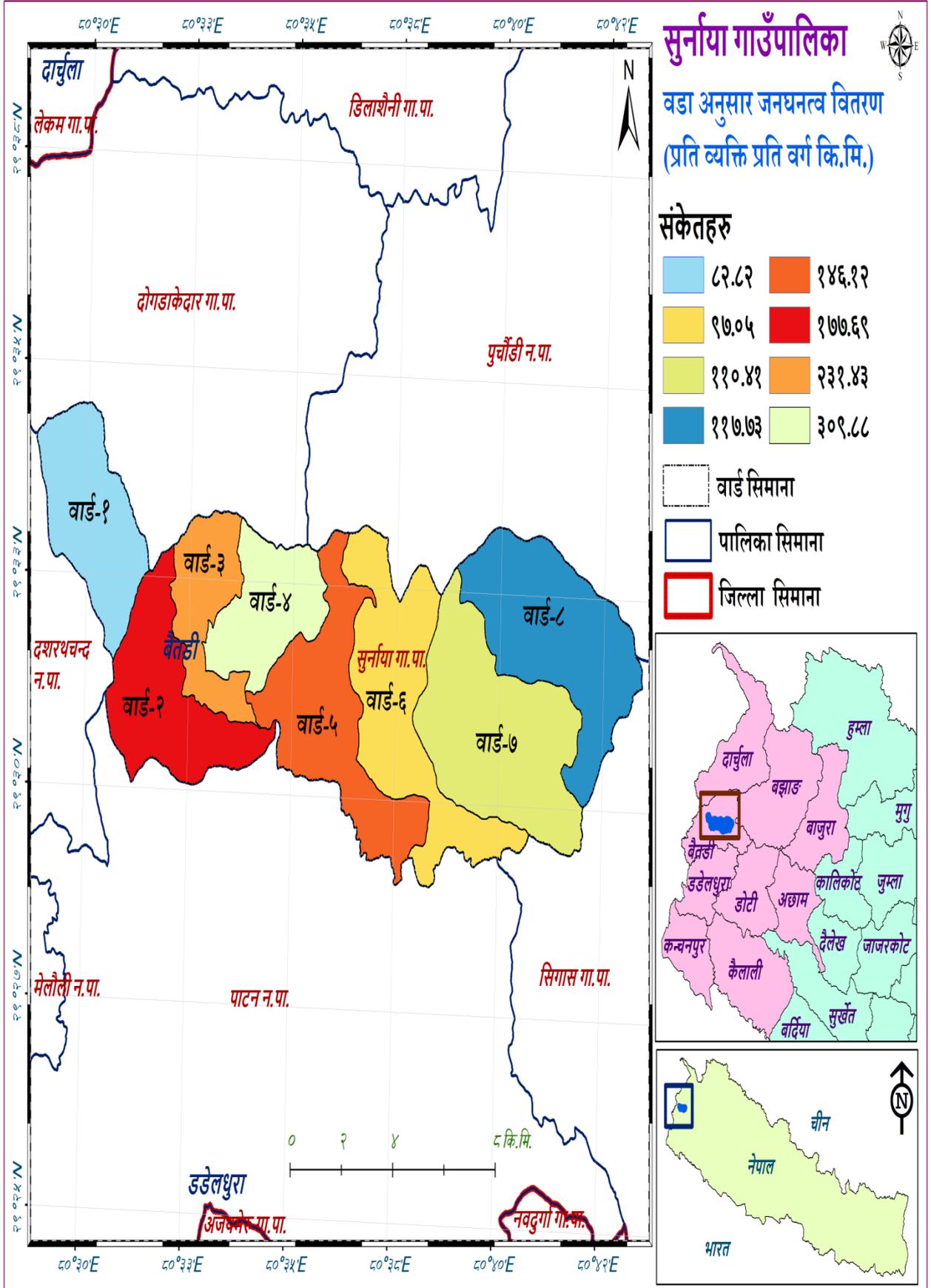

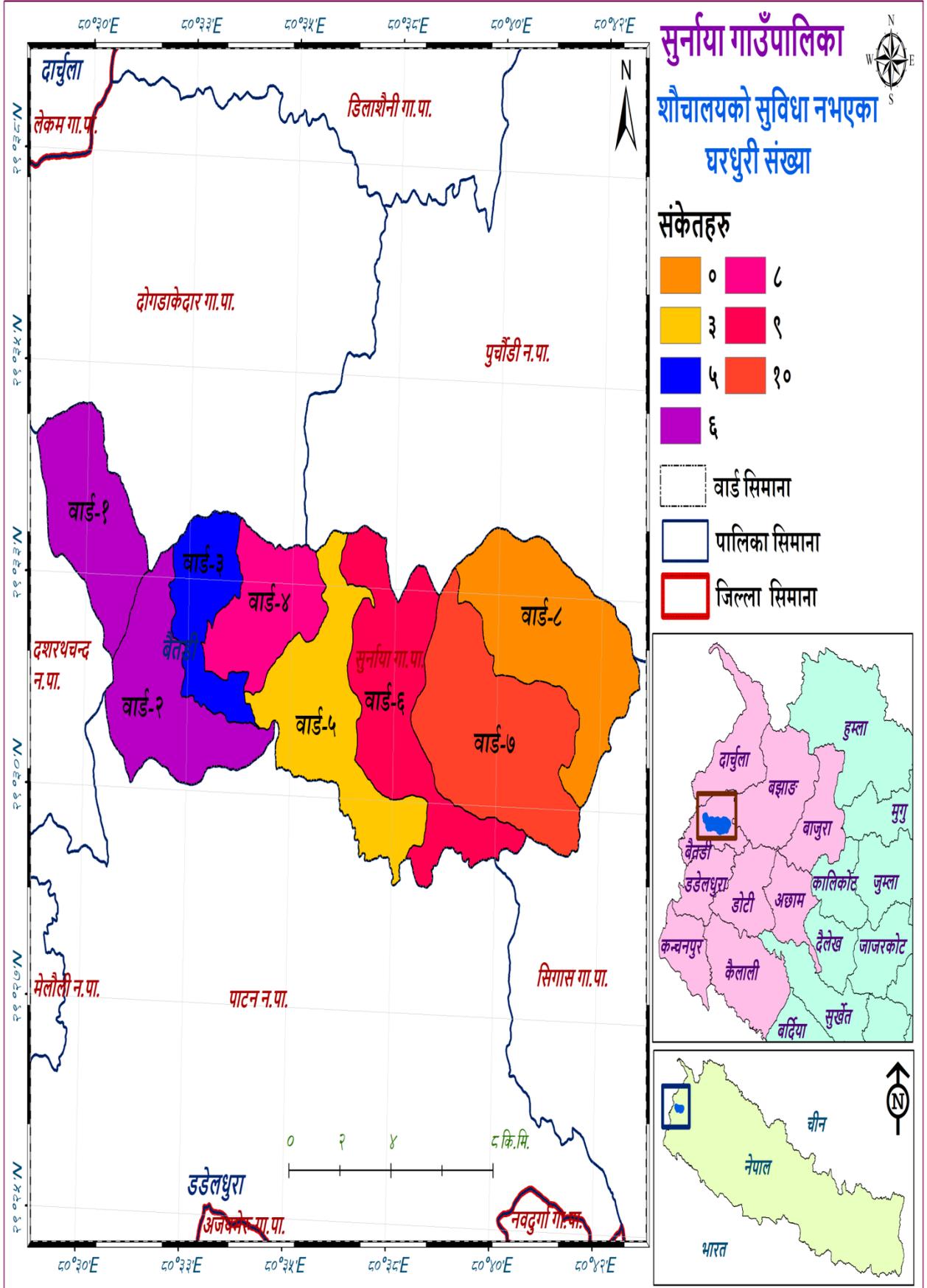

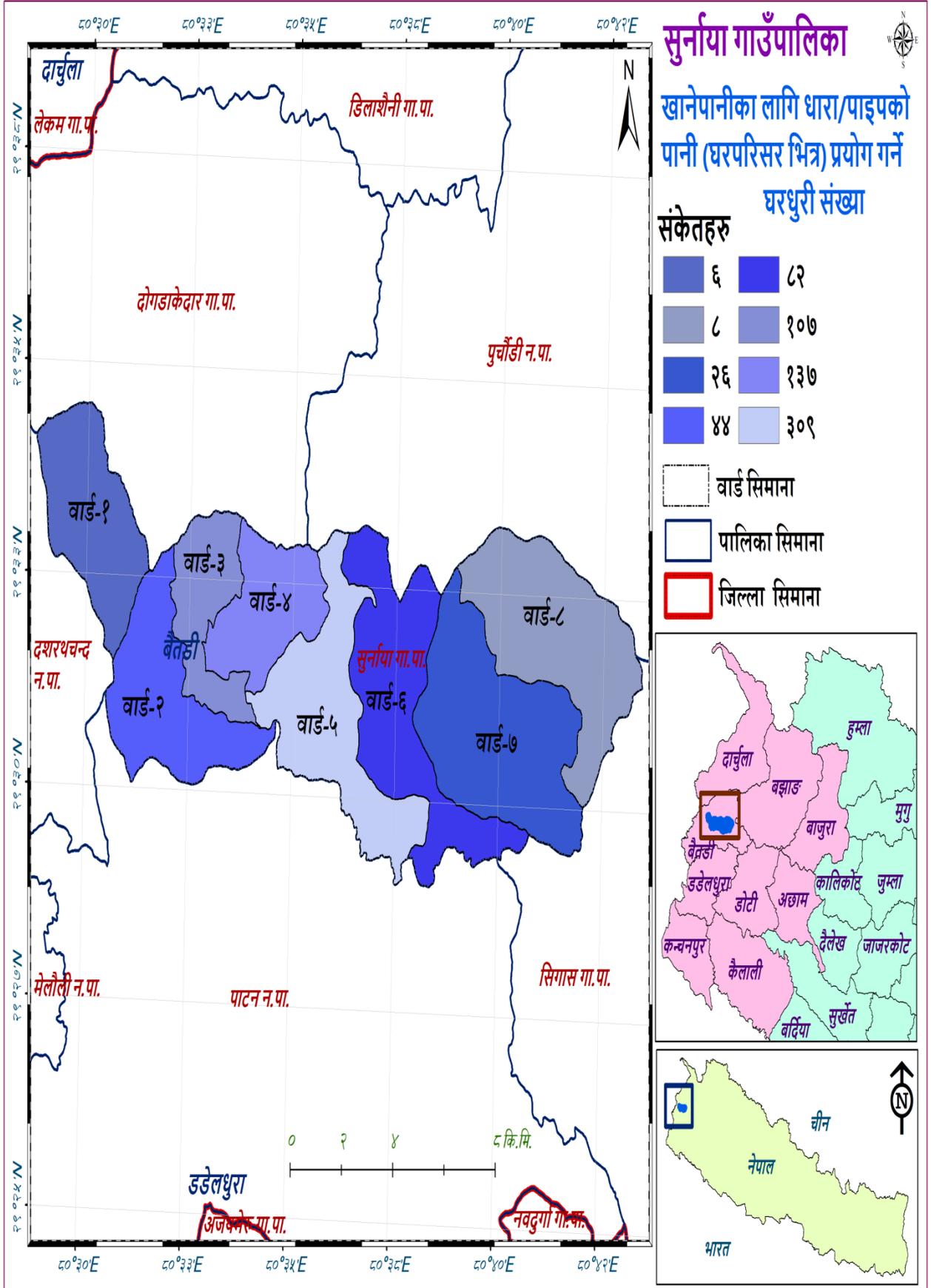

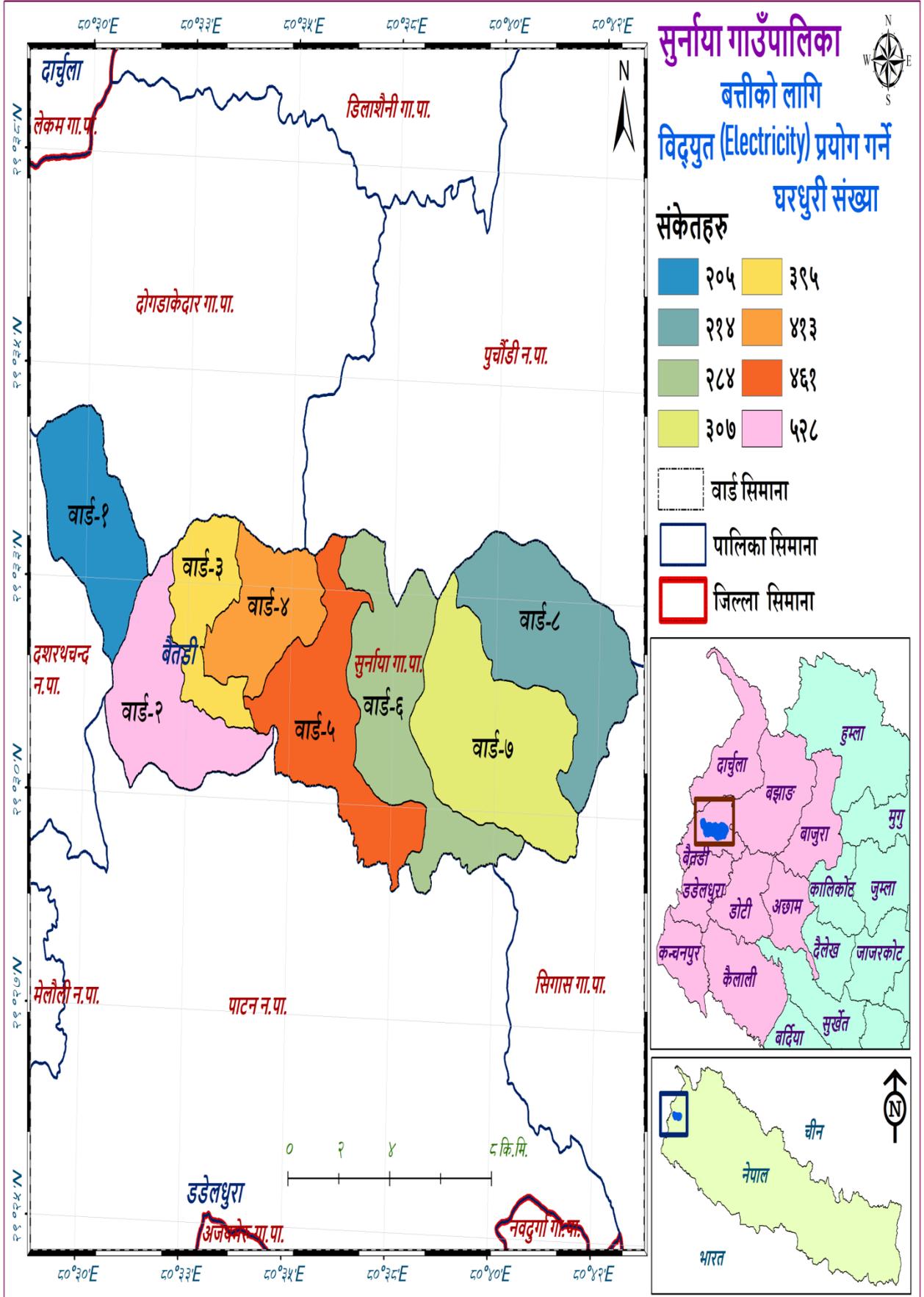

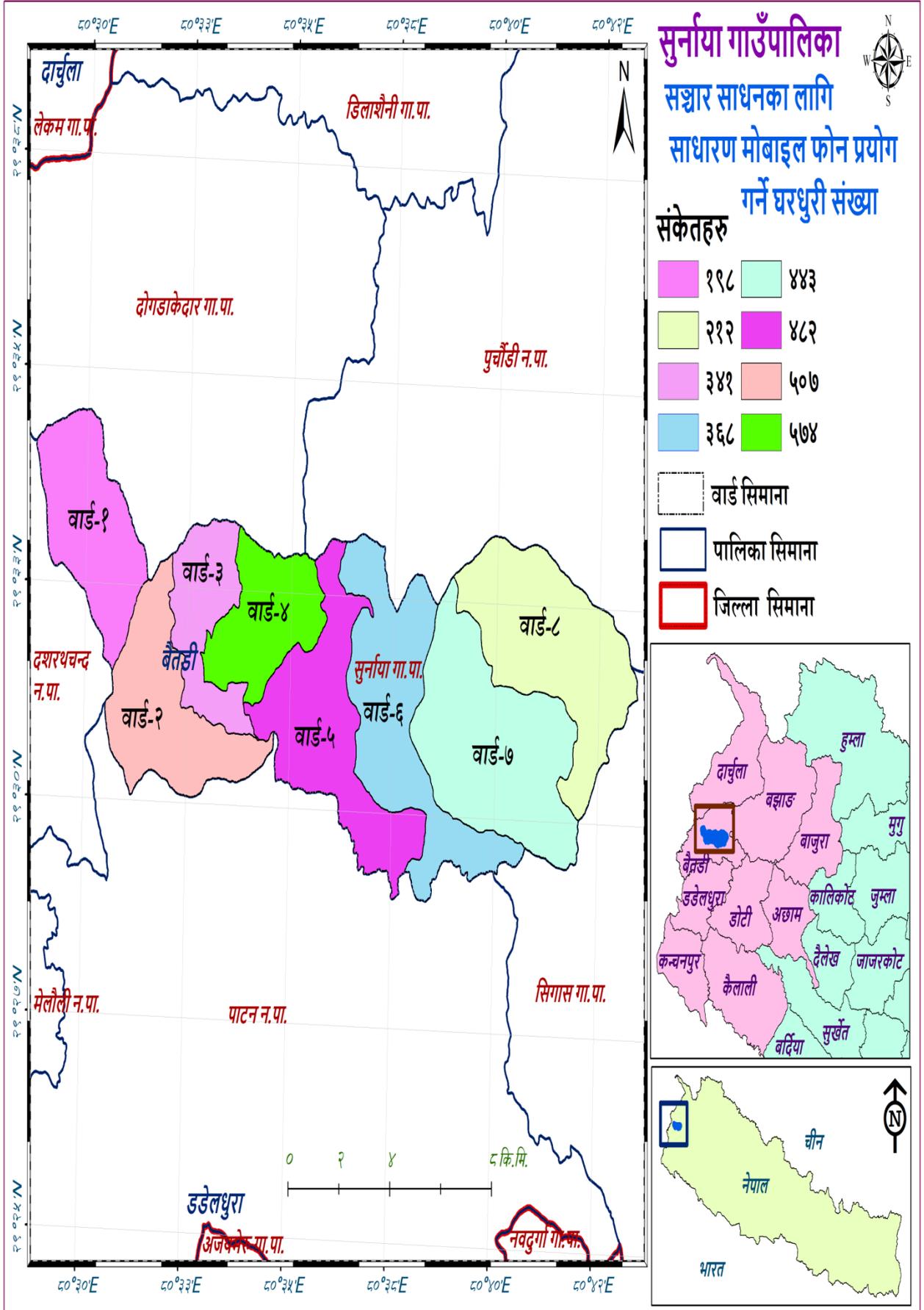

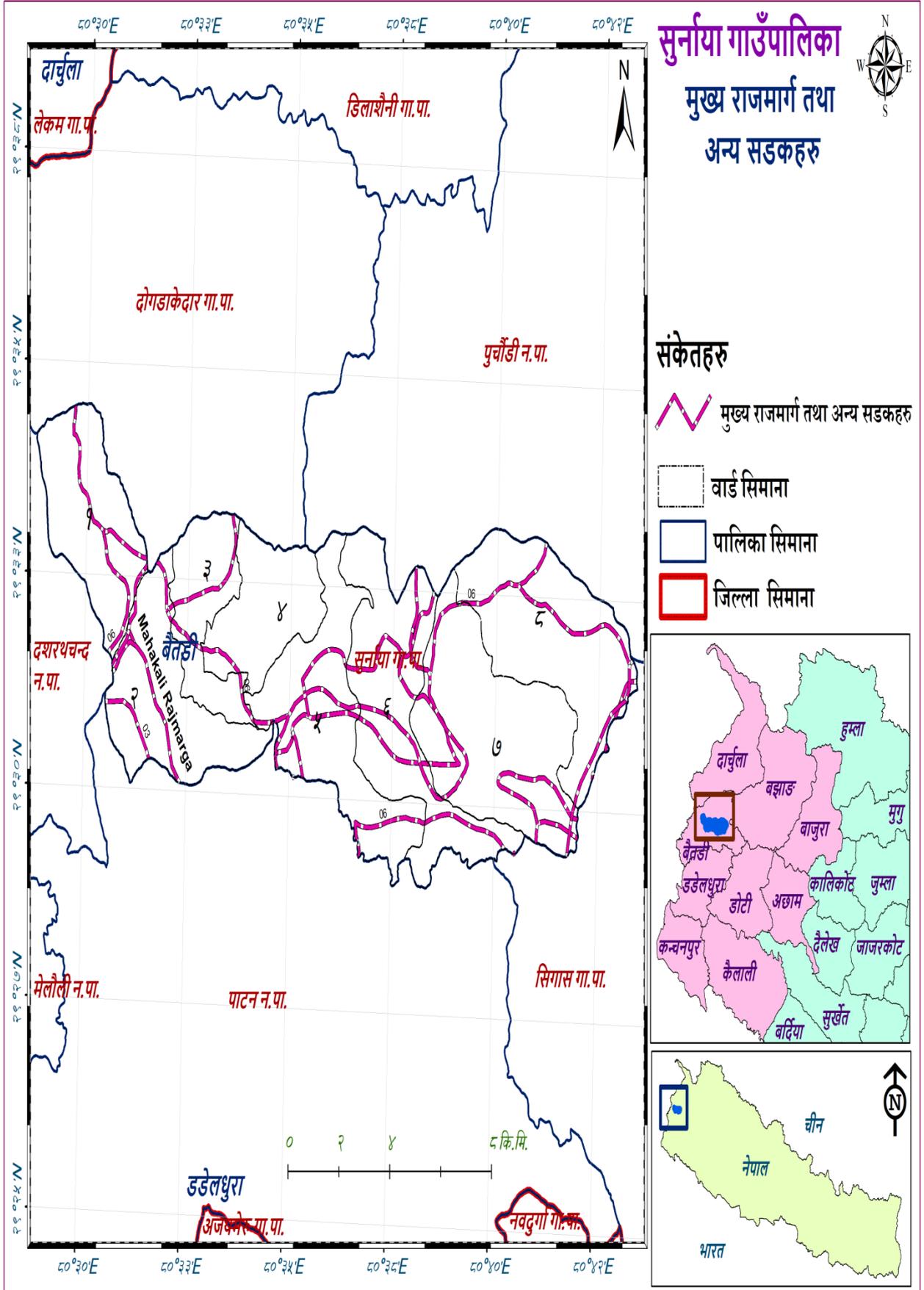

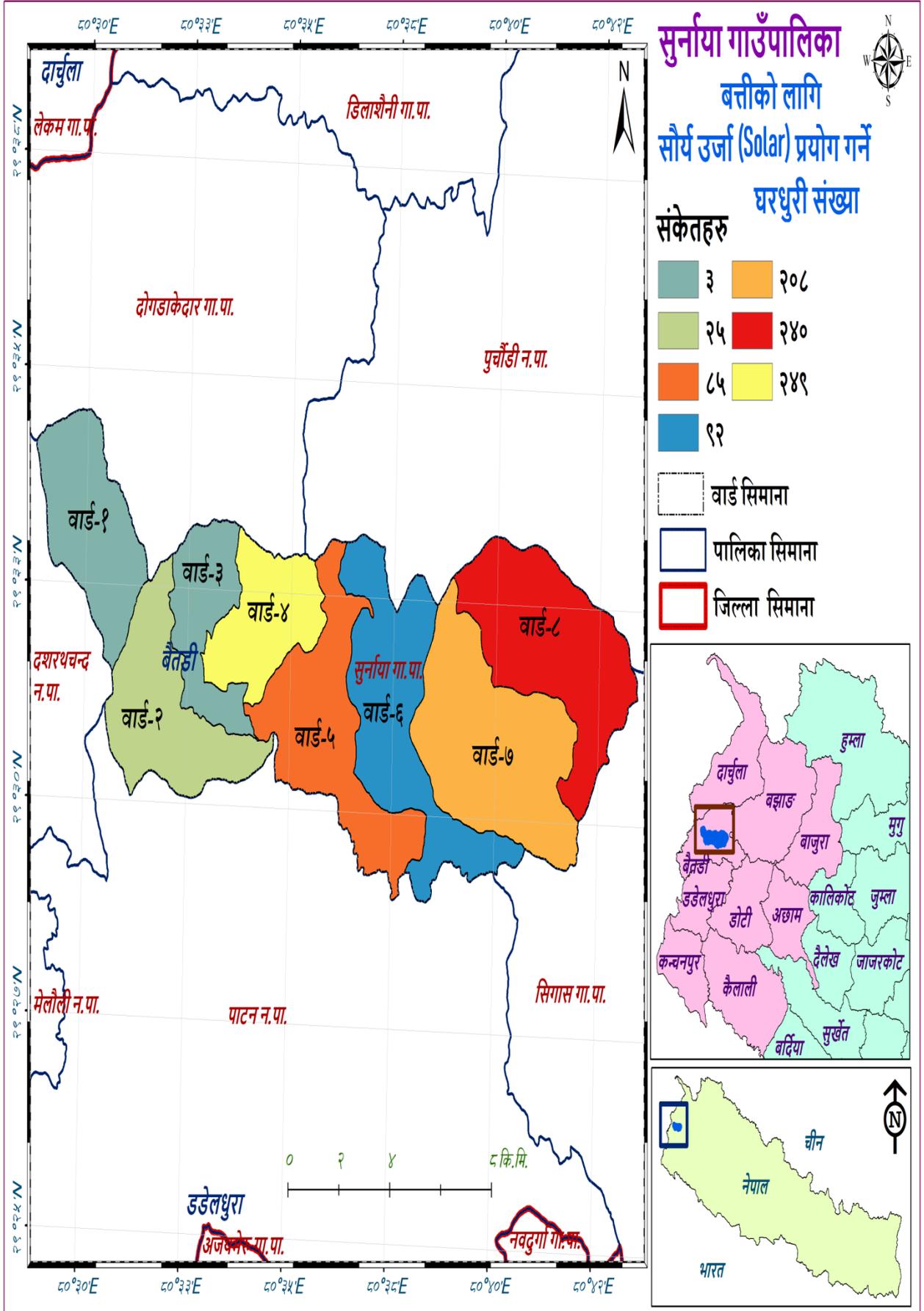

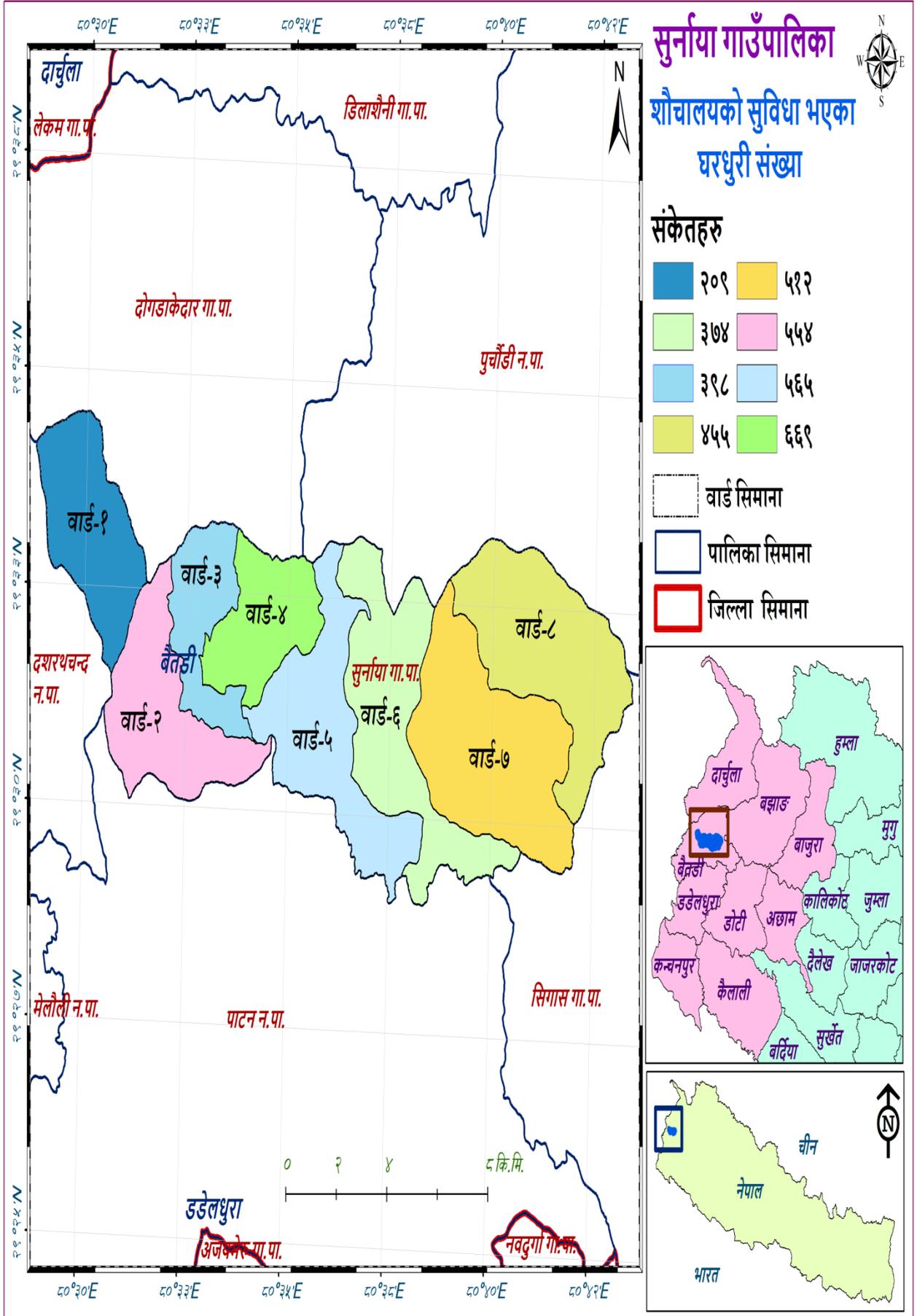

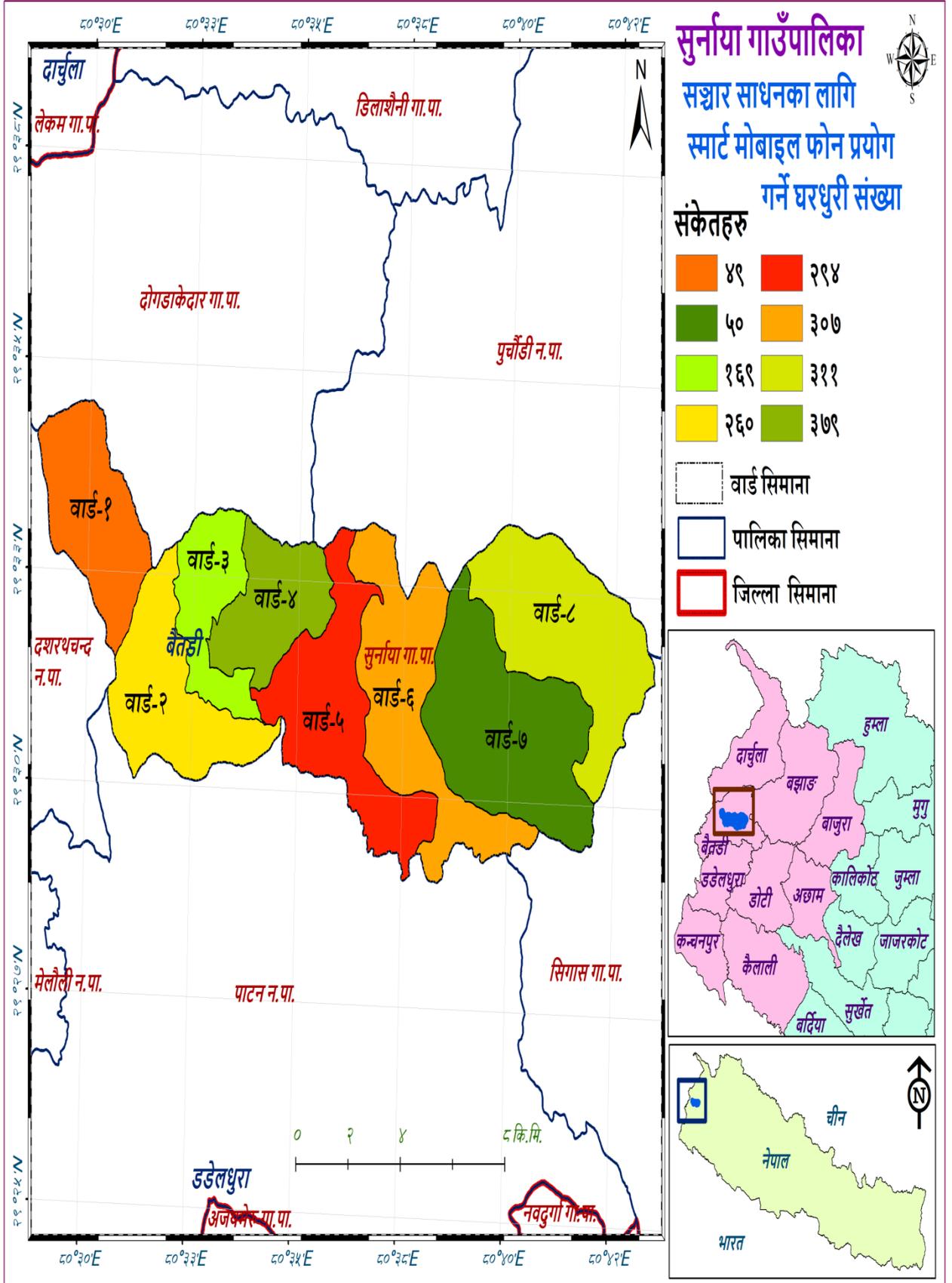

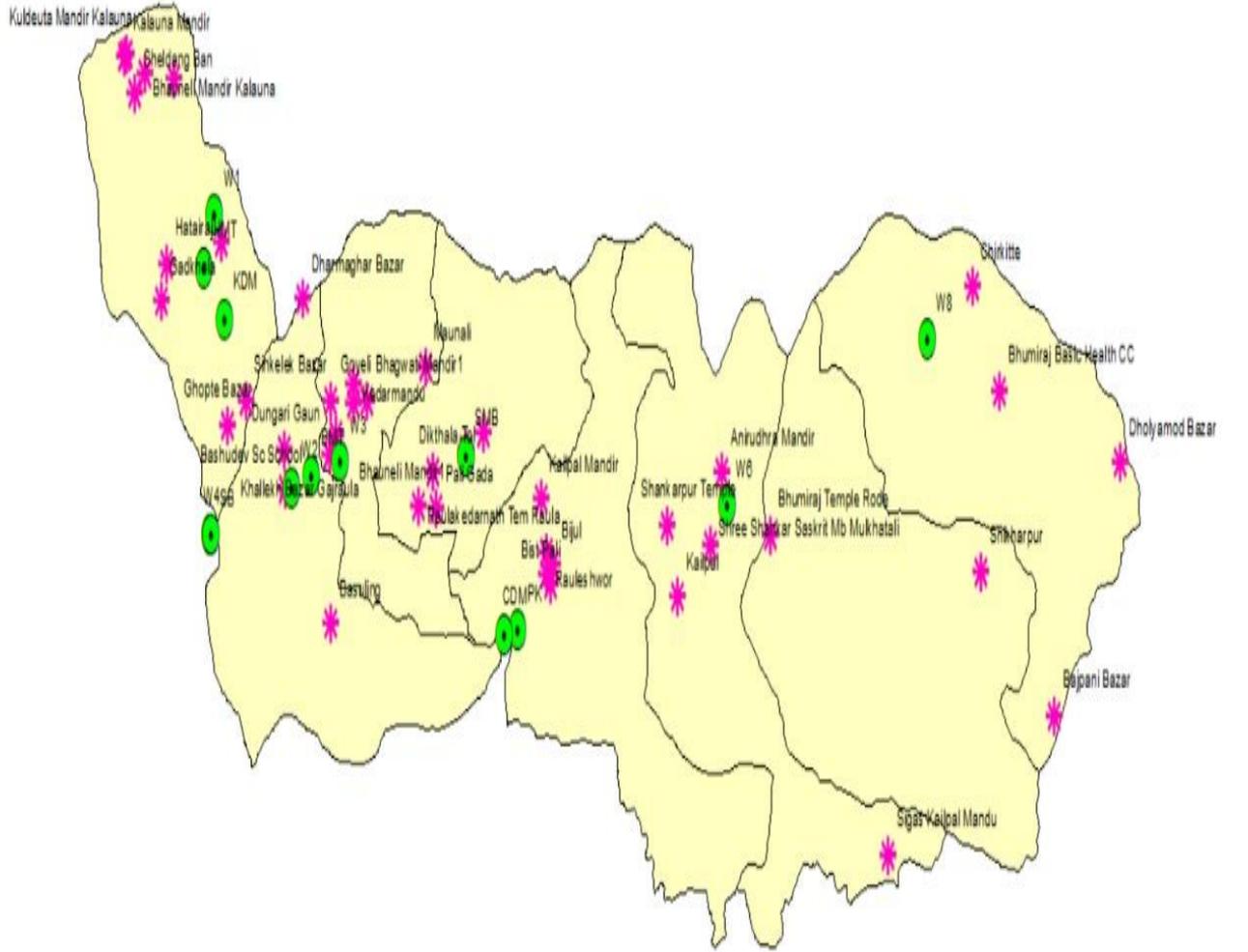

सन्दर्भ सामग्री

- राष्ट्रिय जनगणना २०७८
- सुर्नया गाउँपालिकाको आवधिक विकास योजना ।
- सुर्नया गाउँपालिकाको वेभ साइट ।
- नेपाल सरकार राष्ट्रिय विपद् पोर्टल ।
- सुर्नया गाउँपालिकाका सबै शाखा र वडा कार्यालयहरू ।
- फिल्ड तथ्याङ्क संकलन ।

सुर्नया गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको
कार्यालय रौलेश्वर बैतडी
सुदुरपश्चिम प्रदेश नेपाल